

SENIORŮ V LIBERECKÉM KRAJI - 2015

Lidé a společnost

Liberec, 30. 10. 2015

Kód publikace: 330144-15

Č. j.: 2 / 2015 – 7701

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Liberci

Ředitel odboru: Dagmar Dvořáková

Kontaktní osoba: Stanislava Riegerová, e-mail: stanislava.riegerova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod	5
Shrnutí hlavních poznatků	7
1. Demografické charakteristiky populace seniorů.....	11
1.1 Změny věkové struktury, index stáří	11
1.2 Vývoj počtu seniorů	13
1.3 Rodinný stav, národnost, víra	15
1.4 Národnost	16
1.5 Víra	18
1.6 Dlouhodobá migrace (rodáci), stěhování	19
1.7 Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití	20
1.8 Příčiny podle věku	21
1.9 Naděje dožití	22
1.10 Projekce obyvatelstva	24
2. Vzdělanost a ekonomická aktivita seniorů	26
2.1 Vzdělanost	26
2.2 Míra ekonomické aktivity podle pohlaví a věku (VŠPS).....	28
2.3 Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání, odvětví činnosti a hlavních tříd zaměstnání	30
3. Domácnosti a bydlení seniorů	34
3.1 Struktura domácností.....	34
3.2 Domácnosti jednotlivců.....	35
3.3 Bydlení seniorů	36
4. Zdravotní péče.....	41
4.1 Zdravotní stav	41
4.2 Hospitalizovaní (nemocnice, LDN, hospice)	41
4.3 Geriatrická péče.....	43
4.4 Domácí zdravotní péče.....	44
5. Důchody a sociální služby	47
5.1 Důchodci, důchody	47
5.2 Pobytové sociální služby	50
5.3 Pečovatelská služba	53
6. Aktivity seniorů	54
6.1 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014.....	54
6.2 Senioři a informační technologie	57
6.3 Celoživotní vzdělávání.....	58
7. Institucionální péče o seniory	60
7.1 Rada vlády pro seniory a stárnutí populace	60
7.2 Péče o seniory v regionu	60
Seznam přílohových tabulek a kartogramy	63

Seznam přílohových tabulek

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Libereckého kraje

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje

Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje - obyvatelstvo a ekonomická aktivita

Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje - sociální péče a zdravotnictví

Obyvatelstvo Libereckého kraje podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2005 a 2014

Zemřelí muži podle vybraných příčin smrti v Libereckém kraji v roce 2014

Zemřelé ženy podle vybraných příčin smrti v Libereckém kraji v roce 2014

Základní výsledky projekce obyvatelstva Libereckého kraje

Kartogramy

Demografické charakteristiky populace seniorů

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Libereckého kraje k 31. 12. 2014

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Osoby ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Změna podílu osob ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů mezi 31. 12. 2004 a 31. 12. 2014

Vzdělanost a ekonomická aktivita seniorů

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zaměstnanost seniorů ve věku 60–64 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zaměstnanost seniorů ve věku 65–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Pracující důchodci ve věku 60–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Pracující důchodci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti a bydlení seniorů

Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Důchody a sociální služby pro seniory

Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014 – muži

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014 – ženy

Místa v domovech pro seniory podle okresů a krajů v roce 2014

Volby do obecních zastupitelstev

Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Kandidáti ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Osoby ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů kandidující ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Úvod

V dlouhodobém demografickém vývoji (včetně projekce na několik desetiletí) dochází k postupnému stárnutí obyvatelstva kraje, přičemž se neustále zvyšuje počet seniorů a roste jejich podíl na populaci kraje. Je tedy velmi potřebné se otázkami života seniorů a péče o tuto významnou část obyvatelstva zabývat. Proto jsme se této problematice začali podrobněji věnovat a pokusili shromáždit disponibilní statistické údaje, a to pokud možno i v územním detailu, a zároveň najít základní vývojové tendence a vazby v této oblasti.

Předkládaný materiál je v podstatě druhým komplexnějším statistickým obrazem postavení seniorů v Libereckém kraji a jeho vývoje v posledních letech, a to zpravidla od roku 2010. Zahrnuje především oblasti, kde můžeme tento vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. Z územního hlediska se neomezujeme pouze na kraj jako celek, ale snažíme se zobrazit i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů nebo správních obvodů obcí s rozšířenou působností, popřípadě velikostních skupin obcí. Nedílnou součástí analýzy je také srovnání s ostatními kraji České republiky.

Tato analýza navazuje na materiály vydávané ústředím ČSÚ, především na publikaci Senioři v ČR – 2014 nebo Senioři v krajích – 2014. S těmito publikacemi se můžete seznámit na speciálně vytvořené stránce na webu ČSÚ na adrese <https://www.czso.cz/csu/czso/seniori>. Krajská správa ČSÚ v Liberci zpracovala publikaci na toto téma v roce 2009.

Pojem „senior“ není v této analýze striktně věkově vymezen. Jako základ jsme však zvolili přístup, že za seniory jsou obecně považovány osoby ve věku 65 a více let. V případě, že se některé jevy týkají i mladších věkových skupin, například otázky zaměstnanosti a nezaměstnanosti nebo zdravotní problémy, zařadili jsme data i za tyto skupiny obyvatelstva.

Samotná analýza je zaměřena na oblast demografie (věková struktura obyvatelstva a její předpokládaný vývoj, vývoj úmrtnosti a příčiny úmrtí, dlouhodobá migrace), vzdělanost a ekonomickou aktivitu, bydlení a strukturu domácností seniorů, jejich zdravotní stav, zdravotní a sociální péči o seniory. Zabývali jsme se však také aktivitami seniorů, především jejich účastí na volbách, a to jak v postavení voličů, tak v postavení kandidátů a členů obecních zastupitelstev. V rámci aktivit jsme hodnotili také míru využívání informačních technologií mezi seniory a jejich zapojení do celoživotního vzdělávání.

Kromě analytického vyhodnocení bylo naší snahou vytvořit soubor statistických údajů o seniorech a jejich životních podmínkách. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2014. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2013. Důležitým a poměrně podrobným zdrojem dat o seniorech jak z obsahového, tak z územního hlediska je sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo v březnu 2011. Využíváme však také další statistické zdroje dat, jako jsou například demografická statistika nebo výběrové šetření pracovních sil. Kromě vlastních zdrojů ze zjišťování ČSÚ v analýze najdete také poměrně podrobné údaje z rezortních statistik, především z Ministerstva práce a sociálních věcí, České správy sociálního zabezpečení nebo Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ministerstva zdravotnictví.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání, které zachycuje postavení Libereckého kraje v rámci České republiky v roce 2014. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Tabulková příloha obsahuje vybrané ukazatele v členění podle krajů, podle okresů a podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje.

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 30. 9. 2015. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

- V roce 2014 žilo na území Libereckého kraje 77 318 osob starších 65 let, tj. 17,6 % celkové populace. Za posledních deset let vzrostl počet obyvatel nad 65 let o více než 37 %.
- Nejpočetnější skupinou z hlediska věku jsou mezi 65letým a starším obyvatelstvem dlouhodobě osoby 65–69leté, které v roce 2014 představovaly 38,7 % populace seniorů.
- Nejvýraznější růstové tendence je v posledních deseti letech možné sledovat u 85–89leté populace, od roku 2005 se počet osob v této kategorii více než zdvojnásobil.
- Většinu 65letých a starších obyvatel kraje tvoří dlouhodobě ženy (58,2 % v roce 2014). Populace 65letých a starších mužů však v desetiletém časovém horizontu rostla rychlejším tempem než populace stejně starých žen.
- Rodinný statut mužů a žen ve věku 65 a více let je téměř výhradně ovlivněn jejich odlišnými úmrtnostními předpoklady. V roce 2011 byla téměř polovina 65letých a starších žen ovdovělá, naopak mezi stejně starými muži bylo pouze 14,6 % vdovců. Většina mužské populace sledovaného věku měla statut ženatý (72,5 %). Podíl vdaných žen v tomto věku dosáhl 36,6 %.
- Celkový počet uzavřených manželství v posledních deseti letech zaznamenal téměř 19% pokles, sňatečnost obyvatel starších 65 let se spíše navýšila. Z hlediska pohlaví po celé sledované období vykazovali vyšší intenzitu sňatečnosti 65letí a starší muži.
- Mezi obyvateli staršími 65 let, kteří při posledním sčítání odpověděli na otázku národnosti, ze 76,0 % převažovaly osoby s českou národností. S výrazným odstupem následovala národnost slovenská (2,4 %) a národnost německá (1,6 %). Podstatné ovšem je, že více než 57 % obyvatel, kteří se přihlásili k německé národnosti a zhruba pětině obyvatel, kteří se přihlásili ke slovenské národnosti, bylo více než 65 let.
- Na otázku vztahující se k náboženskému vyznání při sčítání v roce 2011 neodpovědělo 42,6 % obyvatel starších 65 let. Více než 30 % obyvatel nad 65 let věku, kteří odpověděli, uvedlo, že je bez náboženské víry, do skupiny věřících se pak zařadilo 27,3 % obyvatel v tomto věku. Mezi věřícími představovaly většinu ženy. Většina věřících osob ve sledovaném věku se hlásila ke konkrétní církvi s tím, že se jednalo především o Církev římskokatolickou.
- Mezi obyvateli Libereckého kraje staršími 65 let převažovaly z téměř 90 % osoby narozené na území České republiky. Mezi 65letými osobami narozenými v zahraničí převažovaly osoby s rodištěm na Slovensku. Podíl 65letých a starších rodáků na populaci Libereckého kraje ve stejném věku dosáhl 14,3 %. Z hlediska pohlaví je patrné vyšší zastoupení rodáků na straně mužů (15,1 %) než žen (13,7 %).
- Statistika úmrtnosti za rok 2014 v Libereckém kraji evidovala 4 346 zemřelých, z toho 78,5 % tvořily osoby starší 65 let. Většinu těchto zemřelých tvořily ženy. Nejvíce zemřelých mužů v roce 2014 spadalo do věkové kategorie 65–69 let, žen do kategorie 85–89 let.
- Ženy nad muži mezi zemřelými dlouhodobě převažují od věku 80 let, před dosažením tohoto věku je možné více úmrtí sledovat na straně mužů.
- Nejčastější příčinou úmrtí mužů i žen nad 65 let věku byly nemoci oběhové soustavy, ve srovnání s muži však byla tato příčina u žen zastoupena relativně častěji.
- V pořadí druhou nejčastější příčinou úmrtí byla nádorová onemocnění, především ta zhoubná. Téměř čtvrtina úmrtí v důsledku novotvarů byla v případě mužů způsobena zhoubným novotvarem průdušky a plíce. Ženy ve 13,1 % umíraly v důsledku zhoubného novotvaru prsu, 12,2 % úmrtí způsobil zhoubný novotvar průdušky a plíce.

- Většina zemřelých ve věku 65 a více let zemřela v roce 2014 ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče. V domácím prostředí zesnula necelá jedna pětina a v zařízeních sociálních služeb více než 7 % zemřelých starších 65 let.
- Projekce obyvatel Libereckého kraje očekává navýšení počtu obyvatel ve věku 65 a více let mezi roky 2020 a 2050 o 41,5 %. V roce 2050 tak obyvatelé v tomto věku budou tvořit 30,6 % populace kraje.
- Nejdynamičtěji by podle predikce měl růst počet osob ve starších věkových skupinách, především ve věku 80 a více let. Ten by se měl do roku 2050 zvýšit téměř na 2,5násobek stavu v roce 2020, z toho obyvatel ve věku 90 a více let by mělo být téměř 4krát více.
- Největší část obyvatel nad 65 let měla střední vzdělání včetně vyučení bez maturity. Vysokoškolsky vzděláno bylo 6,9 % současných seniorů. Zastoupení nižších forem vzdělání ve věkových skupinách po 65. roce života spíše roste, zatímco podíl středoškoláků a vysokoškoláků postupně klesá. Vysokoškolské vzdělání uvedlo 10,5 % 65letých mužů, ale jen 4,4 % stejně starých žen.
- Z celkového počtu zaměstnaných ve věku 65 a více let tvořili pracující důchodci více než 88 %. Většinu z nich (61,4 %) představovali muži.
- Z hlediska postavení v zaměstnání spadala většina zaměstnaných ve věku 65 a více let do skupiny zaměstnanců. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou pak byly osoby pracující na vlastní účet.
- Nejvíce zaměstnaných seniorů nad 65 let věku působilo v odvětvích průmyslu, druhé místo patřilo oblasti vzdělávání a třetí oblasti zdravotní a sociální péče.
- Téměř 33 % zaměstnaných nad 65 let pracuje ve vysoce kvalifikovaných profesích zařazených do hlavních tříd techničtí a odborní pracovníci a specialisté. Nezanedbatelné je také zastoupení těchto osob ve službách a prodeji (10,8 % zaměstnaných nad 65 let).
- Ve struktuře mužů ve věku 65 a více let z 66,5 % převažují osoby v sezdaném nebo nesezdaném páru, jako jednotlivci žijící samostatně v domácnosti pak figuruje 20,5 % mužů v tomto věku. Naopak podíl žen ve věku 65 a více let žijících v manželském páru či neformálně jako druh a družka dosáhl 33,8 %, 42,6 % žen tvoří domácnost jednotlivce.
- Ženy (6,6% podíl) ve větší míře než muži (2,9% podíl) žijí v domácnostech jako další osoba v domácnosti v pozici tchán/tchyně nebo prarodič osoby v čele domácnosti.
- Ve struktuře domácností seniorů převažují dvě skupiny – domácnosti jednotlivců (typ nerodinné domácnosti) a úplné rodiny (typ rodinné domácnosti).
- Domácnosti jednotlivců představují 50,6 % z celkového počtu seniorských domácností a převážně se jednalo o domácnosti nepracujících důchodců (z 93,0 %). Ženy ve věku 65 let a více tvořily tři pětiny domácností jednotlivců v této věkové skupině.
- Samostatně žijící muži ve věku 65 a více let jsou ze 45,3 % ovdovělí. Ve struktuře samostatných domácností žen jak bez ohledu na věk, tak ve věku 65 a více let z důvodu nadúmrtosti mužů převažují ženy ovdovělé.
- Převážná většina domácností seniorů jednotlivců bydlí samostatně v bytě (89,1 % mužů a 93,2 %) a se zvyšujícím věkem se zastoupení takto bydlících domácností zvyšuje.
- Naprostá většina domácností seniorů (99,2 % z celkového počtu) bydlí v bytech, přičemž pro necelých 52 % je to bytový dům, pro 45,7 % rodinný dům. Rozdíly jsou patrné při pohledu na jednotlivé typy domácností – nadpoloviční většina úplných a neúplných rodin preferuje byty v rodinných domech, domácnosti jednotlivců a prarodičů s vnučetem dávají přednost bytům v bytových domech.
- Převážná většina seniorů (93,0 %) žije ve standardních bytech. Více než 56 % domácností bydlí ve vlastním domě nebo v bytě v osobním vlastnictví. Více než 23 % domácností starších osob bydlí v nájmu a nejčastěji se to týká domácností jednotlivců.

- Domácnosti seniorů bydlící v bytech obývají převážně třípokojové (28,4 % z jejich celkového počtu) a čtyřpokojové byty (25,6 %). Určitou výjimkou jsou domácnosti jednotlivců, které vedle třípokojových bytů žijí ve větší míře i v bytech dvoupokojových.
- Průměrná obytná plocha bytu (na osobu) obývaného hospodařícími domácnostmi seniorů v rodinném domě činila 42,8 m², tj. o 7,3 m² více než představovala průměrná obytná plocha bytu obývaného hospodařícími domácnostmi celkem. Průměrná obytná plocha bytu v bytovém domě domácností seniorů překročila průměrnou plochu za všechny domácnosti o 6,0 m² a dosáhla 35,4 m².
- Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 nemělo v bytě počítač 56,8 % seniorských domácností (v případě domácností jednotlivců dokonce dvě třetiny). Počítač s internetem vlastnilo 22,9 % domácností seniorů, u domácností prarodiče s vnoučetem je patrný vliv mladé generace a podíl dosáhl 40,6 %. Počítačem bez internetu disponovalo 3,0 % domácností, u více než 17 % domácností vybavenost nebyla zjištěna.
- V roce 2014 se v Libereckém kraji v souvislosti s hypertenzními nemocemi léčilo více než 78 tisíc osob, z toho 40,7 % z nich bylo více než 65 let. Ještě vyšší podíl pacientů v tomto věku (67,3 %) byl zaznamenán u diagnóz cévních nemocí mozku, u diagnóz ischemických nemocí srdečních činil podíl pacientů starších 64 let více než polovinu. Počet pacientů s chronickými nemocemi navíc roste.
- Počet hospitalizovaných pacientů s bydlištěm v Libereckém kraji ve věku 65 a více let mírně stoupá. Muži mezi hospitalizovanými převažovali pouze v nejmladších věkových kategoriích (tj. 55–69 let), ve vyšším věku jsou pak častěji hospitalizovány ženy.
- S přibývajícím věkem se prodlužuje průměrná ošetrovací doba hospitalizovaných pacientů.
- Nejvyšší podíl operovaných pacientů ve vyšším věku z celkového počtu hospitalizovaných se v Libereckém kraji (36,2 %) nachází ve věkové kategorii 55–59 let. S rostoucím věkem se počet operovaných postupně snižoval.
- V Libereckém kraji je zřízena pouze jedna léčebna dlouhodobě nemocných. Pod Centrem následné péče Krajské nemocnice v Liberci, které zajišťuje lékařskou péči po akutní hospitalizaci a pro dlouhodobě hospitalizované pacienty v Libereckém kraji, jsou v Liberci, Turnově a Jablonném v Podještědí zřízena oddělení následné péče, kde se specializují na léčbu onemocnění spojených s vyšším věkem, doléčení a stabilizaci zdravotního stavu i paliativní péči. Geriatrické oddělení akutní péče však v kraji zcela chybí, otevření Hospice svatě Zdislavy se plánuje na rok 2016.
- Alternativou hospitalizace v nemocničním zařízení, popř. možnost domácí hospicové péče nabízejí tzv. pracoviště domácí zdravotní péče. V Libereckém kraji v roce 2013 tuto možnost využilo 5 832 osob ve věku 65 a více let. Počet pacientů ve sledovaném věku, kteří tuto službu využili, od roku 2005 každoročně roste.
- Na konci roku 2014 pobíralo starobní důchod v Libereckém kraji více než 75 tisíc lidí. Jeho průměrná výše činila 10 997 Kč. Počet starobních důchodců se za posledních 5 let zvýšil o zhruba 6 tisíc (8,7 %), průměrná výše starobního důchodu za stejné období vzrostla o 942 Kč (9,4 %).
- Z celkového počtu příjemců starobních důchodů v kraji pobíralo předčasný důchod 27,2 % z nich.
- Ke konci roku 2014 v Libereckém kraji fungovalo 18 domovů pro seniory s 988 lůžky a 11 domovů se zvláštním režimem s celkem 416 lůžky. V roce 2010 bylo v kraji evidováno také 81 domů s pečovatelskou službou o kapacitě 2 331 bytů.
- Pečovatelská služba byla v roce 2014 poskytnuta 4 586 osobám, celkové výdaje související s pečovatelskou službou dosáhly 121,3 mil. Kč.
- V komunálních volbách v roce 2014 tvořily osoby ve věku 65 a více let 22,0 % potenciálních voličů. Při stejných volbách v roce 2006 tento podíl dosáhl 16,6 %, zastoupení voličů v daném věku v roce 2010 pak 18,4 %.

- Ve věku 65 a více let se volebního klání v kraji zúčastnilo 860 kandidátů (9,5 % všech kandidátů), z toho 581 mužů a 279 žen. Kandidáti v tomto věku pocházeli nejčastěji z obcí s 5 000–19 999 obyvateli (250 osob, tj. 29,0 % kandidátů starších 65 let).
- Z celkového počtu 2 285 zvolených zastupitelů v kraji bylo 124 (5,4 %), tj. 95 mužů a 29 žen, ve věku 65 a více let. Z hlediska struktury zastupitelů starších 65 let v členění podle velikostních skupin obcí je zřejmé, že tyto osoby byly nejvíce zastoupeny ve vedení především menších obcí, tj. obcí s 500–999 obyvateli (26,6 %) a dále také obcí s 200–499 obyvateli (23,4 %).
- Ve věkové kategorii 65 a více let bylo v kraji do funkce starosty zvoleno celkem 12 zastupitelů, tj. 10 mužů a 2 ženy (po jedné v okrese Česká Lípa a Semily). Nejvyšší podíl starostů–seniorů byl zaznamenán v okrese Česká Lípa (10,5 % starostů ve věku 65 a více let), naopak v okrese Jablonec nad Nisou nestojí v čele žádné z obcí osoba v této věkové kategorii.
- V roce 2014 použilo v Libereckém kraji v posledních třech měsících počítač 21,2 % a internet 22,2 % osob ve věku 65 a více let. Mezi kraji České republiky se tak náš region umístil na páté nejhorší pozici pomyslného žebříčku. Téměř 70 % seniorů pak uvedlo, že počítač nepoužilo nikdy, což znamená třetí nejvyšší podíl mezi kraji.
- Vzdělávání seniorů v České republice nabízí např. univerzity třetího věku, akademie třetího věku nebo kluby třetího věku. V Libereckém kraji vzdělávání na univerzitě třetího věku pro zájemce nad 50 let poskytuje Technická univerzita v Liberci, při které zároveň funguje Klub studujících a absolventů Univerzity třetího věku TUL. Krajská vědecká knihovna v Liberci pak provozuje Virtuální univerzitu třetího věku. Dalším místem v kraji, které seniorům umožňuje další získávání znalostí a dovedností je Komunitní středisko Kontakt Liberec.
- Na seniory je zaměřena řada strategických dokumentů jednotlivých resortů Libereckého kraje.

1. Demografické charakteristiky populace seniorů

1.1 Změny věkové struktury, index stáří

K poslednímu dni roku 2014 měl Liberecký kraj 438 851 obyvatel, z toho 50,9 % (223 438 osob) tvořily ženy. Od počátku druhého tisíciletí se tak počet obyvatel kraje navýšil o 2,3 % (9 730 osob).

Největší část obyvatel regionu tvoří osoby ve věku 15 až 64 let (66,7 % v roce 2014), následuje početně narůstající skupina obyvatel ve věku 65 a více let (17,6 %) a nejnižší podíl pak připadá na děti do 14 let (15,7 %). Zatímco u věkových skupin 15–64 let a 65 a více let nedošlo během posledních deseti let k žádným neočekávaným změnám (tj. podíl osob v produktivním věku od roku 2006 klesá a podíl obyvatel nad 65 let naopak kontinuálně roste), zastoupení dětské složky od roku 2008 po předchozím postupném snižování mírně narůstá. V zásadě se ovšem jedná o dočasnou tendenci, kterou způsobila zvýšená porodnost tzv. silných ročníků narozených v 70. letech minulého století.

Tab. 1.1 Věková struktura obyvatelstva podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 a více
Počet obcí	215	29	64	62	28	17	12	2	1
Počet obyvatel	438 851	4 108	20 127	45 053	39 447	53 289	91 728	82 537	102 562
z toho ženy (%)	50,9	48,4	48,6	49,4	49,8	50,3	51,3	51,9	51,8
v tom ve věku (%):									
0–14 let	15,7	15,8	15,9	16,0	15,6	15,8	15,0	15,8	15,8
15–64 let	66,7	65,6	67,2	67,3	67,2	67,7	65,8	67,4	66,0
65 a více let	17,6	18,6	16,9	16,7	17,1	16,4	19,2	16,8	18,2
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	77 318	764	3 395	7 521	6 763	8 752	17 609	13 844	18 670
z toho ženy (%)	58,2	54,5	55,3	55,0	57,5	58,4	58,8	59,0	59,3
v tom ve věku (%):									
65–69 let	38,7	40,1	40,4	40,9	39,7	39,7	37,6	39,3	37,2
70–74 let	25,0	24,1	25,9	24,7	24,0	24,8	24,9	25,0	25,5
75–79 let	15,3	14,8	14,0	15,0	15,2	14,7	15,7	15,4	15,4
80–84 let	11,7	11,8	11,4	11,2	12,3	11,4	12,1	11,0	11,9
85–89 let	6,7	6,7	6,2	5,9	6,6	6,8	6,9	6,6	7,1
90–94 let	2,4	2,4	1,7	2,1	2,0	2,4	2,5	2,4	2,6
95 a více let	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	7 239	71	281	614	595	824	1 706	1 280	12 610
z toho ženy (%)	72,7	71,8	69,8	73,5	72,6	73,9	72,2	73,8	72,8
Index stáří ¹⁾	112,5	117,4	106,0	104,1	109,8	103,7	127,9	106,2	115,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,9	52,5	48,8	48,6	48,7	47,6	52,0	48,3	51,6

¹⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

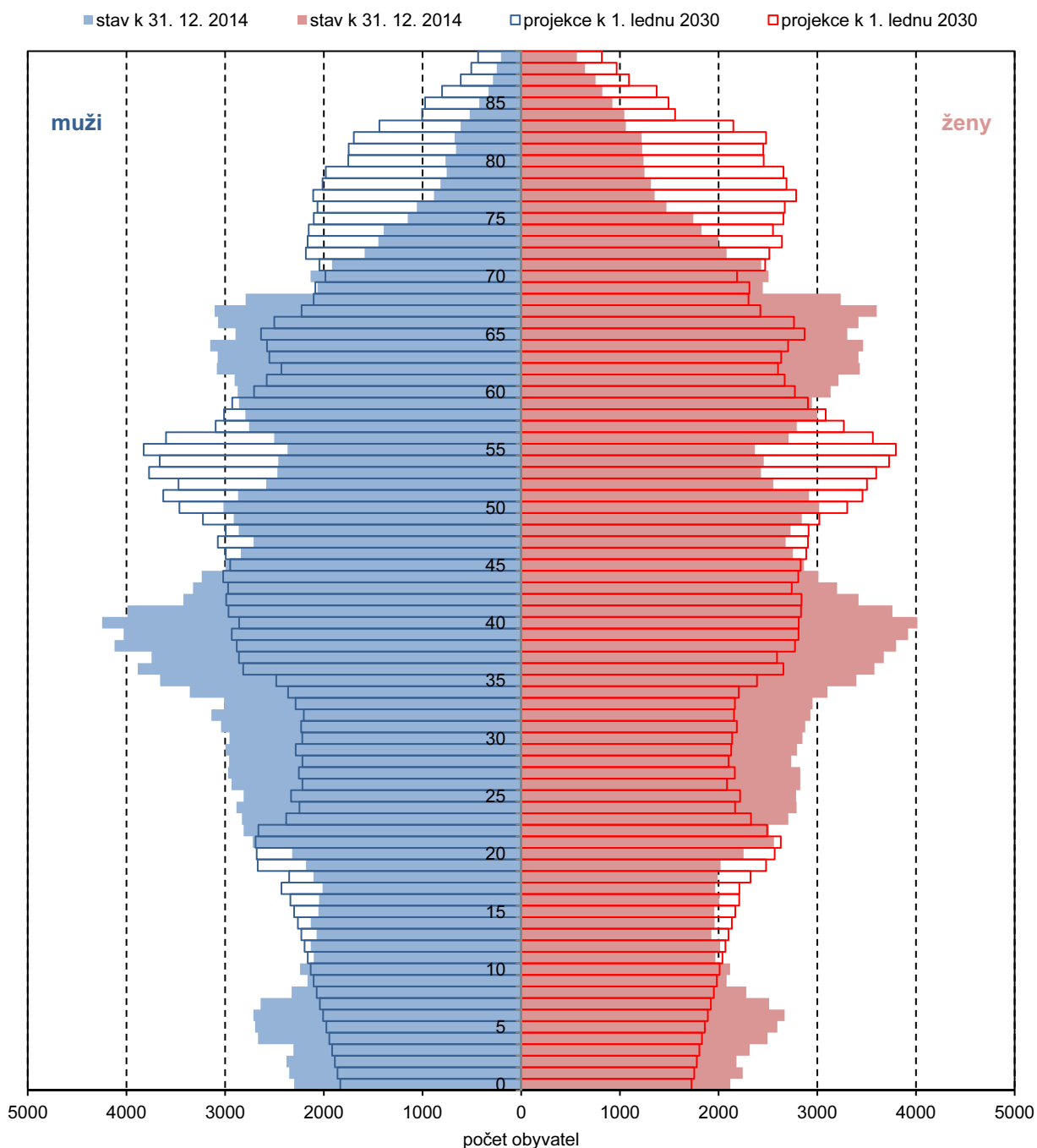
²⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Zásadní změnou věkové struktury obyvatel Libereckého kraje je ovšem skutečnost, že v roce 2010 podíl dětské složky naposledy převýšil podíl osob nad 65 let věku. V roce 2011 tak index stáří (tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let) poprvé překročil pomyslnou hranici 100 a v dalších letech se již jen zvyšoval. V roce 2014 tak na 100 dětí v Libereckém kraji připadlo 112,5 seniorů, zatímco před deseti lety to bylo 85,8 seniorů. Vzhledem k demografickému vývoji a převaze žen ve vyšších věkových kategoriích se index stáří z pohledu pohlaví vyvíjel odlišně. V případě mužů se tak po celé sledované období jeho hodnoty pohybovaly pod pomyslnou hranicí 100 a v roce 2014 na 100 chlapců připadlo 91,7 mužů starších 65 let. Naopak v případě žen překračuje index zmíněnou hranici již od roku 2003, aktuálně (tedy v roce 2014) jeho hodnota dosáhla 134,5 žen starších 65 let na 100 dívek ve věku 0–14 let.

Z pohledu jednotlivých okresů Libereckého kraje je dlouhodobě nejvyšší hodnota indexu stáří vykazována v okrese Semily – k 31. 12. 2014 na 100 dětí připadlo již 131,3 seniorů. V roce 2014 překročil poprvé index stáří hranici „100“ v okrese Česká Lípa, když na 100 dětí připadlo 101,1 seniorů. Z porovnání 14 regionů

České republiky vyplývá, že nejvyšší hodnota indexu stáří byla ke konci roku 2014 zaznamenána v Královéhradeckém kraji (126,4). Hodnota indexu stáří nižší než „100“ byla vykázána pouze ve Středočeském kraji (99,6). Liberecký kraj v mezikrajském srovnání po zmíněném Středočeském kraji a kraji Ústeckém (index stáří 108,5) obsadil 3. nejlepší pozici.

Graf 1.1 Současné a předpokládané věkové složení obyvatelstva Libereckého kraje

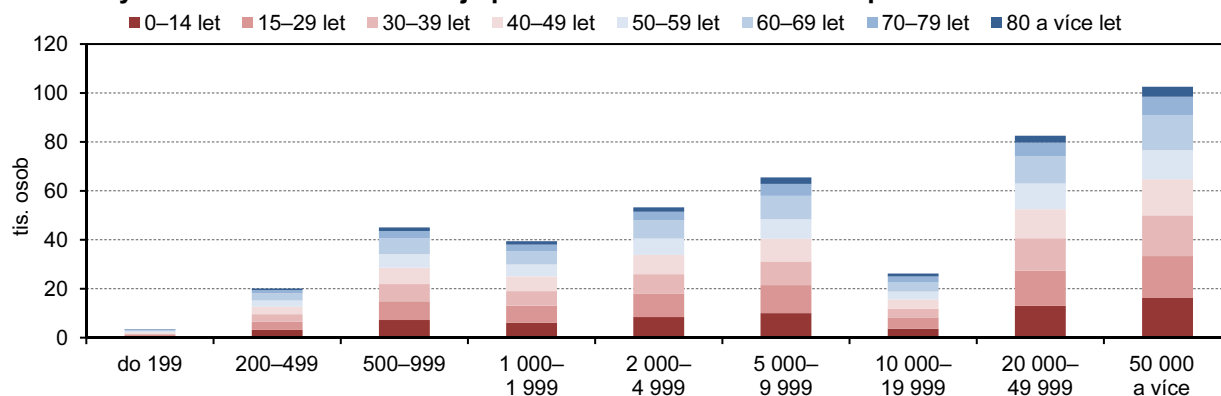

Další charakteristikou popisující demografický vývoj na určitém území je index ekonomického zatížení, tj. počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. V Libereckém kraji v roce 2014 na 100 osob v produktivním věku připadlo 49,9 osob ekonomicky neaktivních. Nejméně pozitivní situace mezi okresy našeho kraje byla vykázána v okrese Semily (51,7 osob), naopak v okrese Česká Lípa na 100 osob ve věku 15–64 let připadlo 46,9 osob ekonomicky neaktivních. Index ekonomického zatížení se v rámci krajů České republiky pohyboval v rozmezí od 47,6 osob (Moravskoslezský kraj) až do 51,6 osob (Královéhradecký kraj).

Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje v roce 2014 dosáhl 41,4 let (o 0,3 roku méně než činí průměr České republiky), ženám bylo v průměru 42,8 let a mužům 39,9 let. Průměrný věk mužů i žen se od roku 2005 zvýšil zhruba o 2,0 let. Nejnižší průměrný věk v rámci kraje vykázali obyvatelé okresu Česká Lípa (40,6 let), nejvyšší v okrese Semily (42,5 let). Z pohledu tohoto ukazatele a krajů žilo nejmladší obyvatelstvo ve Středočeském kraji (40,7 let), nejvíce let bylo obyvatelům v Královéhradeckém kraji (42,3 let), následoval kraj Zlínský (42,2 let).

Graf 1.2 Obyvatelstvo Libereckého kraje podle věku a velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

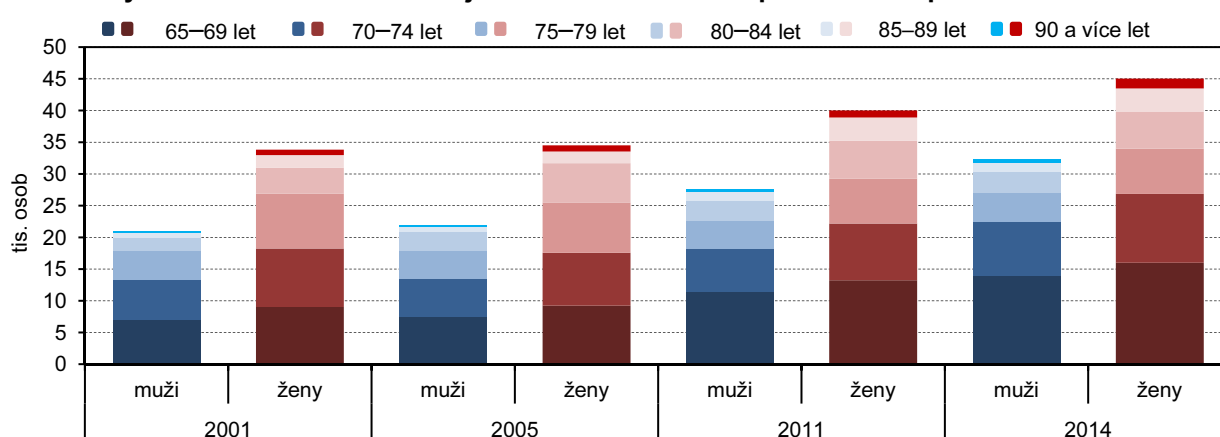

Nejmladšími obyvateli na území Libereckého kraje zůstali i v roce 2014 obyvatelé obce Tachov z okresu Česká Lípa, jejichž průměrný věk činil 33,6 let. Naopak tomu bylo v obci Troskovice (okres Semily), ve které průměrný věk činil 52,7 let.

1.2 Vývoj počtu seniorů

V roce 2014 žilo na území Libereckého kraje 77 318 osob starších 65 let, z celkové populace tato věková skupina představovala 17,6 %. Za posledních deset let se tak zastoupení obyvatel v uvedené věkové kategorii navýšilo o 4,5 procentních bodů s tím, že absolutní přírůstek představoval 20 950 osob, relativně pak došlo k více než 37% nárůstu. Největší část uvedené populace tvořili obyvatelé ve věku 67 let (8,7 %). Osmiprocentní a vyšší zastoupení měly také ještě osoby 65 a 66leté, s rostoucím věkem se pak počet i podíl osob postupně snižuje.

Graf 1.3 Obyvatelstvo Libereckého kraje ve věku 65 a více let podle věku a pohlaví

Vzhledem k biologickým dispozicím, kdy se ženy dožívají vyššího věku, tvoří většinu 65letých a starších obyvatel kraje dlouhodobě ženy. V roce 2014 představovaly 58,2 %. Populace 65 a starších mužů však v desetiletém časovém horizontu rostla rychlejším tempem (v průměru ročně o 4,2 %) než populace stejně starých žen (v průměru ročně o 2,8 %). S ohledem na tuto skutečnost se tak zastoupení žen v dané věkové kategorii od roku 2005 snížilo (o 3,0 procentní body) ve prospěch podílu mužů (růst o 3,0 procentní body). Ženy převažují ve všech sledovaných věkových skupinách nad 65 let věku. Nejvýraznější rozdíl v počtu

mužů a žen je zřejmý v kategorii 90letých a starších osob – žen je v této skupině 3,2krát více než mužů. Téměř 2,5krát více žen než mužů vykazuje také skupina 85–89letých.

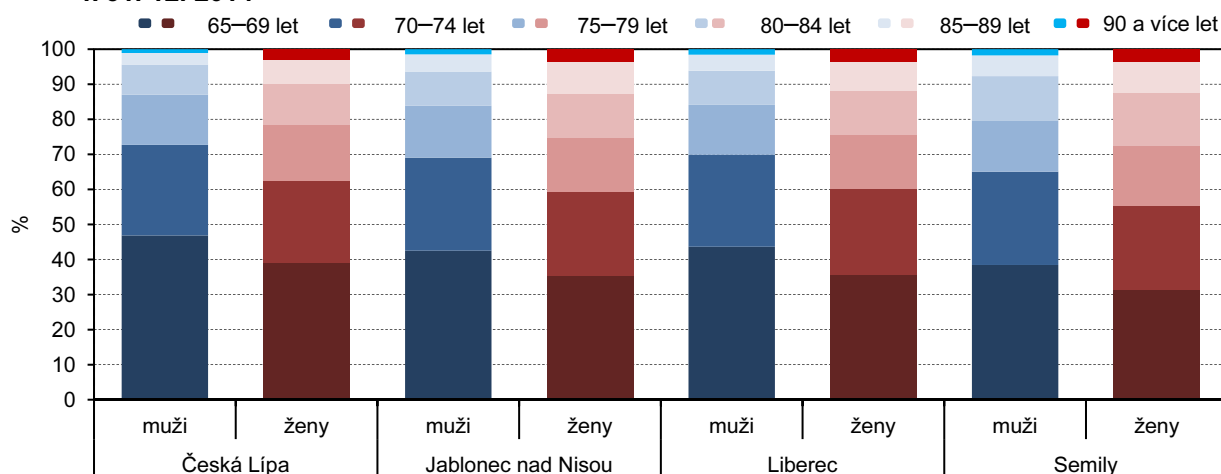
Tab. 1.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku (% z počtu 65 a více let)						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Muži										
Liberecký kraj	215 413	32 285	15,0	43,1	26,3	14,4	10,0	4,6	1,4	0,1
v tom okres:										
Česká Lípa	50 682	6 977	13,8	46,9	25,8	14,3	8,6	3,3	1,0	0,1
Jablonec nad Nisou	43 972	6 812	15,5	42,5	26,5	14,8	9,8	4,9	1,4	0,1
Liberec	84 039	12 462	14,8	43,7	26,2	14,3	9,7	4,6	1,4	0,1
Semily	36 720	6 034	16,4	38,4	26,6	14,6	12,6	5,9	1,6	0,1
Ženy										
Liberecký kraj	223 438	45 033	20,2	35,5	24,1	15,8	12,9	8,2	3,1	0,3
v tom okres:										
Česká Lípa	52 134	9 529	18,3	39,1	23,6	15,8	11,7	6,9	2,8	0,3
Jablonec nad Nisou	46 031	9 648	21,0	35,4	24,0	15,5	12,6	9,0	3,3	0,3
Liberec	87 717	17 515	20,0	35,7	24,5	15,5	12,5	8,3	3,2	0,3
Semily	37 556	8 341	22,2	31,4	23,9	17,1	15,2	8,8	3,2	0,4

V rámci okresů Libereckého kraje vykazují nadprůměrné zastoupení obyvatel starších 65 let dva regiony, tj. okres Semily (19,4 % populace v roce 2014) a okres Jablonec nad Nisou (18,3 %). Naopak podíl v okrese Česká Lípa dosahuje pouze 16,1 %. Nejvýraznější nárůst populace seniorů v posledních deseti letech (tedy mezi roky 2005 až 2014) však můžeme sledovat v okrese Česká Lípa (o 47,2 %), nejmenší přírůstek evidoval okres Semily (o 25,8 %).

Z hlediska struktury obyvatel starších 65 let členěné do pětiletých věkových skupin je patrné, že v posledních deseti letech je možné nejvýraznější růstové tendence sledovat v případě 85–89leté populace. Od roku 2005 se počet osob v této kategorii více než zdvojnásobil (tj. z 2 562 osob na 5 205 osob), v průměru ročně rostl o 9,4 %. Naopak v kategoriích 75–79 let a 80–84 let došlo mezi roky 2005 a 2014 ke snížení počtu obyvatel (o 4,9 %, resp. 0,6 %) s tím, že vývoj ve skupině 80–84letých osob byl výrazně kolísavější. Nejpočetnější skupinou z hlediska věku jsou však dlouhodobě osoby 65–69leté, které v roce 2014 představovaly 38,7 % populace seniorů, tedy o 9,2 procentních bodů více než v roce 2005. Jejich počet se od roku 2005 v průměru ročně zvyšoval o 6,6 %.

Graf 1.4 Obyvatelstvo Libereckého kraje ve věku 65 let a více podle okresů, pohlaví a věku k 31. 12. 2014

Podíl 65letých a starších obyvatel na celkové populaci České republiky v roce 2014 činil 17,8 % a napříč regiony se pohyboval v rozmezí od 16,7 % (Středočeský kraj) do 19,0 % (Královéhradecký kraj). Zastoupení

v Libereckém kraji tak bylo oproti republikové hodnotě mírně podprůměrné a ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší.

1.3 Rodinný stav, národnost, víra

Podle výsledků posledního sčítání z roku 2011 spadalo do věkové kategorie 65 a více let 64 949 osob (15,0 % z celkového počtu 432 439 obyvatel), tj. 26 318 mužů a 38 631 žen. Populace starší 15 let pak čítala 366 216 osob, z toho 51,5 % tvořily ženy.

Statistiky týkající se složení obyvatel s ohledem na jejich věk a rodinný stav primárně ovlivňují demografické procesy. Počáteční velikost populace je dána úrovní porodnosti, úmrtnost a emigrace generaci zmenšují a imigrace naopak způsobuje její růst. Zastoupení osob v určitém věku podle rodinného stavu kromě sňatečnosti a rozvodovosti ovlivňuje také úmrtnost, z hlediska pohlaví navíc rozdílným způsobem. Díky biologickým dispozicím se totiž ženy oproti mužům dožívají vyššího věku. V případě populace starší 65 let, která společenskými změnami jako např. odkládání uzavření manželství i narození dítěte do vyššího věku, po roce 1989 nebyla subjektivně ovlivněna, je pro hodnocení rodinného statutu podstatná zejména rozdílná délka dožití v případě mužů a žen. O té se zmíníme v jedné z následujících kapitol.

Tab. 1.3 Obyvatelstvo podle rodinného stavu, pohlaví a podle věku

Zdroj: SLDB 2011

	Muži celkem	z toho				Ženy celkem	z toho			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Obyvatelé ve věku										
15 a více let	177 576	61 891	88 052	22 053	5 264	188 640	46 930	87 705	28 470	25 333
v %	100,0	34,9	49,6	12,4	3,0	100,0	24,9	46,5	15,1	13,4
z toho ve věku 65 a více let	26 318	758	19 078	2 624	3 837	38 631	844	14 122	4 548	19 097
v %	100,0	2,9	72,5	10,0	14,6	100,0	2,2	36,6	11,8	49,4
v tom ve věku:										
65–69	10 586	3,5	76,2	13,4	6,9	12 293	2,3	55,6	15,5	26,6
70–74	6 393	2,6	76,8	9,7	10,7	8 622	2,3	44,2	12,1	41,3
75–79	4 607	2,5	73,2	7,0	17,3	7 137	2,1	30,7	9,9	57,3
80–84	2 955	1,9	64,7	5,9	27,4	6 011	1,7	16,7	9,0	72,4
85–89	1 467	2,5	48,1	5,0	44,3	3 625	2,2	7,4	8,1	82,3
90–94	267	2,6	39,3	4,9	53,2	758	2,0	2,6	5,7	89,7
95 a více let	43	2,3	27,9	4,7	65,1	185	5,4	0,5	5,9	87,6

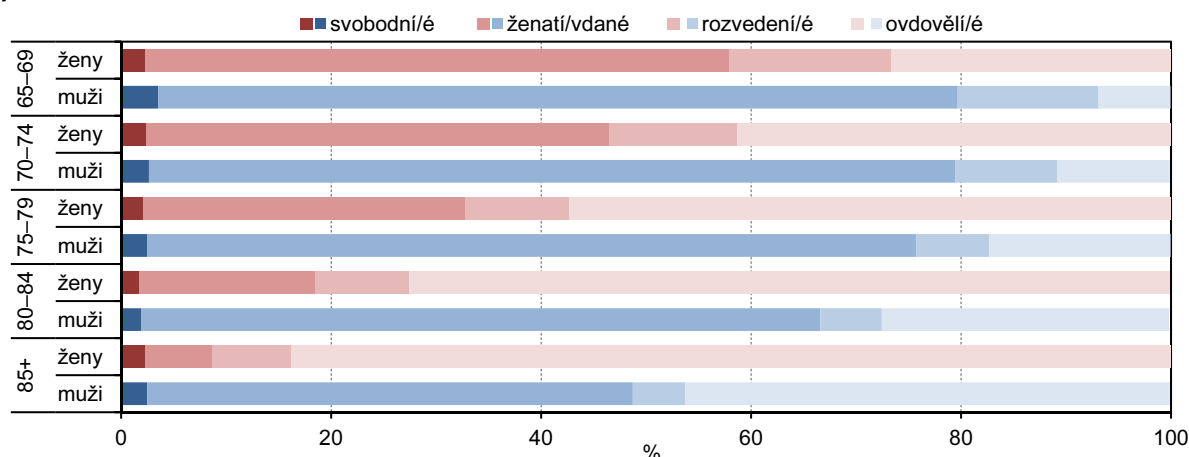
Rozdíly ve struktuře podle rodinného stavu v rámci jednotlivých pohlaví vycházejí především z difference zastoupení svobodných a ovdovělých v dané populaci. Můžeme tak sledovat, že svobodné ženy v roce 2011 představovaly 24,9 % ženské populace Libereckého kraje starší 15 let, zatímco mezi 15letými a staršími muži nebylo v té době ženatých 34,9 %. Dále je patrné, že mezi ženami je výrazně vyšší zastoupení ovdovělých, tj. v době posledního sčítání 13,4 %, ale mužů pouze 3,0 %. Vzhledem k již zmíněné vyšší naději dožití tak bylo ovdovělých žen téměř 5krát více než mužů. Naopak výrazně nižší rozdíly mezi ženami a muži byly vykazány v případě podílu rozvedených a ženatých/vdaných. Podíl rozvedených byl tak o 2,7 procentních bodů vyšší u žen (15,1 %) než u mužů (12,4 %), zastoupení ženatých mužů dosáhlo 49,6 % a vdaných žen 46,5 %. Struktura mužů a žen podle rodinného stavu však byla totožná, tj. největší procento tvořily osoby ženaté/vdané, následoval podíl osob svobodných, rozvedených a nejmenší zastoupení měly osoby ovdovělé.

V populaci starší 65 let je rozdíl mezi rodinným statutem mužů a žen téměř výhradně ovlivněn jejich odlišnými úmrtnostními předpoklady. Z tohoto důvodu byla v roce 2011 téměř polovina 65letých a starších žen ovdovělá, naopak mezi stejně starými muži bylo pouze 14,6 % vdovců. Většina mužské populace ve věku 65 a více let tak měla statut ženatý (72,5 %). Podíl vdaných žen v tomto věku dosáhl 36,6 %.

Graf 1.5 Zastoupení mužů a žen ve věku 65 a více let podle věku a rodinného stavu v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Mezi 65letými a staršími ženami převažovaly ženy vdané ve věkových skupinách až do věku 73 let. Ve věku 70–74 let převyšoval podíl vdaných stále ještě podíl ovdovělých, už však nepředstavoval nadpoloviční většinu. Mezi ženami staršími 73 let již byla většina ovdovělá. Pokud jde o mužskou část takto staré populace, je nejpravděpodobnější, že muž ovdoví až po 88. roce svého života. Zastoupení ženatých tak v populaci 65letých a starších mužů dominovalo až do věku 85–89 let.

Tab. 1.4 Sňatky a rozvody obyvatel kraje

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Sňatky podle bydliště ženicha									
Celkem	2 278	2 339	2 564	2 343	2 094	1 928	1 954	1 929	1 877	1 849
z toho ve věku ženicha 65 a více let	22	18	29	34	27	21	38	32	43	40
v %	1,0	0,8	1,1	1,5	1,3	1,1	1,9	1,7	2,3	2,2
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	13	6	13	20	11	8	19	15	19	15
v %	0,6	0,3	0,5	0,9	0,5	0,4	1,0	0,8	1,0	0,8
	Rozvody									
Celkem	1 394	1 548	1 537	1 400	1 401	1 351	1 296	1 142	1 311	1 236
z toho ve věku ženicha 65 a více let	15	29	18	9	28	22	24	24	28	28
v %	1,1	1,9	1,2	0,6	2,0	1,6	1,9	2,1	2,1	2,3
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	9	16	10	5	12	11	11	11	16	18
v %	0,6	1,0	0,7	0,4	0,9	0,8	0,8	1,0	1,2	1,5

Zatímco celkový počet uzavřených manželství v posledních deseti letech zaznamenal téměř 19% pokles, sňatečnost obyvatel starších 65 let se spíše navýšila. Z hlediska pohlaví po celé sledované období vykazovali vyšší intenzitu sňatečnosti 65letí a starší muži než ženy. Muži nejvíce manželství uzavřeli v roce 2013 (43 sňatků), ženy v roce 2008 (20 sňatků). Ženám i mužům v dané věkové kategorii pak bylo nejčastěji mezi 65–69 lety. Rodinný stav většiny snoubenců, kteří se rozhodli vstoupit do manželství po 65. roce svého života, byl rozvedený, resp. rozvedená. Rozvedení muži v roce 2014 tvořili 75,0 % snoubenců a rozvedené ženy 73,3 % snoubenek. Jako svobodní a ovdovělí vstupovali do manželství častěji muži. Vzhledem k výše uvedenému, vstupovala většina snoubenců do manželství podruhé, tj. v pořadí druhým byl sňatek v roce 2014 pro tři čtvrtiny mužů a pro 60,0 % žen. Třetí a další manželství z hlediska četnosti opět uzavírali spíše muži. Relativně však bylo vyšší zastoupení třetích a dalších sňatků na straně žen (26,7 % sňatků žen) než mužů (15,0 % sňatků mužů).

1.4 Národnost

Národnostní složení v Libereckém kraji ovlivňuje několik skutečností. Příhraniční poloha se sousedním Německem a historický vývoj zapříčinily velkou koncentraci německého obyvatelstva, které žilo na území dnešního Libereckého kraje až do konce druhé světové války. Odsun německého obyvatelstva a dosídlování

pohraní následně změnilo národnostní složení v této oblasti. V národnostní struktuře kraje se dále projevuje vliv bývalého Československa a patrný je i důsledek započítání cizinců s dlouhodobým pobytem na území kraje do obvykle bydlícího obyvatelstva.

Tab. 1.5 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	64 949	40,5	59,5	35,2	23,1	18,1	23,6
z toho národnost:							
česká	49 361	40,6	59,4	35,1	22,8	18,4	23,8
moravská	101	70,3	29,7	55,4	16,8	10,9	16,8
slovenská	1 527	39,8	60,2	32,9	28,6	15,8	22,7
německá	1 019	42,1	57,9	30,0	30,3	16,0	23,7
polská	164	10,4	89,6	45,1	18,3	8,5	28,0
ruská	49	20,4	79,6	18,4	30,6	26,5	24,5
maďarská	129	48,1	51,9	44,2	31,8	12,4	11,6
ukrajinská	61	36,1	63,9	21,3	24,6	18,0	36,1
vietnamská	4	25,0	75,0	25,0	50,0	25,0	0,0
neuvedeno	11 763	39,9	60,1	36,3	23,2	17,5	22,9

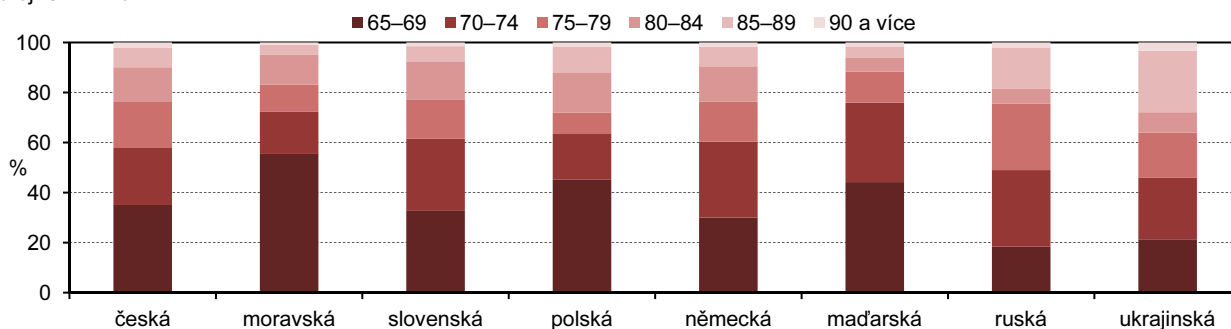
Na rozdíl od státního občanství vycházel údaj o národnosti znamenající příslušnost k národu, národnosti nebo etnické menšině z rozhodnutí jednotlivých respondentů. Pro určení národnosti nebyla rozhodující mateřská řeč ani řeč, kterou respondent převážně používá nebo lépe ovládá.

Údaj týkající se národnosti byl při posledním sčítání zároveň dobrovolnou otázkou a respondent na ni nemusel odpovídat. Tuto možnost využilo 112 857 obyvatel Libereckého kraje s tím, že 11 763 osobám bylo více než 65 let (18,1 % obyvatel v uvedeném věku), z toho v 60,1 % se jednalo o ženy.

Mezi obyvateli staršími 65 let, kteří na otázku odpověděli, ze 76,0 % převažovaly osoby s českou národností. S výrazným odstupem následovala národnost slovenská (2,4 %) a národnost německá (1,6 %). V porovnání s celkovou populací Libereckého kraje však bylo zastoupení osob hlásících se k německé národnosti mezi obyvateli staršími 65 let vyšší o 1,2 procentní body a osob hlásících se ke slovenské národnosti o 1,0 procentní bod. Podstatné ovšem je, že více než 57 % obyvatel, kteří se přihlásili k německé národnosti a zhruba pětině obyvatel, kteří se přihlásili ke slovenské národnosti, bylo více než 65 let. Naopak počet i podíl osob, které uvedli některou z „novodobých“ národností především vietnamskou a ukrajinskou, ale také např. polskou, byl v porovnání s většinovou populací výrazně nižší až zanedbatelný.

Graf 1.6 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle věku a národnosti v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Výše uvedené skutečnosti vycházejí jednak z historie, kdy většina území Libereckého kraje byla součástí Sudet, na druhé straně je současná národnostní struktura nejen našeho kraje ovlivněna zejména vysokou mírou zahraniční migrace.

Z hlediska pohlaví uváděli muži nad 65 let ve větší míře než stejně staré ženy pouze moravskou národnost (tj. 70,3 % mužů a 29,7 % žen). V případě ostatních uvedených národností tvořily větší procento ženy.

Podíváme-li se podrobně na jednotlivé věkové skupiny nad 65 let, je zřejmé, že ve věkové skupině 65–69 let se nachází nejvyšší zastoupení osob hlásících se k české, moravské, slovenské, polské a maďarské národnosti. Naopak osoby, které uvedly německou, ruskou a vietnamskou národnost, byly nejčastěji ve věku 70–74 let. Nejvyšší zastoupení ukrajinské národnosti pak bylo zjištěno mezi 80letými a staršími obyvateli kraje.

1.5 Víra

Na otázku vztahující se k náboženskému vyznání při sčítání v roce 2011 neodpovědělo 192 713 respondentů, tzn. 44,6 % obyvatel kraje. Mezi obyvateli kraje staršími 65 let tento podíl činil 42,6 %. Důvodem tak vysokého zastoupení nonresponse byla bezesporu dobrovolnost otázky a citlivost těchto údajů.

Tab. 1.6 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle náboženské víry, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

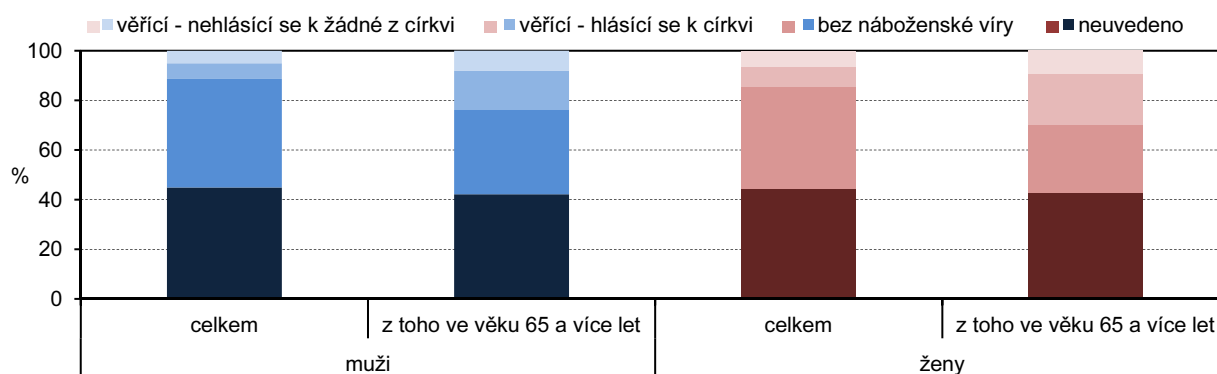
	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	64 949	40,5	59,5	35,2	23,1	18,1	23,6
z toho:							
věřící - nehlásící se k církvi	5 704	36,8	63,2	35,1	23,9	18,3	22,7
věřící - hlásící se k církvi	12 008	34,9	65,1	25,2	24,3	21,4	29,2
z toho:							
Církev československá husitská	1 605	33,3	66,7	20,9	19,5	22,6	37,1
Církev římskokatolická	7 580	35,8	64,2	25,1	25,4	21,4	28,0
Českobratrská církev evangelická	653	32,8	67,2	21,6	24,0	22,5	31,9
bez náboženské víry	19 549	45,7	54,3	39,6	21,8	16,8	21,7
neuvedeno	27 685	40,1	59,9	36,5	23,4	17,5	22,6

Více než 30 % obyvatel Libereckého kraje nad 65 let věku uvedlo, že je bez náboženské víry, naopak do skupiny věřících se zařadilo 27,3 % obyvatel (17 712 osob) v tomto věku. Ženy pak mezi věřícími představovaly většinu, tj. 64,5 %.

Nejvyšší zastoupení „bezvěrců“ mezi osobami staršími 65 let patřilo do kategorie 65–69 let (39,6 %), opačně tomu bylo ve skupině 75–79letých osob, ve které žádnou víru nevyznávalo pouze 16,8 %.

Graf 1.7 Obyvatelstvo podle náboženské víry a pohlaví v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Ke konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru se z 17 712 věřících hlásilo 67,8 %. Jednalo se především o Církev římskokatolickou (63,1 % z věřících hlásících se k církvi), druhá nejčastěji uvedená byla Církev československá husitská (13,4 %). Při sčítání v roce 2011 byla obyvatelům poprvé dána možnost deklarovat se jako osoba věřící nehlásící se k žádné církvi nebo náboženské společnosti. V Libereckém kraji této možnosti využilo 5 704 dotazovaných. Ve všech věkových kategoriích nad 65 let však mezi věřícími převažovaly osoby hlásící se ke konkrétní církvi nad osobami, které žádnou určitou církev neuvedly. Procentuelní zastoupení věřících mezi osobami staršími 65 let bylo z pohledu jednotlivých pětiletých skupin

poměrně vyrovnané. Nejvyšší podíl věřících však i přesto byl zaznamenán ve věkové skupině 65–69 let (28,4 %), naopak skupina 75–79letých zahrnovala 20,4 % věřících.

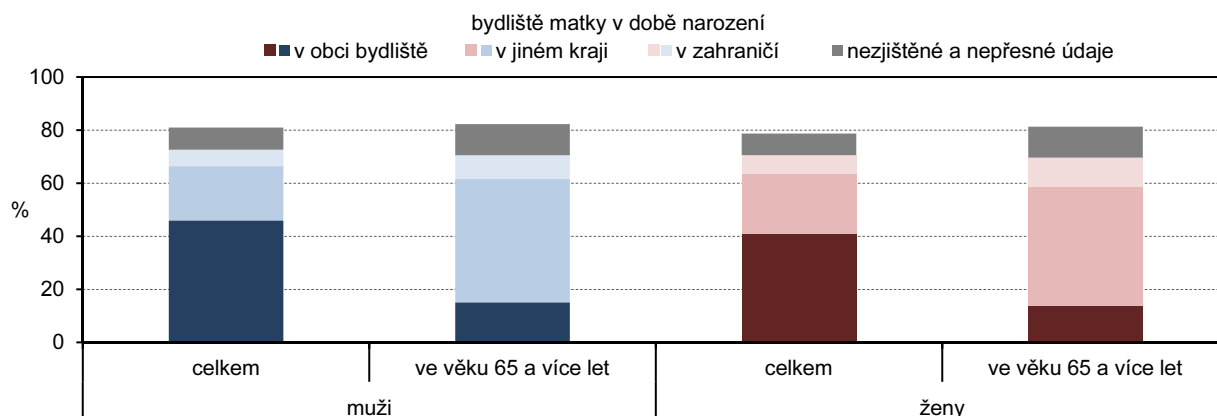
1.6 Dlouhodobá migrace (rodáci), stěhování

Za rodáky jsou považovány osoby žijící v obci svého narození, resp. v obci, ve které žily po svém narození.

Mezi obyvateli Libereckého kraje staršími 65 let převažovaly z téměř 90 % osoby narozené na území České republiky. Osoby narozené mimo území České republiky představovaly 10,2 % obyvatel kraje, z toho ve většině případů se jednalo o osoby s rodištěm na Slovensku (59,6 % narozených v zahraničí).

Graf 1.8 Obyvatelstvo Libereckého kraje podle místa narození podle pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

Podíl 65letých a starších rodáků na populaci Libereckého kraje ve stejném věku dosáhl 14,3 %. Z hlediska pohlaví je patrné vyšší zastoupení rodáků na straně mužů (15,1 %) než žen (13,7 %). V porovnání s ostatními kraji České republiky je tento podíl třetí nejnižší. Méně rodáků vykázal již jen kraj Karlovarský (4,1 %) a Ústecký (11,3 %). Na opačném konci žebříčku se 43,9 % stojí Hlavní město Praha, republikový průměr pak činil 29,5 %. V rámci regionů Libereckého kraje jsou zřejmě poměrně významné rozdíly. Nejvyšší podíl rodáků tak vykazuje okres Semily (29,8 %, tj. 33,3 % mužů a 27,4 % žen). Naopak tradičně nízkým procentem rodáků se vyznačuje Českolipsko (5,9 %, tj. 5,6 % mužů a 6,1 % žen), což je způsobeno především poválečným osidlováním této oblasti a později migrací spojenou s rozvojem těžby uranu.

Z celkového počtu 58 168 šedesátipětiletých a starších osob narozených v České republice byl přímo Liberecký kraj rodištěm pro 21 170 obyvatel, tedy 36,4 % z nich. Podíl rodáků mezi touto populací dosáhl v pohraničním Libereckém kraji 43,8 %. V jiné obci stejného okresu kraje se pak narodilo 31,8 % a v jiném okrese kraje 24,4 % obyvatel. Místo narození v jiném než Libereckém kraji uvedlo téměř 51 % obyvatel narozených v České republice a v době sčítání obvykle bydlících v Libereckém kraji.

Stěhování osob starších 65 let již není tak obvyklé, jak je tomu v případě mladších věkových kategorií, které se nejčastěji stěhují za zaměstnáním, studiem, bydlením nebo životním partnerem. Důvody migrace starších obyvatel souvisejí bezesporu s jejich věkem a potřebou zvýšené péče. Tito obyvatelé se tak stěhují např. ke svým dětem nebo do nejrůznějších zařízení sociální péče určené seniorům.

Přistěhovalí nad 65 let věku na celkovém počtu přistěhovalých do Libereckého kraje v desetiletém časovém horizontu netvořili více než 7,1 % (rok 2014), v případě vystěhovalých podíl dosáhl maximálně 5,7 % (rok 2011). Po celé sledované období však saldo migrace těchto obyvatel bylo kladné a více osob se tak do kraje přistěhovalo než jej „opustilo“. Přírůstek stěhování po celou dobu zaznamenávaly věkové skupiny 65–69 let a 70–74 let. V případě ostatních kategorií bylo v některých letech dosaženo záporné migrační saldo, v kategoriích 85–89 let a 90 a více let byl úbytek obyvatel stěhování čtenější. Z hlediska věku pak nejčastěji migrovaly osoby spadající do kategorie 65–69 let.

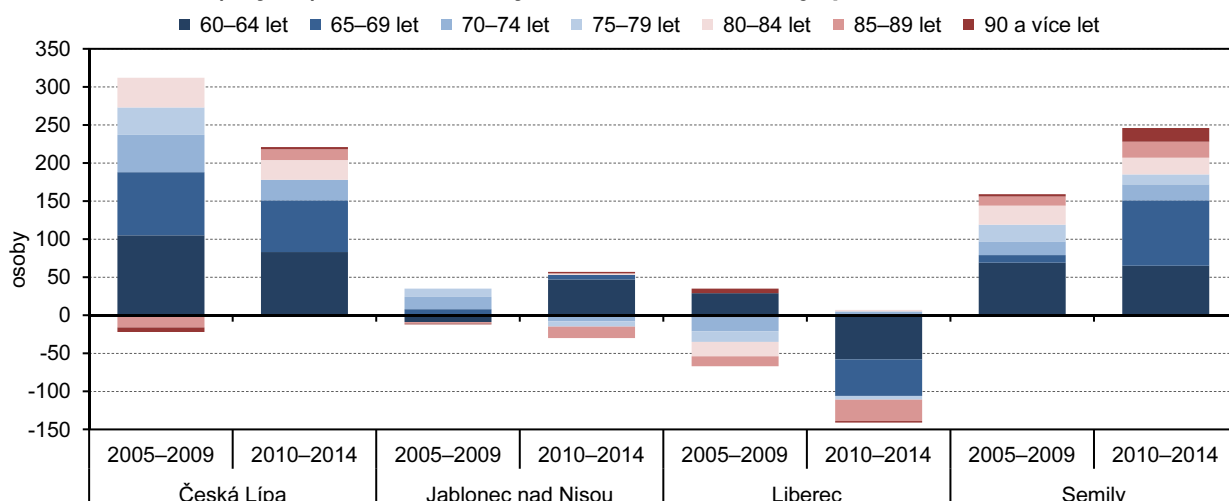
Tab. 1.7 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle místa bydliště matky v době narození, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	64 949	40,5	59,5	35,2	23,1	18,1	23,6
v tom:							
narození v České republice	58 165	36,8	52,8	32,1	20,4	16,2	20,9
z toho:							
v obci bydliště	9 274	6,1	8,2	5,0	3,1	2,7	3,5
v jiné obci okresu	6 731	4,1	6,2	3,5	2,3	1,9	2,7
v jiném okrese kraje	5 165	3,1	4,9	2,7	1,8	1,5	2,0
v jiném kraji	29 600	18,9	26,7	17,1	10,5	8,0	10,0
narození v zahraničí	6 598	3,6	6,5	3,1	2,7	1,8	2,6
z toho ve Slovenské republice	3 934	2,2	3,9	1,7	1,6	1,1	1,6
nezjištěno	186	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1

V úhrnu let 2010–2014 dosáhlo migrační saldo obyvatel starších 65 let kladné hodnoty, tj. 223 osob. Nejvýrazněji se na přírůstku podílel okres Semily (+181 obyvatel) a okres Česká Lípa (+138 obyvatel). Naopak okresy Jablonec nad Nisou a Liberec v tomto období v důsledku stěhování ztratily 20, resp. 76 obyvatel ve věku 65 a více let. V porovnání s ostatními kraji České republiky se počet obyvatel v daném věku v období 2010–2014 díky migraci snížil pouze ve čtyřech krajích, tj. v Hlavním městě Praze (-5 777 osob), v Moravskoslezském (-792 osob), v Jihomoravském (-256 osob) a v Karlovarském kraji (-79 osob).

Graf 1.9 Přírůstek (úbytek) stěhování obyvatel Libereckého kraje podle okresů a věku

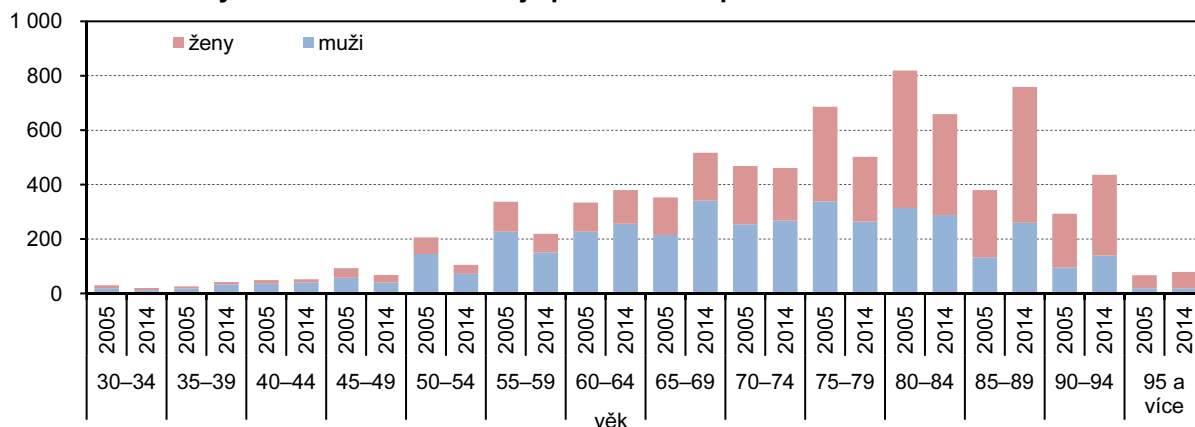
V rámci Libereckého kraje se v roce 2014 stěhovalo 485 obyvatel starších 65 let, z celkového počtu migrujících v daném území a roce to znamenalo 6,3 %. Od roku 2005 se jednalo o absolutně nejvyšší počet migrujících v tomto věku, relativně byl pak údaj shodný s hodnotou roku 2005.

1.7 Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití

Statistika úmrtnosti za rok 2014 v Libereckém kraji evidovala 4 346 zemřelých, z toho 78,5 % tvořily osoby starší 65 let. Podíl obyvatel v tomto věku na celkovém počtu zemřelých se v období 2005 až 2014 pohyboval v rozmezí od 70,9 % (rok 2007) do 78,5 % (rok 2014). Z hlediska pohlaví představovaly většinu zemřelých nad 65 let věku ženy, tj. 53,7 % v roce 2014. Muži pak nejčastěji umírali ve věku 75–84 let, v posledních třech letech však absolutně největší část zemřelých mužů spadala do nejmladší sledované kategorie, tedy 65–69 let. Naopak zemřelým ženám bylo v první části desetiletého období nejčastěji 80–84 let a v posledních pěti letech pak mezi 85 a 89 lety. Ženy nad muži mezi zemřelými dlouhodobě převažují od věku 80 let, před dosažením tohoto věku je možné více úmrtí sledovat na straně mužů.

Graf 1.10 Zemřelí obyvatelé Libereckého kraje podle věku a pohlaví

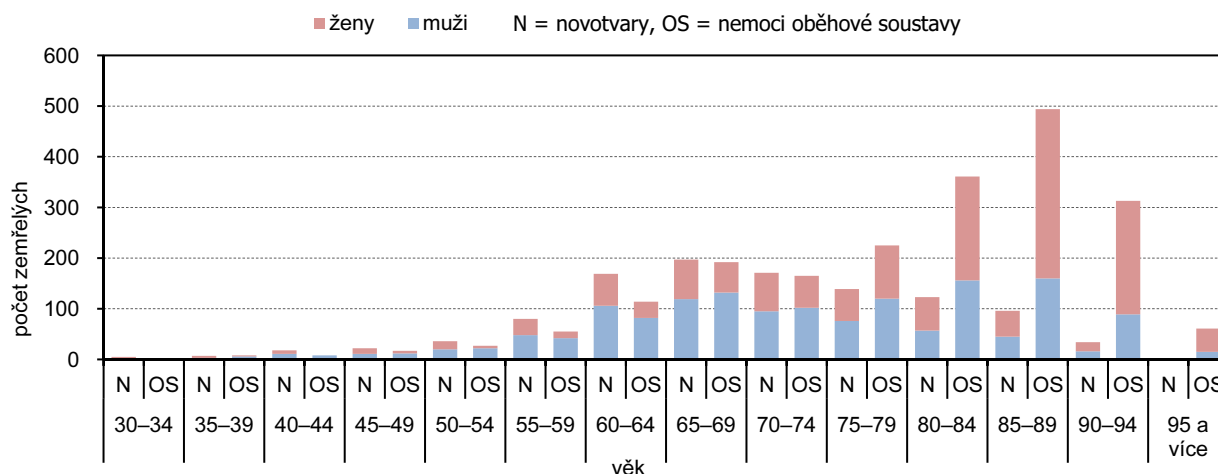
Tab. 1.8 Zemřelí ve věku 65 a více let podle věku

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemřelí ve věku 65 a více let	3 066	3 034	3 040	3 142	3 229	3 169	3 232	3 400	3 457	3 413
v tom (%):										
muži	44,7	44,7	45,1	44,2	44,3	43,8	44,9	45,9	46,3	46,3
ženy	55,3	55,3	54,9	55,8	55,7	56,2	55,1	54,1	53,7	53,7
v tom ve věku (%):										
65–69 let	11,5	12,0	12,4	12,3	13,9	13,2	14,2	15,2	15,9	15,1
70–74 let	15,3	14,9	14,2	14,5	12,6	13,1	13,9	13,4	13,3	13,5
75–79 let	22,4	21,3	20,2	19,2	19,0	18,5	16,8	15,6	14,5	14,7
80–84 let	26,7	27,0	26,3	24,6	23,9	23,6	22,4	21,3	21,4	19,3
85–89 let	12,4	13,5	16,9	20,3	21,8	22,2	22,6	21,4	21,8	22,2
90 a více let	11,7	11,3	9,9	9,1	8,8	9,4	10,2	13,2	13,1	15,1

1.8 Příčiny podle věku

Z celkového počtu mužů zemřelých v roce 2014 připadalo na muže 65leté a starší 71,2 %. Příčinou úmrtí mužů jak z celkového pohledu, tak u populace nad 65 let věku, byly nemoci oběhové soustavy (42,7 % v případě zemřelých celkem a 49,0 % v případě zemřelých ve věku 65 a více let). Druhou nejčastější příčinou se staly novotvary (26,5 % zemřelých ve věku 65 a více let), resp. zhoubná nádorová onemocnění (25,9 %). Téměř čtvrtina těchto mužů zemřela v důsledku zhoubného novotvaru průdušky a plic, zhoubný novotvar prostaty byl příčinou úmrtí 13,2 % mužů nad 65 let věku.

Graf 1.11 Zemřelí obyvatelé Libereckého kraje na novotvary a nemoci oběhové soustavy podle věku v roce 2014

Podobně je na tom také statistika příčin úmrtí v případě žen. Podíl 65letých a starších žen na celkovém počtu zemřelých v roce 2014 dosáhl 86,2 %. I v tomto případě bylo nejčastěji jako příčina úmrtí označeno

onemocnění srdce, ve srovnání s muži však byla tato příčina zastoupena relativně častěji (56,5 % zemřelých žen nad 65 let věku). Nádorová onemocnění v roce 2014 způsobila 19,7 % úmrtí žen v hodnoceném věku, zhoubné novotvary se pak na tomto výsledku podílely z 19,2 %. Jednalo se především o zhoubný novotvar prsu (13,1 % zemřelých v důsledku zhoubných nádorových onemocnění) a zhoubný novotvar průdušky a plíce (12,2 %).

Nejčastější místo úmrtí je jak u celkové populace, tak u osob starších 65 let stejné. V roce 2014 k více než 66,2 % všech úmrtí a 68,4 % úmrtím osob starších 65 let došlo ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče. V domácím prostředí zesnula necelá jedna pětina a v zařízeních sociálních služeb více než 7 % zemřelých starších 65 let. Převaha mužů je patrná v případě všech uvedených míst úmrtí, výjimkou jsou pouze zařízení sociálních služeb, ve kterých v roce 2014 zemřelo relativně více žen. Na ulici či veřejném místě v roce 2014 zemřelo 19 mužů a 3 ženy v uvedené věkové skupině.

K určité změně struktury zemřelých podle místa úmrtí by mohlo dojít v okamžiku zprovoznění hospicové péče v Libereckém kraji, která v tuto chvíli velmi chybí. Nevyléčitelně nemocní a umírající pacienti jsou tak v tuto chvíli odkázáni na de facto omezenou zdravotnickou péči v rámci nemocnic, popřípadě léčeben dlouhodobě nemocných (tedy zdravotnických zařízení lůžkové péče). Podle veřejně dostupných informací by hospic v Libereckém kraji mohl začít fungovat v roce 2016.

Tab. 1.9 Zemřelí podle věku, příčin smrti a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000 – 1 999	2 000 – 4 999	5 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 a více
Zemřelí	4 346	54	191	446	385	561	999	739	971
z toho ve věku 65 a více let	3 413	36	137	354	301	451	797	568	769
v %	78,5	66,7	71,7	79,4	78,2	80,4	79,8	76,9	79,2
v tom ve věku:									
65–69 let	517	11	15	58	51	76	118	89	99
70–74 let	461	6	17	53	32	74	104	80	95
75–79 let	502	2	23	46	49	70	118	77	117
80–84 let	659	4	26	69	56	84	145	105	170
85–89 let	759	8	38	81	77	85	170	134	166
90 a více let	515	5	18	47	36	62	142	83	122
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):									
novotvary	22,9	33,3	20,4	22,9	18,9	20,4	24,1	23,1	24,3
nemoci oběhové soustavy	53,1	50,0	62,0	57,3	51,8	51,4	52,6	56,3	49,2
nemoci dýchací soustavy	5,4	5,6	6,6	4,5	5,6	6,2	5,9	4,6	4,9
vnější příčiny	3,7	0,0	2,9	2,8	6,3	3,5	4,0	2,8	3,9

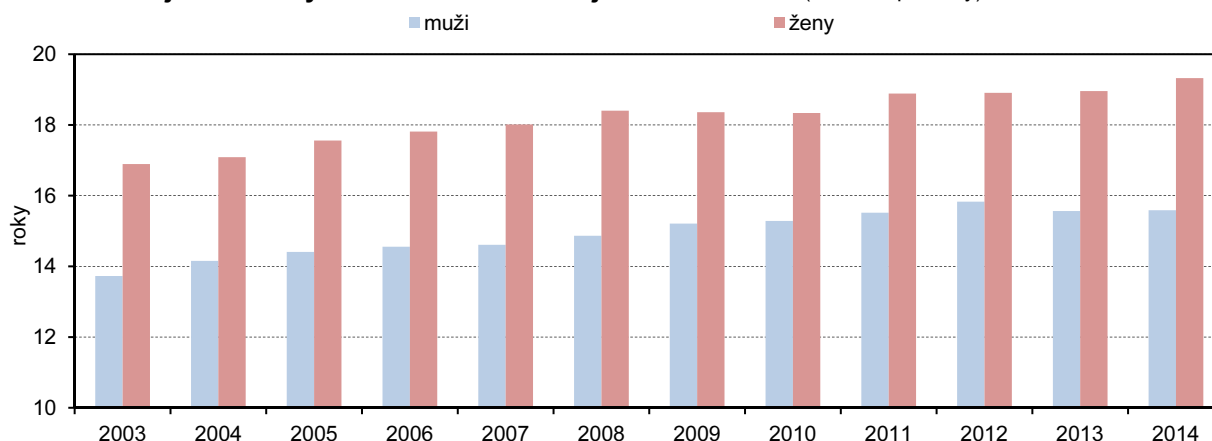
Nejvyšší zastoupení zemřelých v domácím prostředí vykázaly obce s 500–999 obyvateli (28,8 %) a dále město Liberec spadající pod obce s více než 50 000 obyvateli (20,2 %). Zhruba třemi čtvrtinami se úmrtí připadající na zdravotnická zařízení lůžkové péče podílela v obcích do 199 obyvatel (75,0 %), 200–499 obyvateli (74,5 %) a v obcích s 20 000–49 999 obyvateli (72,4 %). Úmrtí na ulici nebo veřejném místě byla relativně nejčastější v obcích s 20 000–49 999 obyvateli (1,1 %), nejvyšší podíl zemřelých v zařízeních sociálních služeb pak evidovaly obce s 2 000–4 999 obyvateli (12,4 %).

1.9 Naděje dožití

Jak již bylo několikrát zmíněno, ženy se obecně dožívají vyššího věku než muži. Tuto skutečnost dokládá také další demografická charakteristika, a to ukazatel naděje dožití. Naděje dožití nebo také střední délka života vypovídá o tom, kolik let (průměrně) má před sebou osoba v daném věku za předpokladu, že zůstanou v následujících letech zachovány stejné úmrtnostní poměry. Naděje dožití se zásadně uvádí zvlášť za muže a za ženy a s ohledem na vyloučení nahodilých výkyvů je zpracována za dvouleté kalendářní období (aktuálně tedy za roky 2013–2014). Příčinou vyšší naděje dožití žen ve všech věkových skupinách je biologická odlišnost v úmrtnostních poměrech mezi muži a ženami.

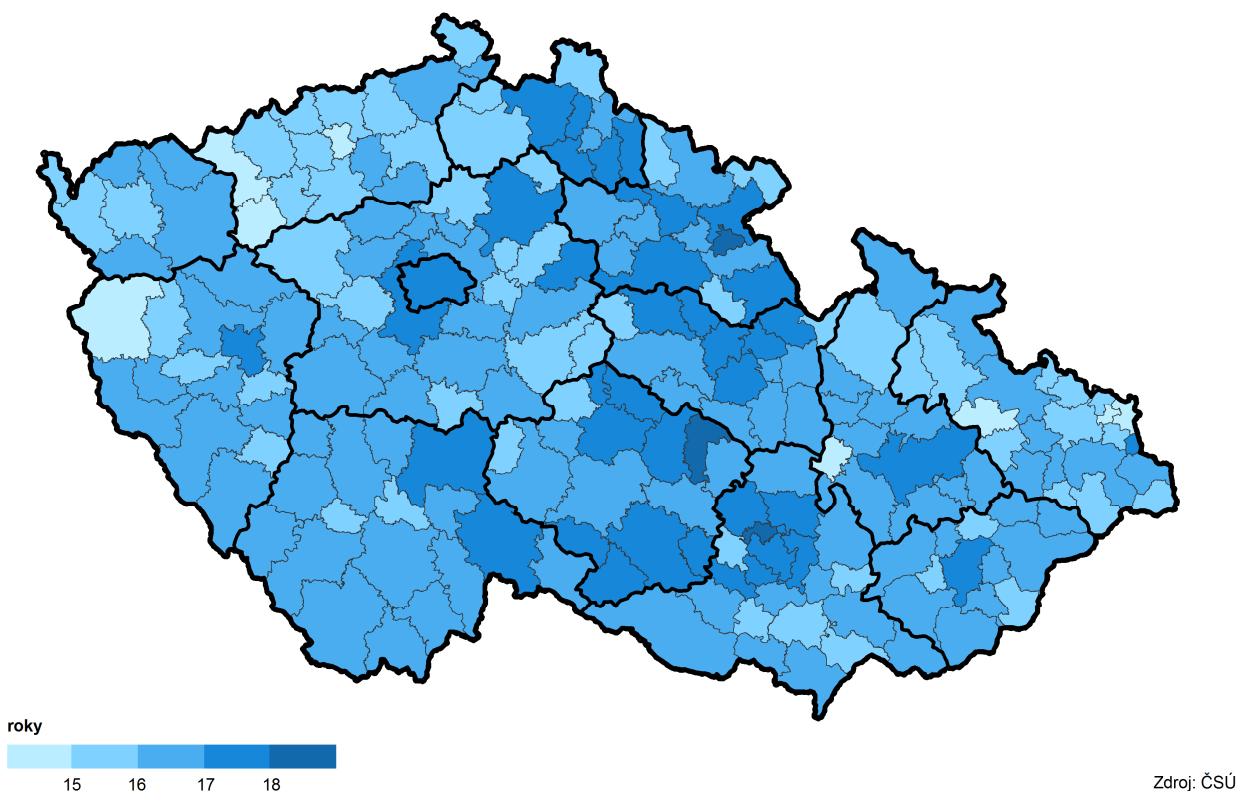

Graf 1.12 Naděje dožití obyvatel Libereckého kraje ve věku 65 let (dvouleté průměry)

Významný vliv na prodlužování lidského života má především medicína. Zásadní význam pro délku života mělo na začátku století snížení kojenecké úmrtnosti a pokrok v léčbě infekcí. Aktuálně stojí za vyšší nadějí dožití podle odborníků především úspěchy v léčbě nemocí oběhové soustavy. Lidský věk by se měl i nadále prodlužovat, to však podle lékařů bohužel výrazně navýší počty zjištěných nádorových onemocnění.¹

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

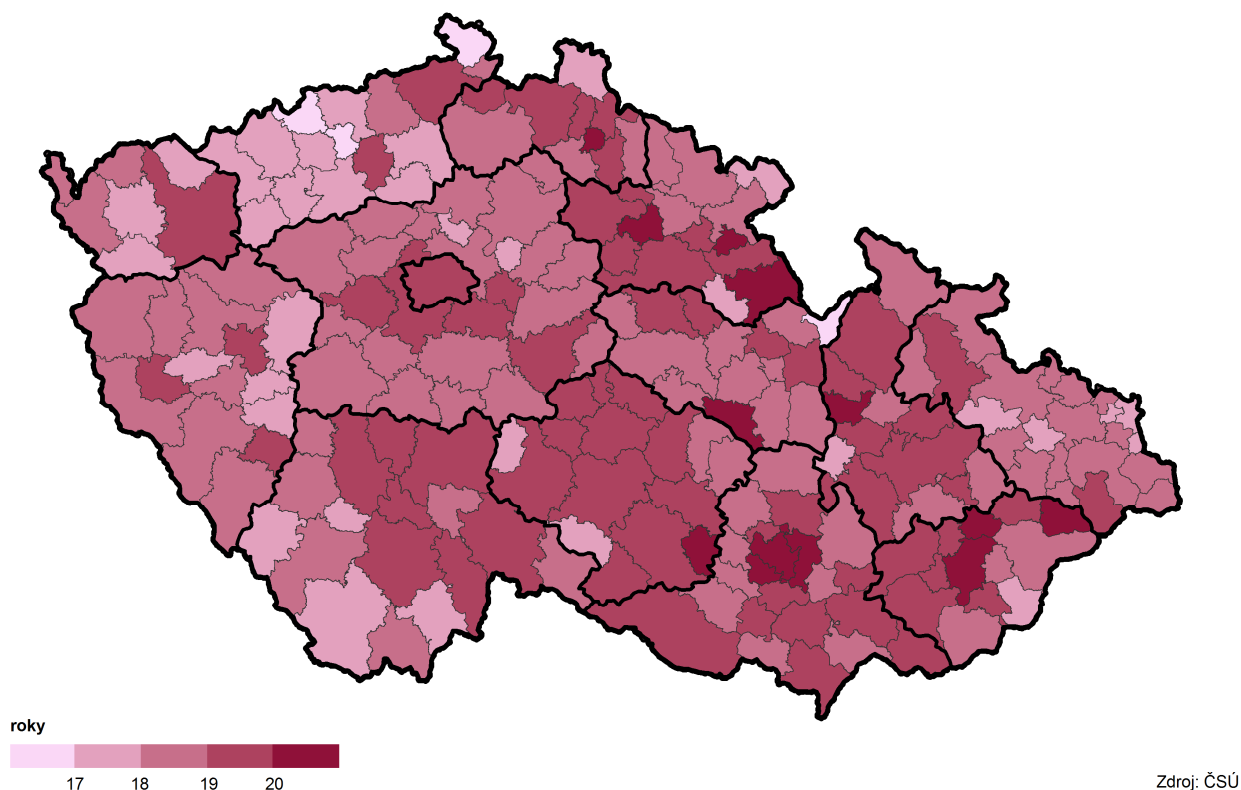
Obecně je možné říci, že naděje dožití se jak v případě mužů, tak žen dlouhodobě zvyšuje. Zatímco muž narozený v Libereckém kraji v roce 2005 se pravděpodobně dožije věku 72,72 let, očekávaný věk dožití mužů narozených v roce 2014 je o 2,36 roku vyšší. Naděje dožití žen narozených v uvedených letech pak činí 78,89 let (rok 2005), resp. 81,47 let (rok 2014). Z mezikrajského pohledu je údaj roku 2014 mezi ostatními regiony České republiky v případě mužů pátý a v případě žen sedmý nejnižší. V průměru nejvíce let by se muži narození v roce 2014 mohli dožít v Hlavním městě Praze (77,52 let), nejméně pak v Ústeckém

¹ Zdroj: <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/231292-lidsky-vek-se-ve-20-stoleti-prodlouzil-o-25-let.html>

kraji (73,56 let). Stejně kraje obsadily také první (Hlavní město Praha s 82,46 roky) a poslední (Ústecký kraj se 79,27 roky) příčku porovnávající regionální rozložení ukazatele na straně žen.

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Muž, který žil v Libereckém kraji a v roce 2014 dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě 15,59 let života, žena ve stejném věku pak 19,32 let. Od roku 2005 se tak naděje dožití v uvedeném věku prodloužila v případě mužů o 1,18 roku a v případě žen o 1,77 roku. Z regionálního pohledu se ukazatel v případě mužů pohyboval v rozmezí od 14,76 let (Ústecký kraj) do 16,97 let (Hlavní město Praha), v případě žen pak při stejném krajním umístění regionů od 17,90 do 20,12 let.

1.10 Projekce obyvatelstva

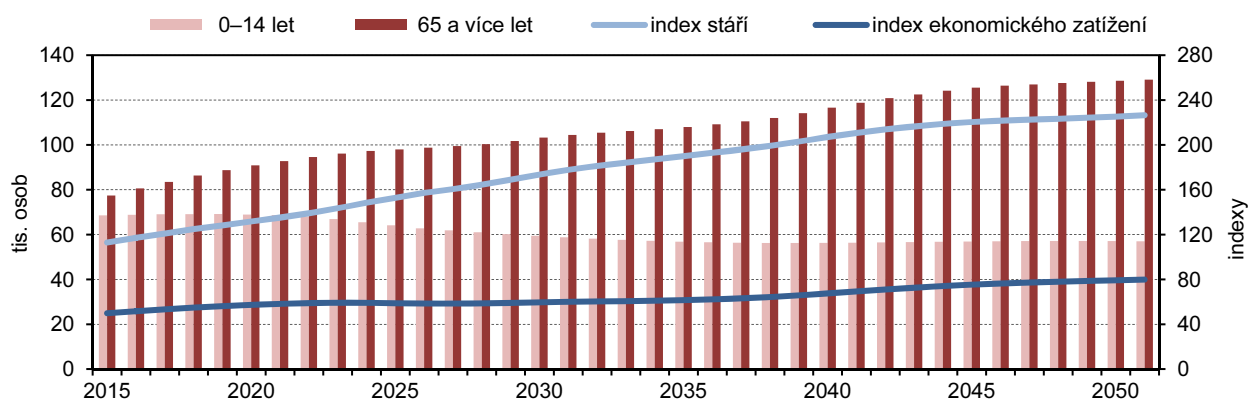
Podle projekce obyvatelstva zpracované do roku 2050 se očekává postupný pokles počtu obyvatel Libereckého kraje, počet obyvatel ve věku 65 a více let se však bude nadále zvyšovat, a to mezi roky 2020 a 2050 o 41,5 %. V procentuálním vyjádření to znamená, že zatímco v roce 2020 by obyvatelé v tomto věku měli tvořit 20,7 % populace, v roce 2050 to bude již 30,6 %.

Nejdynamičtěji by podle predikce měl růst počet osob ve starších věkových skupinách, především ve věku 80 a více let. Ten by se měl do roku 2050 zvýšit téměř na 2,5násobek stavu v roce 2020, z toho obyvatel ve věku 90 a více let by mělo být téměř 4krát více.

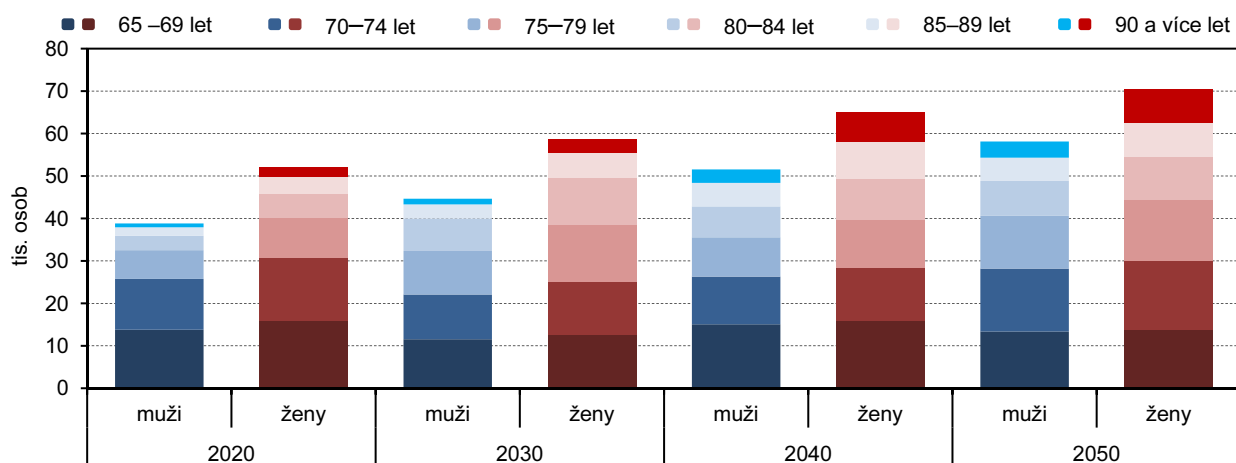
Počet mužů starších 65 let by se měl v období 2020 až 2050 zvýšit o téměř polovinu a počet žen o 35,4 %. Je tedy zřejmé, že přírůstek mužů v této věkové skupině bude výrazně dynamičtější než přírůstek žen. Tuto skutečnost je možné pozorovat také v rámci všech pětiletých věkových skupin, do kterých jsou osoby nad 65 let dále rozděleny. Populace mužů starších 80 let se tak mezi roky 2020 a 2050 navýší 2,8násobně, počet stejně starých žen vzroste 2,2krát. 90letých a starších mužů pak bude více než 4krát více než v roce 2020, zatímco žen v tomto věku bude 3,5krát více.

Graf 1.13 Projekce počtu obyvatel Libereckého kraje ve věku 0–14 a 65 a více let, vývoj indexů stáří a ekonomického zatížení do roku 2050

Graf 1.14 Projekce počtu obyvatel Libereckého kraje ve věku 65 a více let podle pohlaví a věku do roku 2050 (věk k 1.1.)

Tab. 1.10 Věková struktura obyvatelstva podle projekce

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)	438 903	438 005	435 928	432 708	428 702	424 408	420 098
z toho ve věku 65 a více let	90 898	97 975	103 265	107 991	116 622	125 556	128 614
v %	20,7	22,4	23,7	25,0	27,2	29,6	30,6
v tom ve věku (%):							
65–69 let	32,7	25,3	23,5	23,4	26,6	26,0	21,2
70–74 let	29,4	27,6	22,2	21,0	20,3	23,3	24,0
75–79 let	17,9	23,6	23,0	18,9	17,5	17,1	20,8
80–84 let	10,0	13,2	18,1	18,2	14,7	13,9	14,4
85–89 let	6,4	6,3	8,8	12,5	12,3	10,2	10,4
90 a více let	3,5	4,1	4,5	6,1	8,6	9,5	9,2

Poznámka: Základní výsledky projekce jsou ve větším detailu uvedeny v tabulkové příloze.

2. Vzdělanost a ekonomická aktivita seniorů

2.1 Vzdělanost

Úroveň vzdělanosti se zjišťuje jako nejvyšší stupeň dosaženého školního vzdělání. Vzdělanostní struktura obyvatel vybraného území vychází z typu škol, které zde působí nebo působily, význam má také blízkost velkých měst i nabídka pracovních příležitostí, které region poskytuje. Z pohledu vzdělanosti obyvatel starších 65 let bude mít však bezesporu významný vliv především odlišný životní styl, který byl v době, kdy tyto osoby studovaly, aktuální.

Při zatím posledním sčítání, které proběhlo v roce 2011, uvedlo více než 36 % obyvatel starších 65 let střední vzdělání (včetně vyučení) bez maturity. Dalších 30,0 % těchto osob mělo základní vzdělání popř. neukončené základní vzdělání. Úplné střední vzdělání s maturitou deklarovalo 19,2 % osob a vysokoškolsky vzděláno bylo 6,9 % současných seniorů. Navíc je zřejmé, že zastoupení nižších forem vzdělání ve věkových skupinách po 65. roce života spíše roste, zatímco podíl středoškoláků a vysokoškoláků postupně klesá. Obecně tedy můžeme říci, že obyvatelé, kterým je dnes více než 65 let, studovali kratší dobu a de facto „upřednostňovali“ nižší stupně vzdělání než je tomu v současné době.

Tab. 2.1 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	64 949	40,5	59,5	35,2	23,1	18,1	23,6
v tom:							
bez vzdělání	413	22,0	78,0	21,3	20,8	23,2	34,6
základní vč. neukončeného	19 453	20,1	79,9	24,7	21,4	21,4	32,5
střední vč. vyučení (bez maturity)	23 716	50,7	49,3	37,3	23,2	16,8	22,6
úplné střední s maturitou	12 472	44,5	55,5	43,0	25,8	16,0	15,3
nástavbové a vyšší odborné	2 562	49,4	50,6	41,0	24,9	16,1	18,1
vysokoškolské	4 466	61,8	38,2	48,0	22,7	17,1	12,2
nezjištěno	1 867	38,8	61,2	31,3	21,0	16,9	30,7

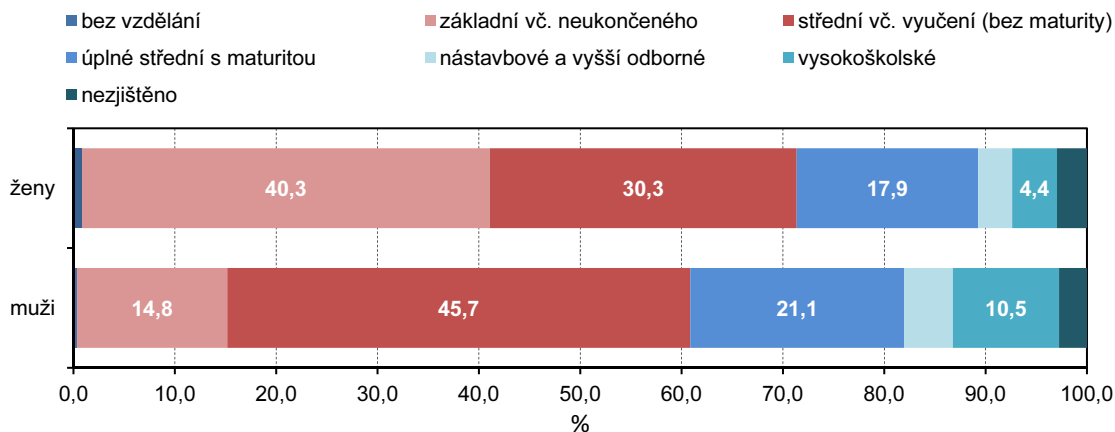
Větší či menší zásluhu na uvedeném stavu měl rozdíl v přístupu ke vzdělání na straně mužů a žen. Zatímco ženy tvořily většinu ve skupině osob bez vzdělání a osob se základním popř. neukončeným základním vzděláním (78,0 %, resp. 79,9 %), muži poměrně významně převažovali v kategorii osob s vysokoškolským vzděláním (61,8 %). Relativně vyrovnaný byl poměr mezi muži (44,5 %) a ženami (55,5 %) s úplným středním vzděláním s maturitou a u nástavbového a vyššího odborného vzdělání (49,4 % mužů a 50,6 % žen). V těchto skupinách však i přesto tvořily většinu ženy. Ještě těsnější poměr, ovšem s mírnou převahou mužů, je zřejmý v případě středního vzdělání bez maturity, vč. vyučení (50,7 % mužů a 49,3 % žen). Budeme-li výše uvedené tvrzení konkretizovat, tak z uvedených shrnutí vyplývá, že od mužů se očekávalo vyšší vzdělání, zatímco většina žen v dané době plnila primárně především roli mateřskou.

Vzdělanostní struktura v členění podle pohlaví se ovšem mírně odlišuje. V případě 65letých a starších mužů uvedla největší část z nich jako své nejvyšší dokončené vzdělání střední vzdělání vč. vyučení bez maturity (45,7 % všech mužů uvedené věkové skupiny). Více než 21 % mužů pak uvedlo úplné střední vzdělání s maturitou a 14,8 % základní nebo neukončené vzdělání. Vysokoškolský titul potvrdilo 10,5 % takto starých mužů. Naproti tomu vzdělání více než 40 % 65letých a starších žen bylo pouze základní či neukončené, 30,3 % uvedlo střední vzdělání včetně vyučení bez maturity a 17,9 % úplné střední vzdělání s maturitou. Na akademický titul dosáhla „jen“ 4,4 % žen ve sledovaném věku.

Graf 2.1 Vzdělanostní struktura obyvatel ve věku 65 a více let podle pohlaví v Libereckém kraji

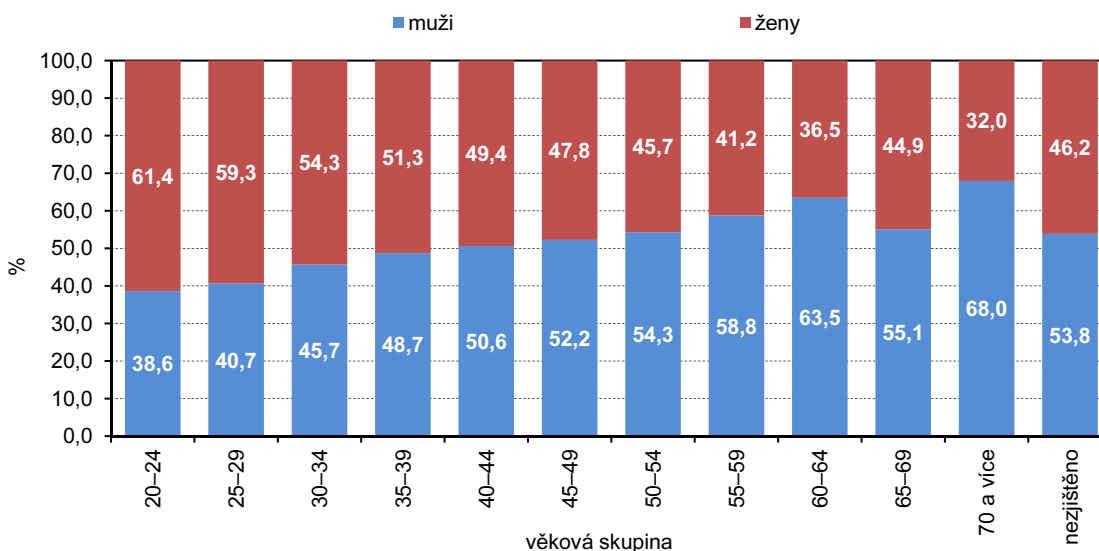
Zdroj: SLDB 2011

Výše uvedenou skutečnost dále dokládá také vzdělanostní struktura 15leté a starší populace Libereckého kraje. Srovnáme-li například podíl vysokoškolsky vzdělaných mužů na celkovém počtu mužů starších 15 let se zjištěným vzděláním s tímto podílem u žen, zjistíme, že ve věkové kategorii nad 40 let vykazují vyšší podíl vysokoškoláků muži, zatímco v nižších věkových kategoriích je pak vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných žen. Tato skutečnost bezesporu souvisí s životním stylem nastaveným po roce 1989, tj. trendem upřednostnění vzdělání a odkládání narození prvního dítěte. Nejvyšší podíl vysokoškoláků najdeme u obou pohlaví ve věku 25–29 let (20,9 % u žen a 13,8 % u mužů), nejvyrovnanější pak ve věkové skupině 40–44 let (muži 11,6 %, ženy 11,7 %).

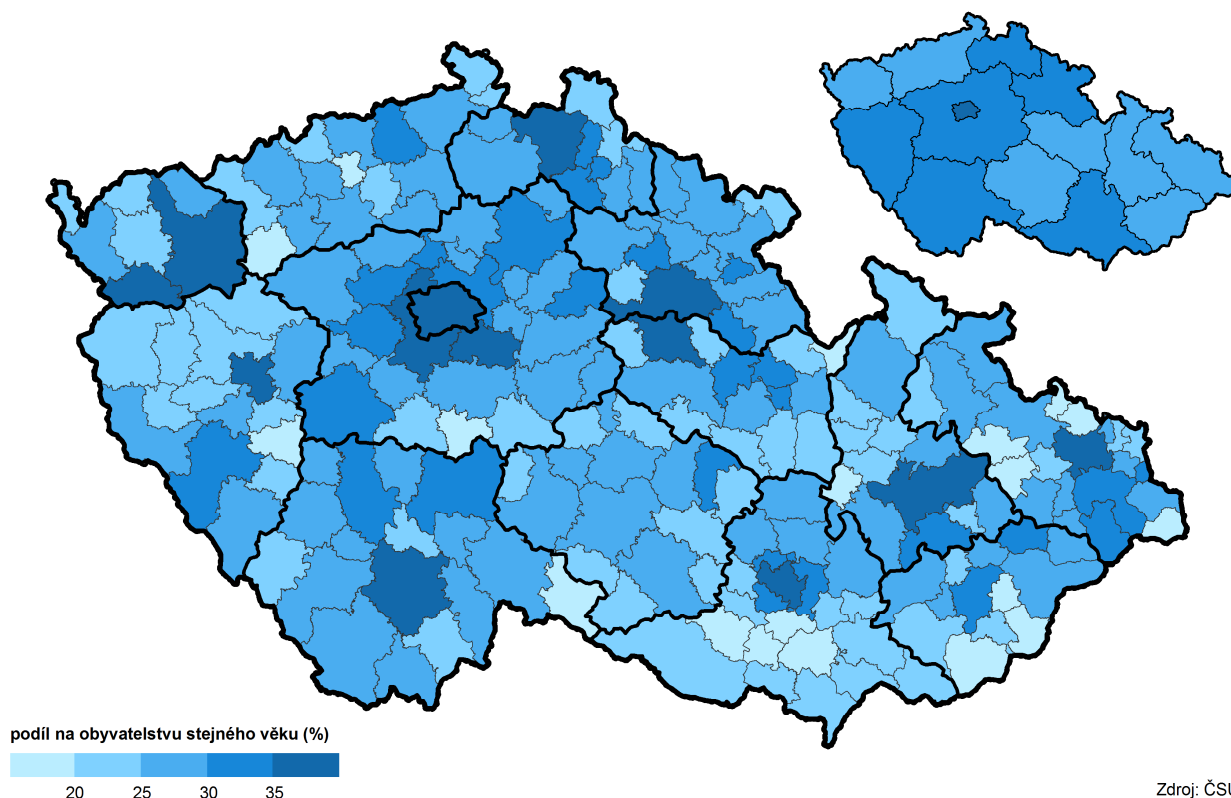
Graf 2.2 Obyvatelé ve věku 15 a více let s vysokoškolským vzděláním podle pohlaví a věkových skupin v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Úroveň vzdělání obyvatel nad 65 let za Liberecký kraj v konfrontaci s republikovým průměrem nepřináší žádné významné diference a její struktura je v obou případech naprosto shodná. Za zmínku snad jen stojí skutečnost, že v úhrnu za Českou republiku je relativně více osob ve skupině vysokoškoláků (8,7 %), naopak zastoupení středoškoláků bez maturity, včetně vyučení je nepatrně nižší (34,5 %). Podobné rozdíly vykazují také srovnání za jednotlivá pohlaví.

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

2.2 Míra ekonomické aktivity podle pohlaví a věku (VŠPS)

Ekonomicky aktivní, tedy zaměstnané a nezaměstnané osoby, v populaci starší 15 let tvořily ke dni posledního sčítání 48,2 % (208 512 osob), z toho 6,3 % z nich bylo více než 60 let a 1,9 % pak více než 65 let. Skupina ekonomicky aktivních, kterým bylo mezi 60–64 lety se v poměru 94,2 % (8 526 osob) ku 5,8 % (529 osob) dělila na zaměstnané a nezaměstnané. Pracující důchodci pak z celkového počtu zaměstnaných v tomto věku tvořili zhruba polovinu. Naopak všechny ekonomicky aktivní osoby, kterým bylo v okamžiku sčítání více než 65 let, byly zaměstnané a o pracující důchodce se jednalo z více než 88 %. Většinu těchto pracujících důchodců bylo v rozmezí od 65 do 69 let (65,3 %), nezanedbatelná ovšem byla také skupina zaměstnaných seniorů, kteří již překročili hranici 70 let (34,7 %). S rostoucím věkem však počet pracujících důchodců samozřejmě klesal. Mezi pracujícími důchodci ve věku 60–64 let měly z 54,3 % převahu ženy, v kategorii 65letých a starších pracujících seniorů naopak tvořili většinu muži (61,4 %).

Ve skupině 60–64letých důchodců-mužů tedy nadále pracovalo 17,9 % z nich, mezi stejně starými seniorkami pak 14,1 %. Pracující senioři v kategorii důchodců nad 65 let pak byli v případě mužů zastoupeni 8,7 % a v případě žen 3,6 %.

Věková struktura 60letých a starších pracujících důchodců mužů a žen se do určité míry lišila, což pravděpodobně souvisí s dřívějším odchodem do důchodu na straně žen. Ve věku 60–61 let je tedy ještě možné sledovat vyšší podíl pracujících důchodkyň žen než důchodců mužů.

Podíl pracujících důchodců mužů na celkovém počtu důchodců-mužů starších 60 let byl nejvyšší ve věku 62 let (21,4 %), více než jedna pětina pracujících je také mezi 63letými důchodci muži. Poté se zastoupení pracujících seniorů-mužů postupně snižuje. Zajímavým zjištěním je skutečnost, že podíl pracujících důchodců (tj. 10,1 %), kterým bylo v době sčítání 60 let, je srovnatelný s jejich podílem ve věku 70 let (10,2 %). Obdobně srovnatelný je tento podíl ve věku 61 let (8,8 %) a ve věku 71 let (9,1 %). U žen byly mezi pracujícími nejvýznamněji zastoupeny 60leté seniorky (18,3 % všech žen seniorek v tomto věku),

s rostoucím věkem pak zastoupení pracujících důchodkyň kontinuálně klesá. Ve věku 75 a více let ještě při penzi pracovalo 3,2 % mužů a pouze 0,8 % žen.

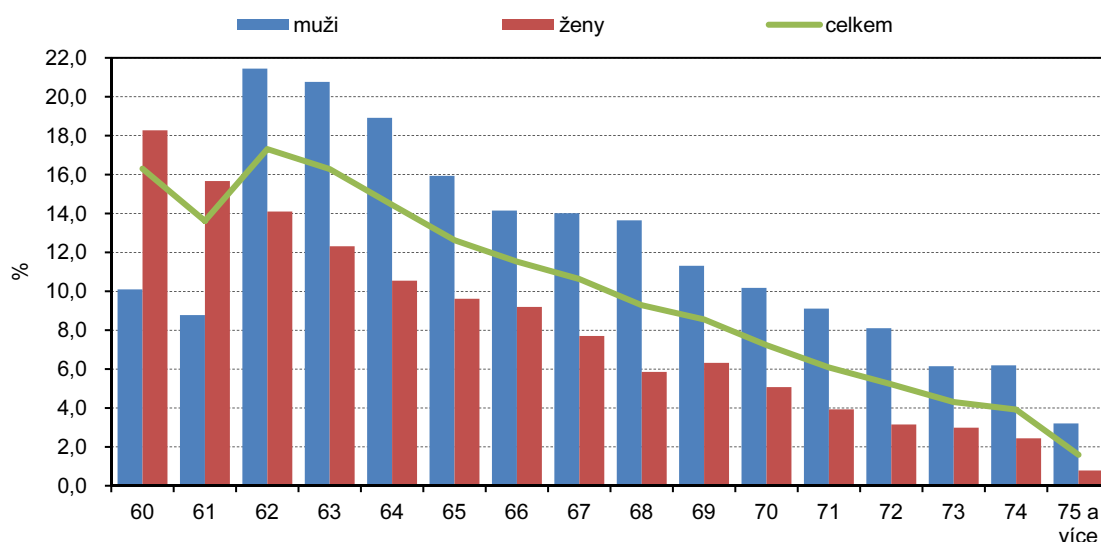
Tab. 2.2 Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho ve věku				Osoby ve věku 65 a více let podle pohlaví	
		60–64	65 a více	v tom		muži	ženy
				65–69	70 a více		
Počet obyvatel	432 439	33 774	64 949	22 879	42 070	26 318	38 631
v tom podle ekonomické aktivity:							
ekonomicky aktivní	208 512	9 055	4 009	2 605	1 404	2 476	1 533
v tom:							
zaměstnaní	185 944	8 526	4 009	2 605	1 404	2 476	1 533
z toho pracující důchodci	10 159	4 302	3 541	2 311	1 230	2 175	1 366
nezaměstnaní	22 568	529	x	x	x	x	x
ekonomicky neaktivní	198 712	23 335	59 338	19 385	39 953	22 737	36 601
nepracující důchodci	94 832	23 227	59 248	19 357	39 891	22 708	36 540
ostatní s vlastním zdrojem obživy	7 422	79	62	20	42	26	36
nezjištěno	25 215	1 384	1 602	889	713	1 105	497

Z regionálního pohledu bylo nejvíce 60–64letých důchodců-mužů i důchodkyň-žen zaměstnáno v Hlavním městě Praze (34,2 %, resp. 29,5 % z celkového počtu důchodců v daném věku). Opačně tomu bylo v Kraji Vysočina (13,1 % mužů a 9,6 % žen). Nadprůměrný počet² pracujících důchodců v tomto věku vykázal u mužů i žen Středočeský (20,8 % mužů a 16,8 % žen) a Karlovarský kraj (18,8 % mužů a 16,2 % žen) a v případě mužů mírně také ještě kraj Liberecký (17,9 %). Stejně kraje (tzn. Hlavní město Praha a Kraj Vysočina) obsadily také první (16,7 % mužů, 7,9 % žen) a poslední (5,4 % mužů, 2,2 % žen) příčku co do zastoupení pracujících seniorů a senierek starších 65 let. V této věkové skupině pak nadprůměrný³ počet zaměstnaných důchodců vykázal v případě mužů Středočeský (8,9 %) a Liberecký kraj (8,7 %) a v případě žen pak Středočeský (3,7 %) a Karlovarský kraj (4,1 %).

Graf 2.3 Podíl pracujících důchodců na celkovém počtu důchodců v daném věku v Libereckém kraji

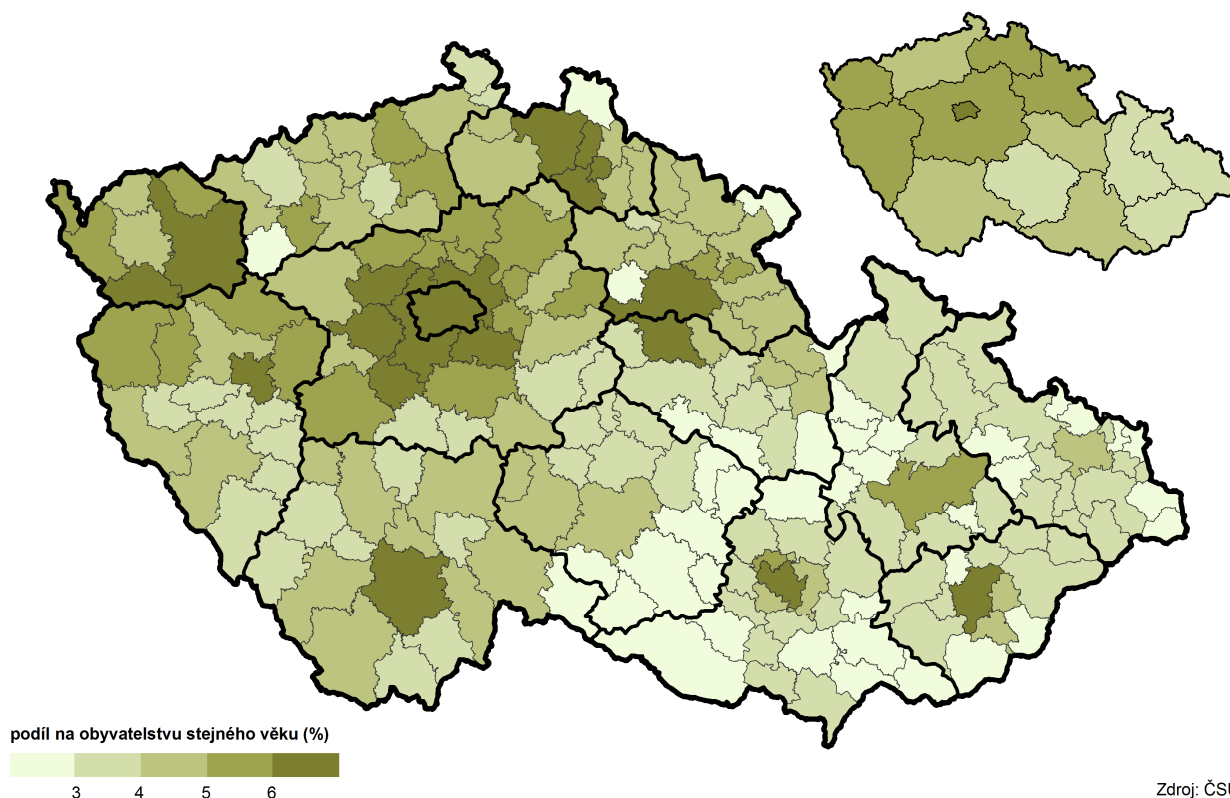

Ekonomicky neaktivní obyvatelé nad 60 let věku tvořili 41,6 % a obyvatelé nad 65 let věku 29,9 % celkové ekonomicky neaktivní části populace Libereckého kraje. V obou případech tvořili většinu těchto obyvatel nepracující důchodci, tj. 99,8 % v prvním a 99,8 % ve druhém případě.

² Republikový průměr dosáhl u mužů 17,8 % a u žen 14,6 %.

³ Republikový průměr dosáhl u mužů 8,2 % a u žen 3,6 %.

Pracující důchodci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: ČSÚ

2.3 Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání, odvětví činnosti a hlavních tříd zaměstnání

Tab. 2.3 Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho ve věku				Osoby ve věku 65 a více let podle pohlaví	
		60–64	65 a více	v tom		muži	ženy
				65–69	70 a více		
Zaměstnaní celkem	185 944	8 526	4 009	2 605	1 404	2 476	1 533
v tom (%):							
zaměstnanci	76,5	62,9	42,3	44,9	37,5	37,5	50,1
zaměstnavatelé	3,5	6,9	7,8	8,4	6,7	10,2	4,0
osoby pracující na vlastní účet	13,4	18,5	27,4	26,7	28,8	33,5	17,5
členové produkčních družstev	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	0,5	0,8	2,0	1,7	2,6	1,6	2,7
nezjištěno	6,0	10,8	20,1	18,0	24,1	16,8	25,5

Z hlediska postavení v zaměstnání spadala většina zaměstnaných ve věku 65 a více let do skupiny zaměstnanců (42,3 % zaměstnaných v tomto věku). Tato skutečnost platila v případě obou pohlaví. V zaměstnaneckém poměru tak pracovalo 37,5 % 65letých mužů a dokonce více než 50 % stejně starých žen. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou pak byly osoby pracující na vlastní účet (27,4 %). Je tedy možné říci, že senioři poměrně často pokračují ve svých pracovních aktivitách jako podnikatelé. Podnikatelské aktivity jsou pak z větší části doménou mužů, z celkového počtu zaměstnaných mužů ve sledovaném věku totiž na vlastní účet pracovala více než třetina z nich, zatímco ženy se této pracovní aktivitě věnovaly pouze v 17,5 % případů.

Struktura pracovního uplatnění seniorů nad 60 let v rámci jednotlivých odvětví ekonomické činnosti vykazuje oproti ostatní populaci určité rozdíly. Odvětví s největším počtem zaměstnaných je ještě pro jednotlivé

skupiny shodné a v průmyslu tak z celkového počtu zaměstnaných v Libereckém kraji pracovalo 31,7 % osob, ve skupině 60–64 let zaměstnaných to bylo 25,9 % a ve skupině 65letých a starších osob 15,2 %. Odvětví na druhém a třetím místě se co do zaměstnanosti z hlediska věku začíná diferencovat. U celkové populace je v pořadí druhým nejčastějším odvětvím profesního působení obchod a opravy motorových vozidel (9,2 % všech zaměstnaných) a třetím stavebnictví (6,5 %). Zaměstnaní ve věku 60–64 let pak vedle již zmíněného průmyslu pracují nejčastěji také v odvětví vzdělávání (7,5 % zaměstnaných v uvedeném věku) a teprve poté v oblasti obchodu a oprav motorových vozidel (6,7 %). Pokud je zaměstnané osobě více než 65 let, směřuje své profesní aktivity také do oblasti vzdělávání (8,8 % zaměstnaných nad 65 let věku) a dále do oblasti zdravotní a sociální péče (6,3 %). Relativně nízké je naopak zapojení pracujících seniorů v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví, rybářství), ale také ve veřejné správě.

Tab. 2.4 Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti, podle pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60–64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60–64	65 a více	celkem	60–64	65 a více
Zaměstnaní celkem	185 944	8 526	4 009	101 769	5 811	2 476	84 175	2 715	1 533
z toho (%):									
zemědělství, lesnictví, rybářství	1,8	3,1	2,9	2,4	3,5	3,5	1,1	2,3	1,8
průmysl celkem	31,7	25,9	15,2	36,7	32,7	19,9	25,6	11,2	7,8
stavebnictví	6,5	6,3	4,9	10,7	8,7	7,1	1,3	1,0	1,4
obchod; opravy motorových vozidel	9,2	6,7	6,1	7,7	5,7	5,9	11,1	8,9	6,5
doprava a skladování	4,8	5,2	2,2	6,5	6,9	2,9	2,7	1,7	1,0
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	5,5	3,8	2,2	5,3	3,9	2,3	5,8	3,8	1,9
vzdělávání	5,9	7,5	8,8	2,4	4,7	7,4	10,1	13,7	11,1
zdravotní a sociální péče	5,8	6,1	6,3	2,0	2,7	3,2	10,4	13,3	11,4
nezjištěno	13,2	18,8	30,3	12,7	16,5	26,5	13,7	23,5	36,5

V zásadě je tedy možné říci, že po ukončení produktivní části života určitá skupina seniorů nadále uplatňuje svoji odbornost ve své oblasti vzdělání, ale řada z nich také nachází uplatnění mimo obor svého vzdělání, resp. mimo profesi vykonávanou v produktivním věku. Z výše uvedených skutečností bezesporu především vyplývá, že i po dosažení důchodového věku nadále pracují především učitelé nebo lékaři s tím, že se jejich zastoupení mezi zaměstnanými staršími 60 let, ve srovnání s ostatními odvětvími, s věkem mírně zvyšuje.

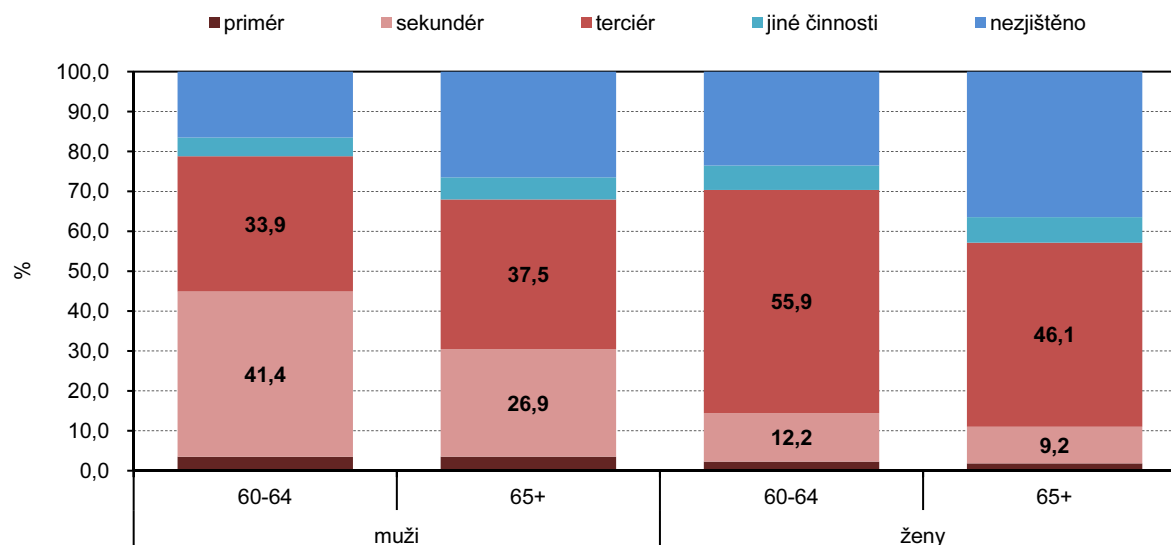
Struktura zaměstnanosti osob v seniorském věku se odlišuje také v závislosti na pohlaví. Pokud jde o muže ve věku 60–64 let, ti z 32,7 % nejčastěji pracují v průmyslových odvětvích, poté ve stavebnictví (8,7 %) a dále v oborech souvisejících s dopravou a skladováním (6,9 %). Muži, kteří jsou zaměstnaní i po 65. roce svého života působí v průmyslu (19,9 %), v oblasti vzdělávání (7,4 %) a stavebnictví je teprve na třetí pozici (7,1 %). Zaměstnané ženy ve věku 60 a více let se naopak uplatňují zejména v terciární sféře. „Mladší“ kategorie primárně působí v oblasti vzdělávání (13,7 % zaměstnaných žen ve věku 60–64 let a 11,1 % žen ve věku 65 a více let), ženy nad 65 let věku pak v oborech zdravotní a sociální péče (11,4 % žen ve věku 65 a více let a 13,3 % žen ve věku 60–64 let). Průmyslu patří v případě obou věkových skupin až třetí pozice (11,2 % 60–64letých žen a 7,8 % 65letých a starších žen).

Z pohledu jednotlivých hospodářských sektorů je zřejmé, že v terciární sféře je doménou spíše žen než mužů. V případě mužů je pak patrné, že ve věku 60–64 jsou více zastoupeni v sekundární sféře (41,4 %), ovšem po dosažení 65. roku života jich větší část pracuje v rámci terciárního sektoru (37,5 %).

Odvětvová příslušnost pracoviště také velmi úzce souvisí s klasifikací vykonávaného zaměstnání. Z výsledků posledního sčítání vyplývá, že více než 29 % zaměstnaných ve věku 60–64 let a téměř 33 % zaměstnaných nad 65 let pracuje ve vysoce kvalifikovaných profesích zařazených do hlavních tříd techničtí a odborní pracovníci a specialisté. Poměrně často však osoby ve věku 60–64 let pracují také jako řemeslníci a opraváři (15,0 % zaměstnaných v tomto věku) nebo jako obsluha strojů a zařízení, montéři (12,6 %). Nezanedbatelné

je také zastoupení těchto osob ve službách a prodeji (10,9 % zaměstnaných ve věku 60–64 let a 10,8 % zaměstnaných nad 65 let).

Graf 2.4 Zaměstnaní nad 60 let podle sektorů ekonomické činnosti v Libereckém kraji

V případě mužů je možné konstatovat, že jejich struktura podle klasifikace zaměstnání se s věkem spíše zvyšuje. Jinými slovy, zatímco muži ve věku 60–64 let jsou nejčastěji zaměstnáni jako řemeslníci a opraváři (20,8 % mužů v tomto věku), muži nad 65 let věku již nejčastěji pracují ve svém oboru jako specialisté (18,0 % mužů v tomto věku). A s věkem se mění také pořadí na dalších příčkách. V pořadí druhým nejčastějším působištěm zaměstnaných mužů ve věku 60–64 let je třída obsluha strojů a zařízení, montéři (16,9 %) a třetím techničtí a odborní pracovníci (15,2 %). Muži nad 65 let pak dále pracují zejména jako techničtí a odborní pracovníci (14,8 %) a teprve až na třetím místě jsou s 10,8% zastoupením řemeslníci a opraváři. Struktura zaměstnaných žen je až na drobnou výjimku v obou věkových kategoriích stejná. Jak 60–64leté, tak 65leté a starší ženy pracují především ve specializovaných oborech (21,1 %, resp. 21,8 %). Druhé místo v případě 60–64letých žen pak patří technickým a odborným činnostem (17,4 %), ovšem ženy nad 65 let pracují jako pomocné a nekvalifikované pracovnice (12,0 %). Třetí místo už je opět v obou kategoriích totožné, tj. pracovníci ve službách a prodeji (15,1 % žen ve věku 60–64 let a 11,7 % žen nad 65 let).

Tab. 2.5 Zaměstnaní podle hlavních tříd zaměstnání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60–64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60–64	65 a více	celkem	60–64	65 a více
Zaměstnaní celkem	185 944	8 526	4 009	101 769	5 811	2 476	84 175	2 715	1 533
v tom (%):									
zákodníci a řídicí pracovníci	5,6	6,0	4,0	6,6	7,0	5,3	4,4	3,9	1,8
specialisté	13,5	13,4	19,4	9,6	9,8	18,0	18,2	21,1	21,8
techničtí a odborní pracovníci	16,7	15,9	13,5	14,0	15,2	14,8	20,0	17,4	11,3
úředníci	4,7	3,1	2,7	2,8	2,3	1,8	7,0	4,8	4,2
pracovníci ve službách a prodeji	13,3	10,9	10,8	9,2	8,9	10,2	18,3	15,1	11,7
kvalifikovaní pracovníci									
v zemědělství, lesnictví, rybářství	1,1	1,5	1,4	1,3	1,5	1,5	0,9	1,4	1,2
řemeslníci a opraváři	16,3	15,0	7,6	24,6	20,8	10,8	6,3	2,8	2,4
obsluha strojů a zařízení, montéři	14,9	12,6	5,1	18,5	16,9	6,9	10,4	3,5	2,2
pomocníci a nekvalifikovaní prac.	3,9	4,8	5,5	2,9	3,3	1,5	5,1	8,2	12,0
zaměstnanci v ozbrojených silách	0,3	-	0,0	0,5	-	0,0	0,1	-	0,0
nezjištěno	9,7	16,7	30,0	10,0	14,3	29,2	9,4	21,9	31,4

Intenzitu pracovního zapojení ovlivňuje do značné míry především úroveň dosaženého vzdělání a dále navazuje na výše popsané charakteristiky zaměstnaných v daném věku podle odvětví ekonomické činnosti a klasifikace zaměstnání.

Tab. 2.6 Zaměstnaní podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60–64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60–64	65 a více	celkem	60–64	65 a více
Zaměstnaní celkem	185 944	8 526	4 009	101 769	5 811	2 476	84 175	2 715	1 533
v tom (%):									
bez vzdělání	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2
základní vč. neukončeného	7,7	8,4	9,9	6,9	6,9	4,8	8,6	11,4	18,1
střední vč. vyučení (bez maturity)	39,7	40,2	27,5	46,6	46,1	28,8	31,5	27,6	25,6
úplné střední (s maturitou)	32,5	27,1	28,8	28,3	23,5	28,9	37,5	34,7	28,7
nástavbové a vyšší odborné	4,9	5,9	8,1	3,4	4,3	8,3	6,7	9,5	7,8
vysokoškolské	14,2	17,6	24,5	13,8	18,3	28,4	14,8	16,1	18,3
nezjištěno	0,7	0,7	0,9	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7	1,4

Většina zaměstnaných nad 60 let věku měla středoškolské vzdělání včetně vyučení bez maturity. Vyšší zastoupení osob s tímto vzděláním je pak patrné ve skupině 60–64letých (40,2 %) než ve skupině osob nad 65 let věku (27,5 %). Vzdělání dalších 27,1 % zaměstnaných ve věku 60–64 let a 28,8 % zaměstnaných nad 65 let bylo úplné střední s maturitou. Tato struktura tak v zásadě odpovídá formální vzdělanostní struktuře této skupiny obyvatel, která byla charakterizována v první části této kapitoly. Podobná struktura zaměstnaných je z pohledu vzdělání zřejmá také u obou pohlaví. V případě žen však u obou věkových skupin podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou převyšuje podíl osob se středním vzděláním včetně vyučení a bez maturity. Vysokoškolské vzdělání nabývá na významu především u 65leté a starší zaměstnané populace (24,5 % zaměstnaných v tomto věku), a to především její mužské části (28,4 % zaměstnaných mužů v tomto věku). Pracující vysokoškolačky ženy pak tvoří „pouze“ 16,1 % 60–64letých žen a 18,3 % žen nad 65 let věku.

3. Domácnosti a bydlení seniorů

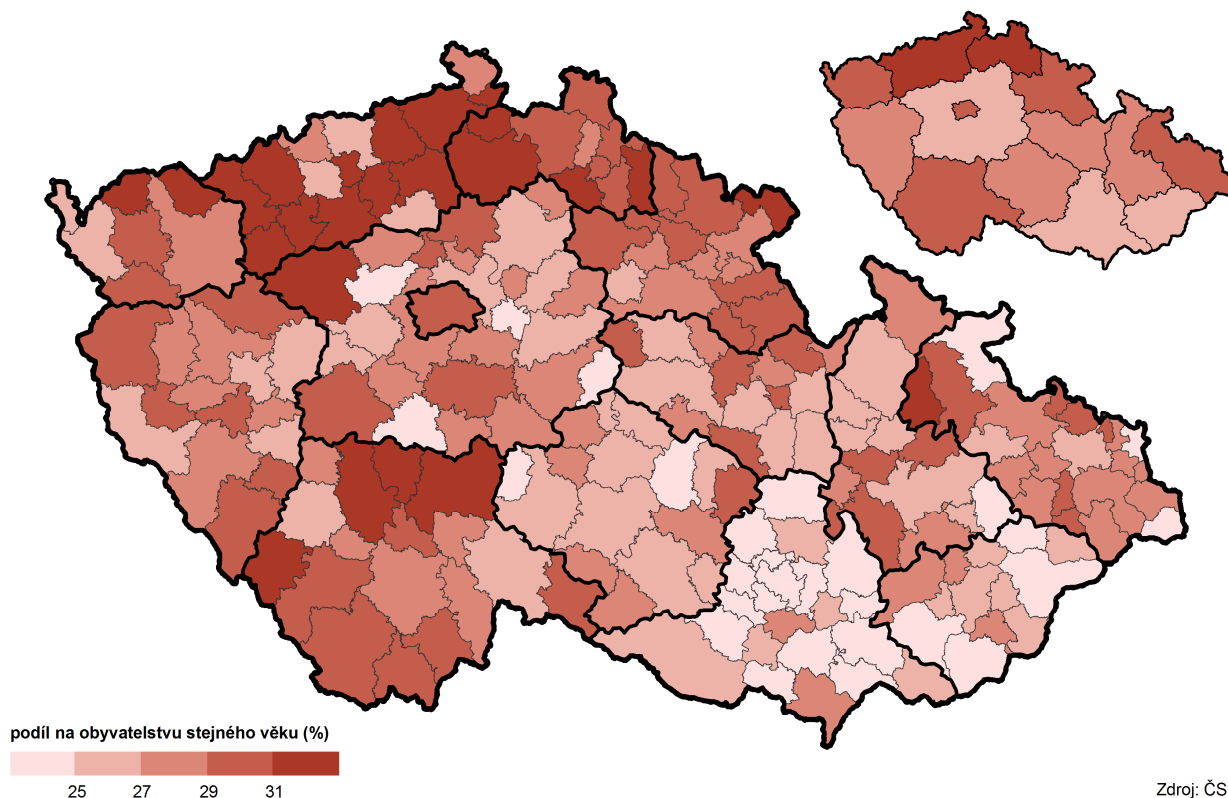
3.1 Struktura domácností

Hospodařící domácnosti tvoří osoby, které se společně podílejí na výdajích domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení apod. Údaje o těchto domácnostech získané při sčítání v roce 2011 byly konstruovány a zpracovány podle zápisů na Bytovém listě, osoby žijící v jednom bytě zde zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodařící domácnosti.

Podle výsledků posledního sčítání bylo v roce 2011 v Libereckém kraji sečteno 43 182 hospodařících domácností, ve kterých osoba v čele dosáhla věku 65 a více let (tj. 23,6 % všech hospodařících domácností). Vzhledem k očekávanému vývoji věkové struktury a stárnutí obyvatel Libereckého kraje bude počet domácností seniorů v budoucích letech neustále růst. V domácnostech „seniorů“ žilo celkem 69 781 osob (16,4% podíl na celkovém počtu členů hospodařících domácností). V průměru na jednu domácnost připadlo 1,62 členů a z hlediska ekonomické aktivity členů domácnosti více než tři čtvrtiny těchto domácností patřily mezi domácnosti, ve kterých všichni členové byli nepracujícími důchodci.

Výsledky sčítání nám také umožňují zhodnotit postavení mužů a žen ve věku 65 a více let v domácnosti. To je u obou pohlaví naprosto odlišné a je ovlivněno rozdílnými biologickými dispozicemi, které se projevují vyšším dosaženým věkem žen. Ve struktuře mužů ve věku 65 a více let z 66,5 % převažují osoby v sezdáném nebo nesezdáném páru, jako jednotlivec žijící samostatně v domácnosti pak figuruje 20,5 % mužů v tomto věku. Pouze 1,5 % seniorů žije mimo domácnost jako jednotlivá osoba v zařízení (v domovech důchodců, domovech s pečovatelskou službou apod.).

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zvyšující se intenzita úmrtnosti mužů ve vyšším věku a tím pádem převaha žen v těchto věkových kategoriích se projevila pouze v 33,8% podílu žen ve věku 65 a více let žijících v manželském páru či neformálně jako druh a družka (o 32,7 procentních bodů nižší hodnota než u mužů) a 42,6% podílu těchto

žen tvořících domácnost jednotlivce (o 22,0 procentních bodů vyšší hodnota než u mužů). Necelá 3 % žen zvolila pobyt v zařízení.

Ženy (6,6% podíl) ve větší míře než muži (2,9% podíl) žijí v domácnostech jako další osoba v domácnosti v pozici tchán/tchýně nebo prarodič osoby v čele domácnosti. Společné bydlení stárnoucích rodičů a dospělých dětí se v posledních letech stává stále složitějším. Senior jednak v některých případech upřednostňuje své profesní i osobní plány, ovšem další a rozhodující vliv na tradiční roli prarodiče, který se stará o vnoučata v době, kdy se jejich matka vrací zpět do pracovního procesu, má také prodlužování věku odchodu do důchodu.

Tab. 3.1 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ podle typu domácnosti

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	43 182	17 536	3 400	21 841	405
z toho podle ekonomické aktivity členů domácnosti (v %) ¹⁾ :					
všichni členové jsou pracující důchodci	2,7	0,6	0,0	2,1	-
všichni členové jsou nepracující důchodci	75,7	27,3	1,3	47,1	0,0
Počet členů domácnosti	69 781	39 257	7 708	21 841	975
Průměrný počet členů domácnosti	1,62	2,24	2,27	1,00	2,41

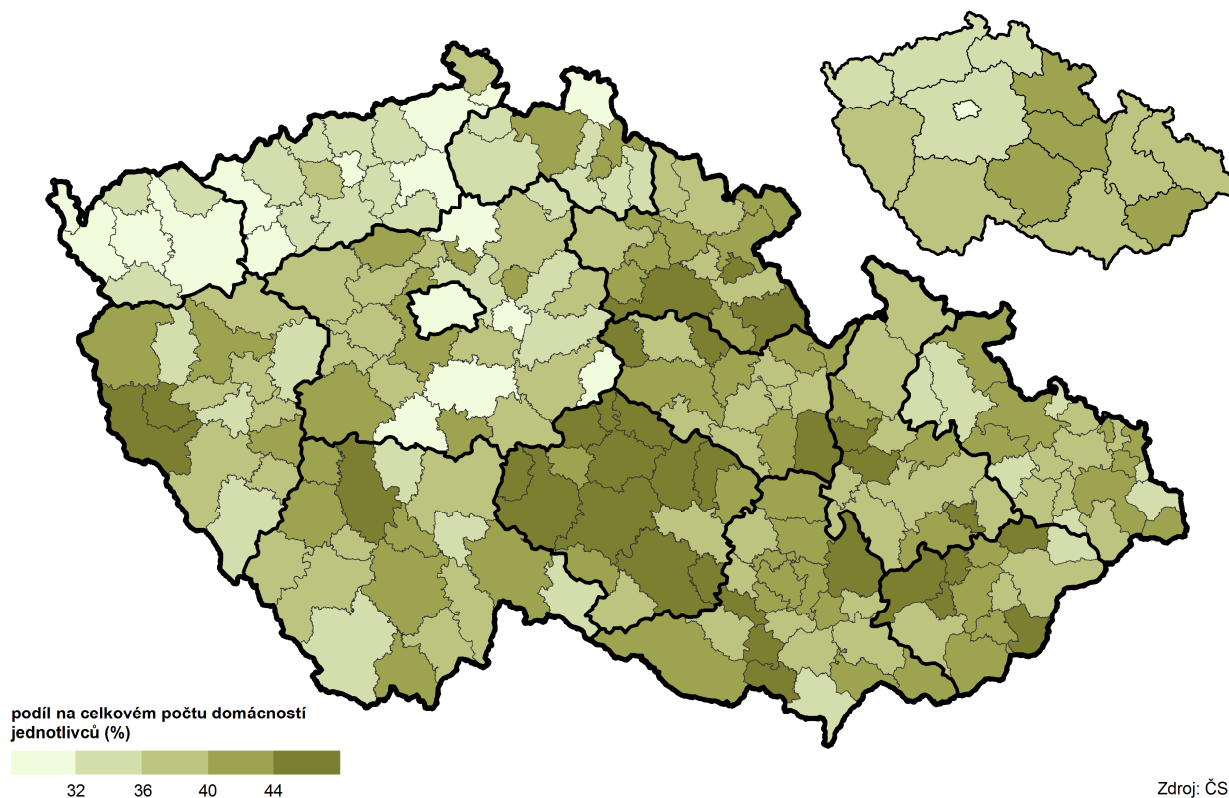
¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

¹⁾ počet domácností, ve kterých mají všichni členové zjištěnou ekonomickou aktivitu pracující/nepracující důchodce

3.2 Domácnosti jednotlivců

Ve struktuře domácností seniorů převažují dvě skupiny – domácnosti jednotlivců (typ nerodinné domácnosti) a úplné rodiny (typ rodinné domácnosti).

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

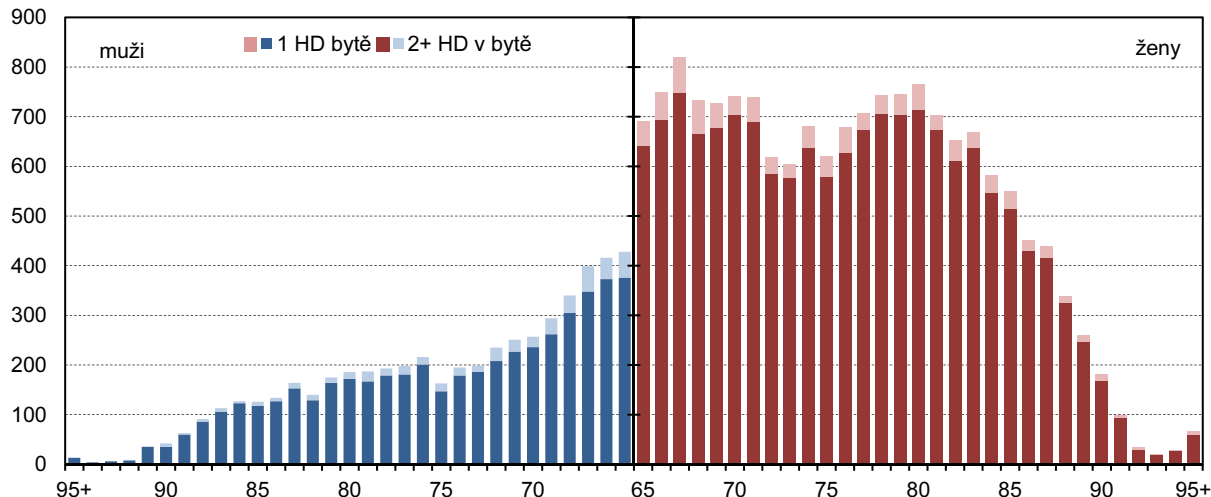

Zdroj: ČSÚ

Do první skupiny patřilo 21 841 domácností, což představuje 50,6 % z celkového počtu seniorských domácností a převážně se jednalo o domácnosti nepracujících důchodců (z 93,0 %). Podíl domácností seniorů jednotlivců na celkovém počtu hospodařících domácností jednotlivců v Libereckém kraji dosáhl 35,9 %, což je mezi kraji České republiky pátý nejnižší. Zcela nejnižší podíl vykazalo Hlavní město Praha (29,4 %), ve kterém jsou výrazněji zastoupeny domácnosti jednotlivců mladších věkových skupin, tzv. singles. Nejvyšší podíl vykázal Kraj Vysočina (42,5 %).

Graf 3.1 Domácnosti jednotlivců seniorů podle pohlaví, věku a podle počtu hospodařících domácností v bytě v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Z hlediska pohlaví domácnosti jednotlivců seniorů tvořilo 5 401 domácností mužů a 16 440 domácností žen. Zatímco podíl domácností žen žijících jednotlivě na celkovém počtu domácností jednotlivců dosáhl v Libereckém kraji 55,0 %, ženy ve věku 65 let a více tvořily již tři pětiny domácností jednotlivců v této věkové skupině. Další rozdíly jsou patrné při hodnocení struktury těchto domácností podle rodinného stavu a věku. Samostatně žijící muži bez ohledu na věk jsou nejčastěji svobodní (41,2 %), ve věku 65 a více let ze 45,3 % převažují muži ovdovělí. Ve struktuře domácností žen jak bez ohledu na věk, tak ve věku 65 a více let z důvodu nadúmrtosti mužů převažují ženy ovdovělé. Podíl v prvním případě dosahuje 44,6 %, ve druhém dokonce 75,0 %. Druhým nejčastějším důvodem, proč žena ve věku 65 a více let žije sama, je rozvod – podíl žen v tomto rodinném stavu dosáhl téměř 18 %. Muži v tom samém věku žijící sami vykazují vyšší podíl svobodných, ženatých a rozvedených.

3.3 Bydlení seniorů

Převážná většina domácností seniorů jednotlivců bydlí samostatně v bytě (89,1 % mužů a 93,2 % žen) a se zvyšujícím věkem se zastoupení takto bydlících domácností zvyšuje (ve věku 75 a více let 91,6 % mužů a 93,9 % žen). Další 9,0 % mužů a 6,2 % žen obývá byt společně s další hospodařící domácností. Mimo byty žije podstatně více mužů (1,9 %) než žen (0,6 %).

Druhá rozhodující skupina domácností seniorů (tj. skupina úplných rodin) čítala 17 536 tisíc domácností. Tento údaj představuje 40,6% podíl na celkovém počtu seniorských domácností a 20,4% podíl na celkovém počtu úplných rodin. Ten je v rámci mezikrajského srovnání třetí nejnižší, minimem je 19,8 % ve Středočeském kraji, maximem pak 23,5 % v Hlavním městě Praze. Také velkou většinu těchto domácností v našem kraji představují domácnosti, ve kterých jsou všichni členové nepracující důchodci, avšak zastoupení je podstatně nižší než u první skupiny (67,3 %).

Celkový počet domácností seniorů dotváří 3 400 neúplných rodin (7,9 % z celkového počtu) a 405 domácností prarodiče s vnoučetem (0,9 %), zastoupení členů-nepracujících důchodců je v prvním případě 16,0 %, ve druhém pouze 2,7 %.

Tab. 3.2 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

	Muži				Ženy			
	ve věku 65 a více let celkem	v tom			ve věku 65 a více let celkem	v tom		
		65–69	70–74	75 a více		65–69	70–74	75 a více
Domácnosti seniorů jednotlivců celkem	5 401	1 877	1 137	2 387	16 440	3 718	3 386	9 336
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	9,0	13,0	9,3	5,8	3,2	4,8	3,8	2,4
žnatý, vdaná	17,7	22,3	20,8	12,6	3,9	8,1	4,5	2,0
rozvedený, rozvedená	27,8	41,6	33,0	14,5	17,8	31,9	20,6	11,2
ovdovělý, ovdovělá	45,3	23,1	36,7	67,0	75,0	55,2	71,1	84,4
z toho způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	89,1	85,7	89,4	91,6	93,2	91,2	93,6	93,9
v bytě s další hospodařící	9,0	11,3	8,9	7,2	6,2	7,9	5,7	5,7
mimo byty	1,9	3,0	1,7	1,2	0,6	0,9	0,7	0,4

^{*)} domácnosti s osobou ve věku 65 a více let

Naprostá většina domácností seniorů (99,2 % z celkového počtu) bydlí v bytech, přičemž pro necelých 52 % z nich je vhodným místem pro život bytový dům, pro 45,7 % rodinný dům. Rozdíly jsou patrné při pohledu na jednotlivé typy domácností – nadpoloviční většina úplných a neúplných rodin preferuje byty v rodinných domech, domácnosti jednotlivců a prarodičů s vnoučetem dávají přednost bytům v bytových domech. Mimo byty (tzn. v mobilních a nouzových obydlích, v rekreačních chatách a chalupách) obvykle žilo pouze 0,8 % seniorských domácností.

Tab. 3.3 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} podle způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

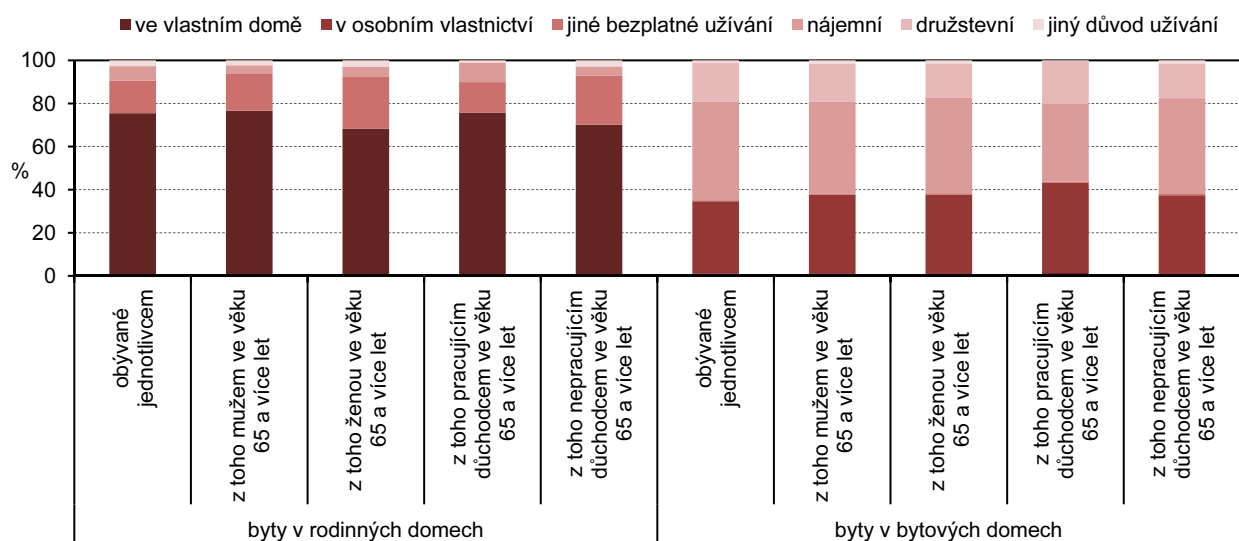
	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	43 182	17 536	3 400	21 841	405
v tom podle způsobu bydlení:					
bydlící v bytech	42 826	17 408	3 374	21 640	404
v tom podle druhu domu (%):					
v rodinných domech	45,7	52,7	54,0	38,8	49,5
v bytových domech	51,7	46,2	45,2	57,2	50,0
v ostatních budovách	2,6	1,2	0,9	4,0	0,5
bydlící mimo byty	341	114	26	201	-
bydlící v zařízeních	15	14	-	-	1

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Úroveň bydlení domácností seniorů je poměrně vysoká – převážná většina z nich (93,0 %) žije ve standardních bytech, které jim v jejich věku zaručují jistý komfort. Jedná se o byty, které jsou vybaveny ústředním topením a úplným nebo částečným příslušenstvím, případně jsou to byty bez ústředního topení s úplným příslušenstvím. V bytech se sníženou kvalitou (tzn. bez ústředního topení s částečným příslušenstvím, případně s úplným příslušenstvím, ale ne vlastním) bydlí 5,3 % domácností seniorů (v případě neúplných rodin 8,4 % domácností). Více než 56 % domácností bydlí ve vlastním domě nebo v bytě v osobním vlastnictví, u domácností tvořených 1 úplnou rodinou jsou to dokonce více než dvě třetiny. Více než 23 % domácností starších osob bydlí v nájmu a nejčastěji se to týká domácností jednotlivců (28,9 % z jejich celkového počtu a téměř 63,2 % z celkového počtu domácností žijících v nájmu).

Graf 3.2 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytech podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Domácnosti seniorů bydlící v bytech obývají převážně třípokojové (28,4 % z jejich celkového počtu) a čtyřpokojové byty (25,6 %). Tato skutečnost platí i pro úplnou, neúplnou domácnost a domácnost prarodiče s vnoučetem. Výjimkou jsou pouze domácnosti jednotlivců, které vedle třípokojových bytů žijí ve větší míře i ve dvoupokojových bytech, důvodem je zřejmě menší finanční náročnost. Stěhování do menších a levnějších bytů je problematické, na trhu s byty tyto kategorie chybí, což dokládají i údaje o struktuře dokončených bytů. V letech 2009–2014 bylo v Libereckém kraji celkově dokončeno 6 400 bytů, z toho pouze 3,5 % představovaly garsoniéry, 6,8 % jednopokojové a 16,0 % dvoupokojové byty.

Tab. 3.4 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle typu bytu, právního důvodu užívání bytu, počtu obytných místností a vybavení počítačem

Zdroj: SLDB 2011

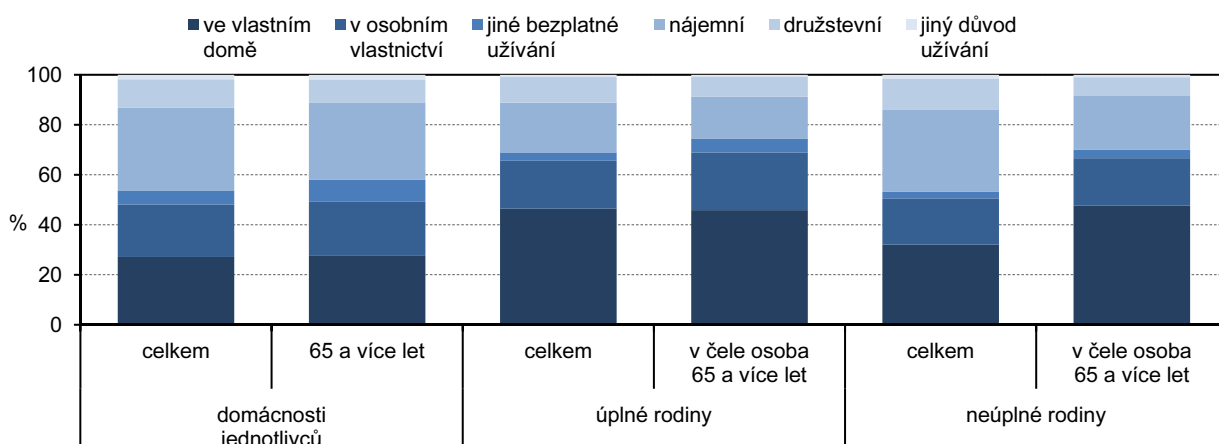
	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	42 826	17 408	3 374	21 640	404
z toho podle typu bytu (%):					
byty standardní	93,0	96,3	89,6	90,8	95,5
byty se sníženou kvalitou	5,3	2,9	8,4	6,8	3,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):					
ve vlastním domě	35,4	44,8	44,9	26,2	39,4
v osobním vlastnictví	20,9	22,5	17,7	20,1	16,3
jiné bezplatné užívání bytu	6,8	5,4	3,3	8,4	7,9
nájemní	23,1	16,3	20,4	28,9	26,7
družstevní	8,3	7,9	6,8	8,8	7,7
z toho podle počtu obytných místností v bytě (%):					
1	7,9	2,2	3,5	13,3	5,0
2	16,2	9,8	12,8	21,9	16,1
3	28,4	28,8	26,3	28,3	29,2
4	25,6	32,8	28,1	19,3	29,0
5 a více	16,8	23,4	22,4	10,5	19,6
z toho podle vybavení domácnosti (%):					
počítač s internetem	22,9	34,9	29,3	12,0	40,6
počítač bez internetu	3,0	3,9	4,6	2,0	4,7

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Graf 3.3 Domácnosti seniorů bydlící v bytech podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Tab. 3.5 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle počtu obytných místností

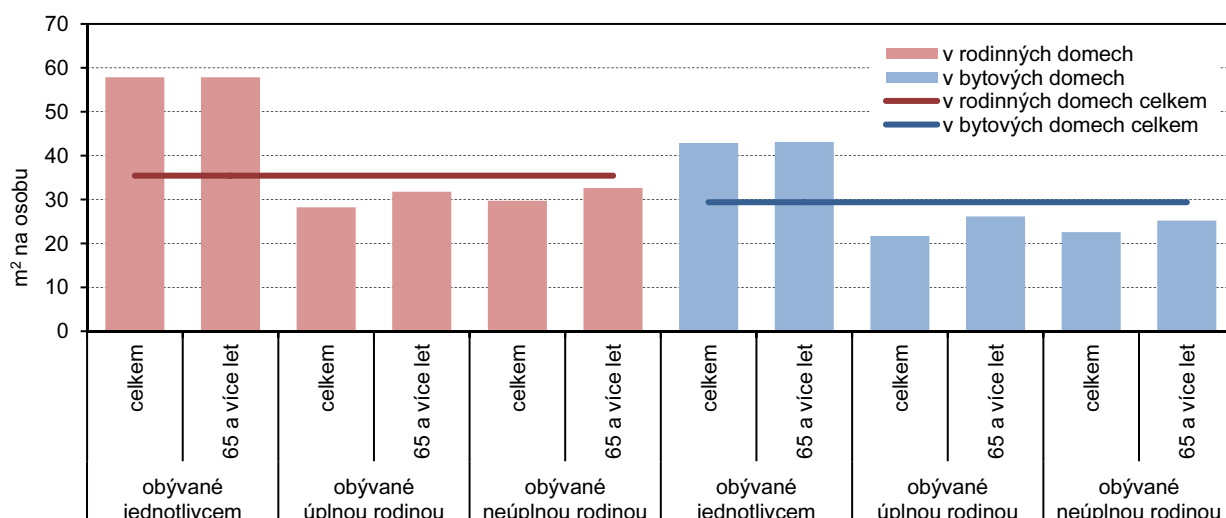
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle počtu obytných místností s plochou 8 m ² a více (%)				
		1	2	3	4	5 a více
Domácnosti seniorů celkem	42 826	7,9	16,2	28,4	25,6	16,8
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	17 408	2,2	9,8	28,8	32,8	23,4
1 neúplná rodina	3 374	3,5	12,8	26,3	28,1	22,4
domácnost jednotlivce	21 640	13,3	21,9	28,3	19,3	10,5
z nich žijící samostatně v bytě	40 144	8,2	16,7	29,0	25,6	15,1
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	16 462	2,3	10,0	29,6	33,3	21,9
1 neúplná rodina	3 161	3,6	13,1	26,9	28,2	21,1
domácnost jednotlivce	20 138	13,9	22,7	28,8	18,9	8,6

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let.

Graf 3.4 Průměrná obytná plocha bytů obývaných domácnostmi seniorů podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

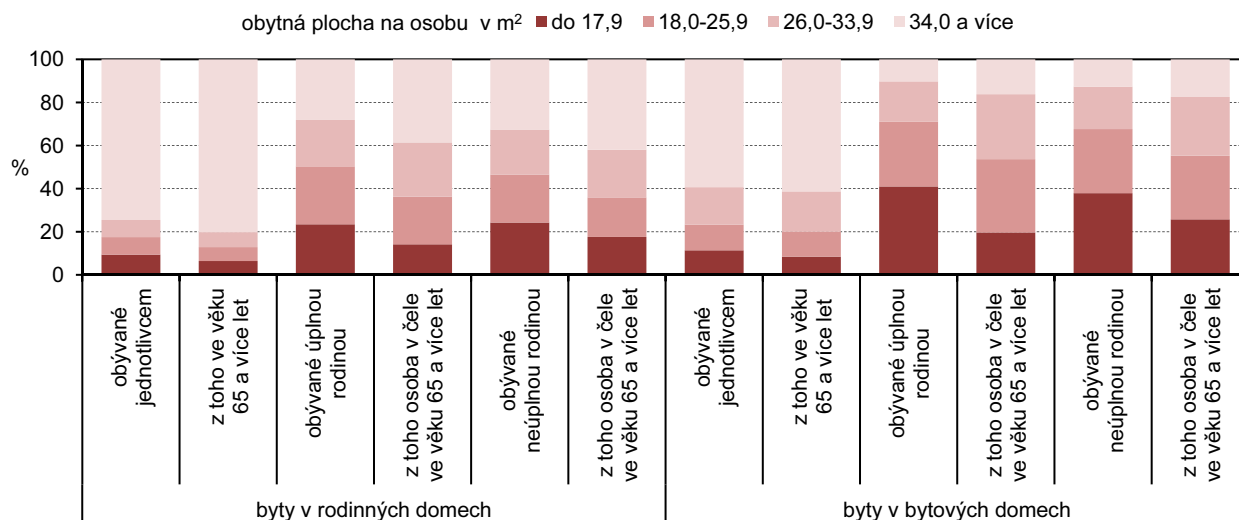
Průměrná obytná plocha bytu (na osobu) obývaného hospodařícími domácnostmi seniorů v rodinném domě činila 42,8 m², tj. o 7,3 m² více než představovala průměrná obytná plocha bytu obývaného hospodařícími domácnostmi celkem. Také v případě bytových domů průměrná obytná plocha bytu domácností seniorů

překročila průměrnou plochu za všechny domácnosti, a to o 6,0 m² a dosáhla tak 35,4 m². Nejmenší a nepatrné rozdíly byly vykázány při porovnání průměrné plochy bytů u domácností jednotlivců, největší u úplných domácností (3,5 m² u rodinných domů, 4,4 m² u bytových domů).

Graf 3.5 Domácnosti seniorů bydlící v bytech podle typu domácnosti, druhu domu a obytné plochy v m² na osobu v Libereckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

Tab. 3.6 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle obytné plochy na osobu

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle obytné plochy v m ² na osobu (%)				
		do 9,9	10,0–19,9	20,0–29,9	30,0–39,9	40,0 a více
Domácnosti seniorů celkem	42 826	2,6	12,8	24,2	17,9	35,0
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	17 408	3,7	17,3	36,8	21,9	15,7
1 neúplná rodina	3 374	5,7	17,2	28,7	20,2	17,0
domácnost jednotlivce	21 640	1,2	8,2	13,1	14,4	53,6
z nich žijící samostatně v bytech	40 144	2,0	11,3	23,9	18,3	36,7
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	16 462	3,2	15,6	37,3	22,7	16,4
1 neúplná rodina	3 161	4,9	16,2	29,0	20,8	17,8
domácnost jednotlivce	20 138	0,5	6,7	12,0	14,4	56,6

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let.

Vztah seniorů k moderním informačním technologiím je poměrně zdrženlivý, je ovlivněn jak věkovým složením, tak i ekonomickou situací seniorských domácností a odrazil se ve vybavenosti počítačem. Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 nemělo v bytech počítač 56,8 % seniorských domácností (v případě domácností jednotlivců dokonce dvě třetiny). Počítač s internetem vlastnilo 22,9 % domácností seniorů, u domácností prarodiče s vnoučetem je patrný vliv mladé generace a podíl dosáhl 40,6 %. Počítačem bez internetu disponovalo 3,0 % domácností, u více než 17 % domácností vybavenost nebyla zjištěna.

4. Zdravotní péče

4.1 Zdravotní stav

Lidský věk se prodlužuje, populace stárne. Stáří samo o sobě není choroba, ale bývá zvýšeným výskytem chorob provázeno, přestože zdravotní stav seniorů se generačně zlepšuje. Zájmem společnosti je usilovat nejen o zabezpečení nemocných a závislých seniorů, ale především o další zlepšování zdravotního stavu občanů ve stáří a o odpovídající prevenci. Kvalita závěrečné životní etapy člověka je velmi individuální, závisí na mnoha faktorech a je ovlivněna také způsobem předchozího života. Více než na samotném věku záleží na fyzickém zdravotním stavu jedince.

Mezi onemocnění trápící především seniory patří ateroskleróza (kornatění tepen) a její orgánové projevy, osteoartróza - degenerativní postižení kloubní chrupavky a přilehlé kosti, osteoporóza - vystupňovaná atrofie kosti s úbytkem její hutnosti a zvýšením rizika zlomenin, která je častá především u žen v klimakteriu, Alzheimerova nemoc, která je nejčastější příčinou demence ve stáří, poruchy zraku vedoucí až ke slepotě a poruchy sluchu, kdy existuje obava, že příští generace seniorů mohou mít závažnější problémy s nedoslýchavostí až hluchotou než dnešní senioři v důsledku nadměrné expozice hluku ve středním věku a v mládí.

Tab. 4.1 Pacienti s vybraným chronickým onemocněním v evidenci praktického lékaře pro dospělé celkem a ve věku 65 a více let

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti s chronickým onemocněním					
Hypertenzní nemoci (I10–I15)	70 872	73 099	74 944	76 335	78 175
Ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	35 227	35 372	34 547	33 152	33 327
Cévní nemoci mozku (I60–I69)	10 455	10 445	10 473	10 732	11 360
z toho ve věku 65 a více let (%)					
Hypertenzní nemoci (I10–I15)	39,6	39,4	40,2	40,3	40,7
Ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	50,0	51,2	52,2	51,9	54,2
Cévní nemoci mozku (I60–I69)	64,3	64,2	65,5	66,1	67,3

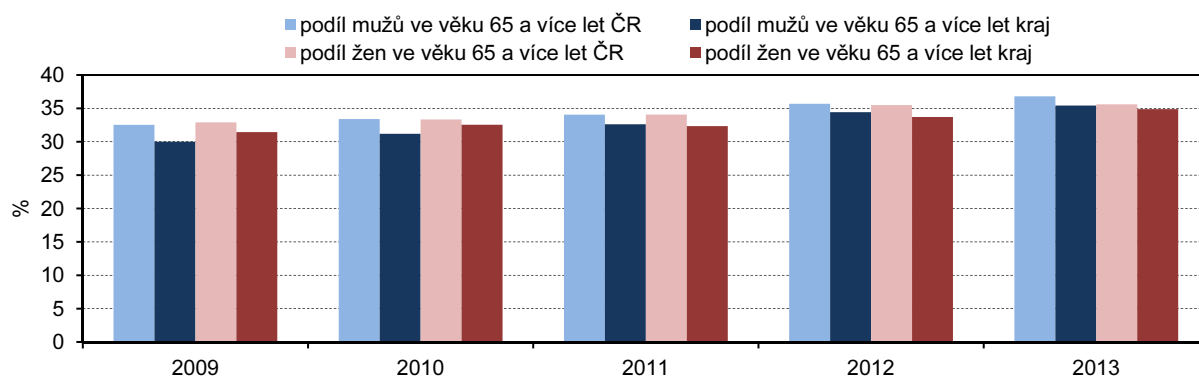
Počet pacientů s chronickými nemocemi roste. V souvislosti s hypertenzními onemocněními se v kraji v roce 2013 léčilo 78 175 pacientů, což ve srovnání s rokem 2009 představuje nárůst o více než 7 tisíc (10,3 %) pacientů. Z tohoto počtu bylo téměř 41 % pacientů ve věku 65 a více let. Ještě vyšší podíl pacientů v tomto věku (67,3 %) byl zaznamenán u diagnóz cévních nemocí mozku, u diagnóz ischemických nemocí srdečních činil podíl pacientů starších 64 let více než polovinu.

4.2 Hospitalizovaní (nemocnice, LDN, hospice)

Počet hospitalizovaných pacientů s bydlištěm v Libereckém kraji ve věku 65 a více let mírně stoupá. V roce 2013 bylo hospitalizovaných mužů v tomto věku 16 261, o 2 293 (16,4 %) více než v roce 2009. Obdobně stoupl počet hospitalizovaných žen, tj. o 1 022 (5,4 %) na 19 972. Největší část hospitalizovaných nad 65 let věku tvořily po celé sledované období osoby ve věku 65–69 let (27,7 % v roce 2013). Největší vliv na rostoucí počet hospitalizovaných zjištěný v letech 2009 až 2013 měly především první dvě nejmladší skupiny (tj. 65–69 let a 70–74 let) a dále osoby 85leté a starší. Zatímco totiž počet hospitalizovaných v těchto věkových skupinách během sledovaného období kontinuálně narůstal, počet hospitalizovaných v ostatních (vyšších) věkových skupinách spíše kolísal, v kategorii 75–79 let dokonce v zásadě klesal. Muži mezi hospitalizovanými převažovali pouze v nejmladších věkových kategoriích (tj. 55–69 let), ve vyšším věku jsou pak častěji hospitalizovány ženy. Výjimkou byly pouze roky 2011 a 2012, ve kterých co do počtu hospitalizovaných, drželi převahu i 70–74 letí muži.

Graf 4.1 Podíl hospitalizovaných osob ve věku 65 a více let s bydlištěm v Libereckém kraji v nemocnicích na celkovém počtu hospitalizovaných podle pohlaví

Zdroj: ÚZIS

Tab. 4.2 Osoby s bydlištěm v kraji hospitalizované v nemocnicích podle věku

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Hospitalizovaní muži					Hospitalizované ženy				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	46 554	47 375	47 303	46 870	45 898	60 269	60 367	59 260	58 520	57 244
z toho ve věku:										
55–59	4 489	4 381	4 158	3 850	3 612	3 502	3 383	3 429	3 013	2 994
60–64	4 892	5 435	5 421	5 275	5 303	4 101	4 380	4 418	4 139	4 062
65–69	4 133	4 335	4 944	5 404	5 594	3 706	3 964	3 932	4 591	4 445
70–74	3 063	3 276	3 584	3 703	3 804	3 458	3 717	3 538	3 554	4 015
75–79	3 126	3 265	2 914	2 818	2 760	4 299	4 168	3 889	3 818	3 478
80–84	2 177	2 395	2 299	2 392	2 335	4 184	4 114	3 959	3 986	3 910
85–89	1 469	1 505	1 356	1 418	1 277	3 303	3 686	2 909	2 759	2 944
90–94 ¹⁾	.	.	283	367	460	.	.	772	905	1 043
95 a více ¹⁾	.	.	52	34	31	.	.	169	113	137

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

S přibývajícím věkem se také prodlužuje průměrná ošetrovací doba hospitalizovaných pacientů. V rámci jednotlivých let je však patrná určitá tendence ke snižování průměrné ošetrovací doby, ovšem v porovnání s republikovým průměrem je ošetrovací doba hospitalizovaných pacientů s bydlištěm v Libereckém kraji dlouhodobě nepatrně delší.

Tab. 4.3 Průměrná ošetrovací doba osob s bydlištěm v kraji hospitalizovaných v nemocnicích podle věku

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

dny

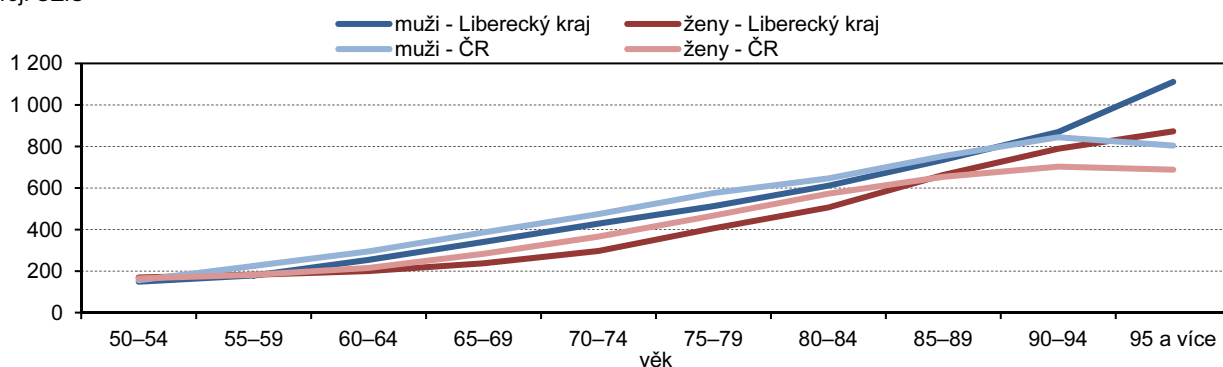
	Liberecký kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	7,1	7,1	6,9	6,7	6,8	6,9	6,8	6,7	6,4	6,3
z toho ve věku:										
55-59	7,2	7,4	6,8	6,5	6,6	6,9	6,9	6,7	6,3	6,2
60-64	7,9	7,7	7,7	7,5	7,1	7,4	7,3	7,1	6,8	6,7
65-69	8,4	8,5	8,1	8,0	8,1	7,9	7,8	7,6	7,3	7,2
70-74	9,5	9,6	8,9	8,6	8,5	8,7	8,5	8,3	7,9	7,8
75-79	10,1	10,5	9,9	9,3	9,8	9,7	9,7	9,4	9,0	8,8
80-84	12,7	11,9	11,9	11,5	11,4	11,2	11,0	10,9	10,4	10,2
85-89	13,5	14,7	13,2	13,5	13,6	12,3	12,5	12,4	11,8	11,6
90–94 ¹⁾	.	.	13,1	14,3	12,8	13,3	12,5	12,5	12,5	11,8
95 a více ¹⁾	.	.	17,3	12,5	15,8	13,0	12,8	13,8	12,4	12,5

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Graf 4.2 Hospitalizovaní obyvatelé Libereckého kraje v nemocnicích podle věku na 1 000 obyvatel stejného věku v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

Z celkového počtu hospitalizovaných pacientů (bez ohledu na věk) v Libereckém kraji se v roce 2013 operaci podrobilo 30,4 % z nich. Nejvyšší podíl operovaných pacientů ve vyšším věku z celkového počtu hospitalizovaných se jak v České republice (36,3 %), tak v Libereckém kraji (36,2 %) nachází ve stejné věkové kategorii, tj. 55–59. S rostoucím věkem se počet operovaných postupně snižoval. Nad 95 let věku tak bylo v Libereckém kraji v roce 2013 operováno již pouze 13,7 % hospitalizovaných pacientů, v České republice dokonce jen 9,9 %.

Tab. 4.4 Podíl operovaných osob s bydlištěm v kraji z hospitalizovaných v nemocnicích podle věku

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

%

	Liberecký kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	28,9	28,6	29,4	30,7	30,4	28,9	28,9	28,8	29,6	29,4
z toho ve věku:										
55–59	33,6	34,1	35,4	37,2	36,2	35,2	35,4	35,4	36,2	36,3
60–64	31,5	31,6	32,6	33,7	33,1	32,2	32,2	32,0	32,7	32,8
65–69	30,5	29,8	28,9	30,5	31,0	29,7	29,8	29,6	30,1	29,9
70–74	26,8	27,0	27,2	28,1	27,5	26,2	25,8	26,0	26,4	26,4
75–79	23,3	22,9	23,2	22,3	22,3	22,3	21,1	21,2	21,2	21,3
80–84	17,3	17,0	17,0	17,1	16,3	17,1	16,1	16,1	16,1	16,1
85–89	12,6	12,0	12,9	12,4	13,1	13,7	12,5	12,5	12,5	12,3
90–94 ¹⁾	.	.	9,7	11,5	9,2	10,8	10,6	11,0	10,6	10,5
95 a více ¹⁾	.	.	8,1	9,5	13,7	9,5	9,8	10,0	8,8	9,9

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

4.3 Geriatrická péče

Péče o občany v důchodovém věku byla v České republice tradičně zajišťována zejména léčebnami pro dlouhodobě nemocné (LDN), které byly v minulosti považovány za lůžkovou základnu geriatrie. Jedná se o oddělení následné péče pro nemocné se stanovenou diagnózou a po odeznění akutní fáze onemocnění. Klienty jsou pacienti vyžadující dlouhodobý léčebně-rehabilitační program. Náplní pobytu v těchto zařízeních je geriatrická rehabilitace, nácvik denních činností, ergoterapie atd.

V Libereckém kraji je zřízena pouze jedna léčebna dlouhodobě nemocných s 59 lůžky, která sídlí v České Lípě. Průměrná ošetrovací doba pacienta v roce 2013 zde byla zhruba 59 dnů a lůžka byla využita prakticky po celý rok (357,4 dne). Počet hospitalizovaných pacientů kolísal v rozmezí od 342 osob (rok 2011) do 438 osob (rok 2006). V současné době se namísto LDN spíše prosazuje vytváření ošetrovatelských oddělení v nemocnicích, některých domovech důchodců pro seniory s potřebou náročné ošetrovatelské péče, vznik kombinovaných zařízení se zřetelem na rozmanitost klientely (např. domov důchodců kombinovaný s pensionem pro důchodce a poskytující pečovatelskou službu seniorům v domácnosti). Dalším trendem je i postupně prosazování se nestátního neziskového sektoru v této oblasti.

Tab. 4.5 Léčebny dlouhodobě nemocných

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

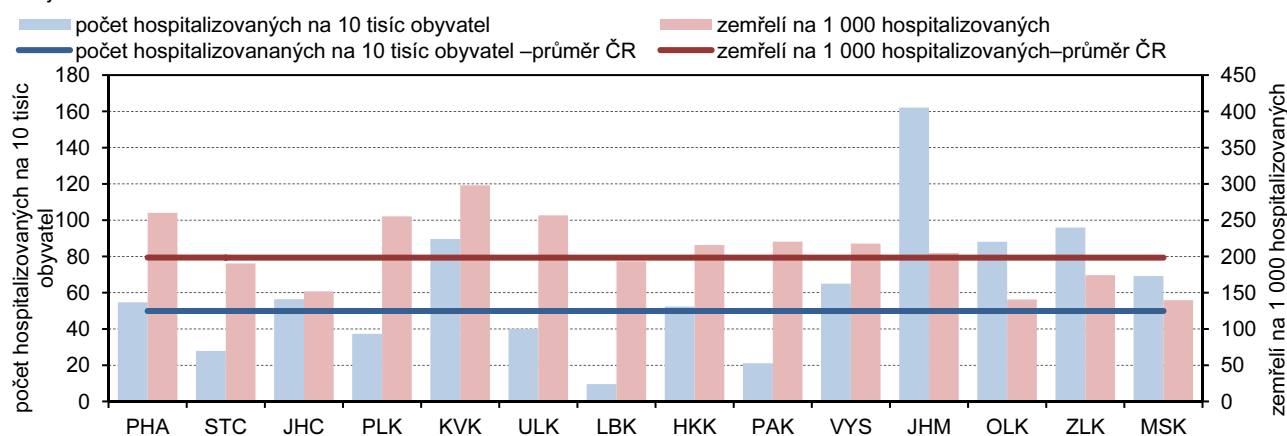
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Léčebny dlouhodobě nemocných lůžka	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hospitalizovaní celkem	59	59	59	59	59	59	59	59	59
na 10 000 obyvatel ¹⁾	405	438	428	419	416	388	342	377	357
Zemřelí pacienti	11,2	12,0	11,6	11,3	11,1	10,4	9,2	10,2	9,6
na 1 000 hospitalizovaných	87	85	78	85	79	68	78	79	69
Průměrná ošetrovací doba	214,8	194,1	182,2	202,9	189,9	175,3	228,1	209,5	193,3
Roční využití lůžek ve dnech	29,4	48,0	48,7	49,6	50,8	54,3	62,3	54,8	59,1
	249,7	356,7	353,3	351,9	358,4	357,2	361,3	349,9	357,4

¹⁾ napočteno na odpovídající věkové skupiny

Pod Centrem následné péče Krajské nemocnice v Liberci, které zajišťuje lékařskou péči po akutní hospitalizaci a pro dlouhodobě hospitalizované pacienty v Libereckém kraji, jsou v Liberci, Turnově a Jablonném v Podještědí zřízena oddělení následné péče, kde se specializují na léčbu onemocnění spojených s vyšším věkem, doléčení a stabilizaci zdravotního stavu i paliativní péči (tj. péči o umírající pacienty). V Liberci je zřízeno 95 standardních a 2 nadstandardní lůžka a jeden rodinný pokoj hospicové péče. Toto pracoviště je akreditováno v oboru geriatry. Oddělení v Jablonném v Podještědí disponuje 39 standardními lůžky a 5 zdravotně-sociálními lůžky. Také nemocnice ve Frýdlantu disponuje 45 lůžky dlouhodobé ošetrovatelské péče, obdobně jako nemocnice v Semilech v oddělení následné ústavní péče se 40 lůžky. V nemocnici Jablonec nad Nisou je pod Centrem doléčování a rehabilitace provozováno 30 lůžek následné péče v Jablonci nad Nisou a 37 lůžek v Tanvaldu. Až 5 lůžek v Tanvaldu může podle potřeby sloužit jako sociálně-zdravotní lůžka pro dlouhodobé hospitalizace pacientů bez sociálního zázemí.

Graf 4.3 Hospitalizované osoby v léčebnách dlouhodobě nemocných podle krajů v roce 2013

Zdroj: ÚZIS

4.4 Domácí zdravotní péče

Domácí péče nahrazuje nebo alespoň oddaluje hospitalizaci, v posledních letech je nevyčísitelným pacientům poskytována v rodinném prostředí také hospicová péče. Pracoviště domácí zdravotní péče (DZP) začala být v České republice budována po roce 1990, zhruba od roku 2005 je síť stabilizovaná, ale mezi jednotlivými kraji přetrvávají výrazné rozdíly. V roce 2013 využilo v České republice služeb domácí zdravotní péče více než 146 tisíc pacientů, 80,2 % z nich bylo ve věku 65 a více let. V Libereckém kraji připadalo v roce 2013 v průměru 80,1 pacientů domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel stejného věku (v roce 2005 to bylo 55,1 pacientů). Nejvyšší poměr byl v roce 2013 v Pardubickém kraji (106,1 pacientů), nejnižší naopak v Kraji Vysočina (32,3 pacientů). Na 1 pacienta připadalo v průměru v rámci ČR 40,4 návštěv, v Libereckém kraji to byla pouze 27,1 návštěvy, což bylo nejméně v mezikrajském srovnání. Nejvíce (68,6 návštěv) bylo zaznamenáno v Hlavním městě Praze. Více než 50 návštěv na 1 pacienta vykázal v roce 2013 také ještě kraj Plzeňský (56,9 návštěv) a Karlovarský (51,7 návštěv).

Tab. 4.6 Pacienti domácí zdravotní péče podle věku

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet pacientů	3 767	3 949	4 428	4 595	5 469	5 620	6 379	6 866	7 290
z toho ve věku 65 a více let	3 077	3 269	3 441	3 586	4 486	4 592	5 299	5 581	5 832
Počet pacientů ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel stejného věku	55,1	57,4	59,2	60,0	72,7	72,3	80,3	80,4	80,1
Počet návštěv	124 236	118 827	145 696	149 696	166 578	186 668	203 639	213 174	197 786
Počet návštěv na 1 pacienta	33,0	30,1	32,9	32,6	30,5	33,2	31,9	31,0	27,1
Počet provedených výkonů	203 651	215 794	284 559	299 956	351 955	375 761	397 568	381 482	379 557

Koncem roku 2013 zajišťovalo služby domácí zdravotní péče v České republice více než 2 666 pracovníků (jedná se o průměrné roční přepočtené počty na plné úvazky včetně smluvních pracovníků). V rámci krajů nejvíce pracovníků domácí zdravotní péče připadlo na Hlavní město Prahu (429,9 pracovníků), následoval kraj Středočeský (287,5 pracovníků) a Moravskoslezský (286,9 pracovníků). Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Karlovarský (85,6 pracovníků), Zlínský (88,5 pracovníků). V Libereckém kraji zajišťovalo služby domácí zdravotní péče 89,2 pracovníků.

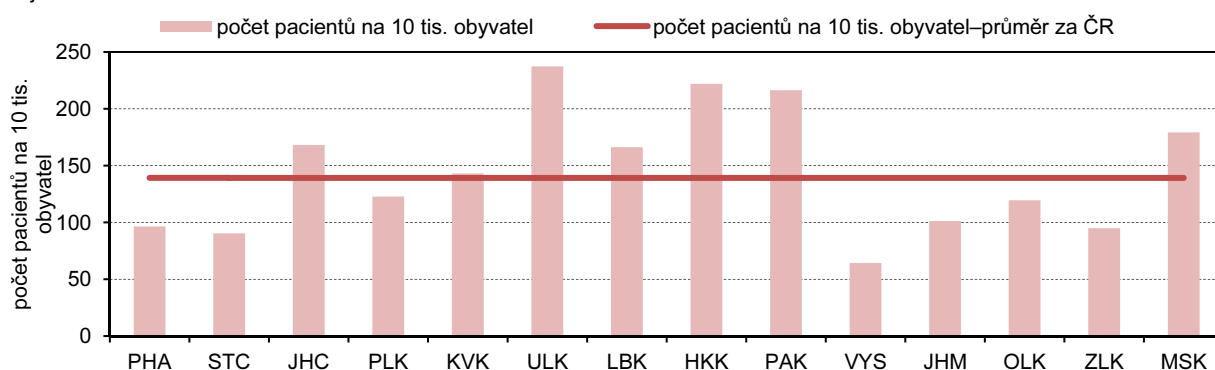
Tab. 4.7 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let podle druhu

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti ve věku 65 a více let	3 077	3 269	3 441	3 586	4 486	4 592	5 299	5 581	5 832
podle druhu onemocnění: ¹⁾									
chronická onemocnění	2 867	2 981	3 173	3 316	4 181	4 230	4 821	4 743	5 126
akutní onemocnění	722	576	531	404	580	876	538	495	417
pooperační stavy, úrazy	425	369	310	384	404	678	431	574	611
domácí hospicová péče	81	360	250	350	271	257	328	382	317
Podíl pacientů ve věku 65 a více let na pacientech s daným druhem onemocnění (%)									
chronická onemocnění	84,7	83,6	78,0	78,0	83,8	82,8	84,4	82,6	82,3
akutní onemocnění	71,6	68,5	68,2	68,9	61,7	60,1	66,0	69,9	70,4
pooperační stavy, úrazy	58,5	66,4	63,5	59,9	62,1	76,5	66,5	68,3	59,7
domácí hospicová péče	68,1	81,3	77,6	82,7	79,2	80,6	85,4	66,3	64,0

¹⁾ pacient může být zařazen ve více druzích péče**Graf 4.4 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let podle krajů v roce 2013 (na 10 000 obyvatel)**

Zdroj: ÚZIS

Praktickým lékařem byla v České republice domácí zdravotní péče indikována u více než 150 tisíc pacientů (84,2 %), ošetřujícím lékařem při ukončení hospitalizace u cca 28 tisíc pacientů (15,8 %). V Libereckém kraji to bylo praktickým lékařem u 6 220 pacientů (82,9 %), ošetřujícím lékařem při ukončení hospitalizace u 1 283 pacientů (17,1 %). Z celkového počtu 5 832 pacientů domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v roce 2013 v Libereckém kraji představovali pacienti s chronickým onemocněním téměř 88 %. Vysoký podíl

pacientů domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let na celkovém počtu pacientů domácí zdravotní péče pro konkrétní druhy onemocnění byl zaznamenán u všech sledovaných druhů onemocnění. U chronických onemocnění tento podíl činil 82,3 %, u domácí hospicové péče podíl pacientů ve věku 65 a více let ve srovnání se všemi pacienty domácí hospicové péče dosáhl 64,0 %.

V roce 2003 bylo v kraji založeno kontaktní místo České alzheimerovské společnosti (ČALS) se sídlem v Liberci, kde mj. pracovníci poskytují sociálně zdravotní poradenství a pořádají edukační akce. Na oddělení následné péče Krajské nemocnice v Liberci zajišťují odborné praxe pro terénní pracovníky. Od roku 2008 jsou zde pořádány „Dny paměti“ – cílem projektu je vyšetřit paměť co největšímu počtu zájemců z Libereckého kraje a zároveň upozornit na problém včasné diagnózy Alzheimerovy nemoci.

Tab. 4.8 Přehled poskytovaných služeb pobočky České alzheimerovské společnosti se sídlem v Liberci

Zdroj: Zdravotní politika Libereckého kraje 2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Osobní konzultace	150	206	320	329	356	72	120
Počet nových klientů	60	82	76	98	84	36	62
Dny paměti - počet nových klientů	76	87	94	119	96	25	14
Hospitalizace pro diagnostiku demencí (LDN)	36	48	59	64	64	23	10
Elektronické dotazy	40	65	128	128	130	-	95
Telefonické dotazy	204	320	565	565	621	38	320

V Libereckém kraji schází geriatrický stacionář, jehož principem je pobyt v zařízení zdravotnického charakteru v rozsahu 6 až 12 hodin a zabezpečuje léčebné, ošetrovatelské a rehabilitační výkony, které nevyžadují plnou hospitalizaci.

Pravděpodobně v roce 2016 se dočkají obyvatelé kraje dosud scházejícího zařízení – Hospice svaté Zdislavy. Hospic je speciální zařízení paliativní péče a péče o umírající, které není omezeno věkem. Umožňuje prožít důstojný konec života pro nevléčitelně nemocné. Spolupracuje s celou rodinou pacienta, kdy probíhá i podpora rodin pro vyrovnání se s chorobou blízké osoby a zármutkem.

5. Důchody a sociální služby

5.1 Důchodci, důchody

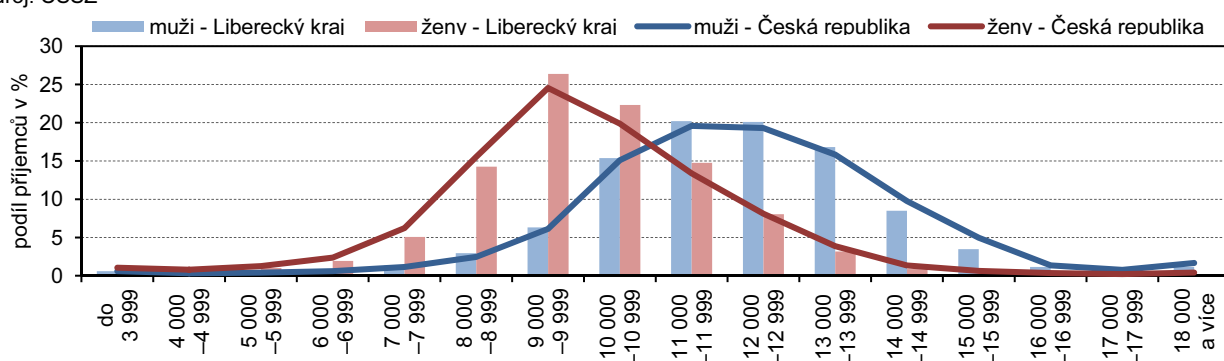
Důchodový systém České republiky je založen na povinném základním důchodovém pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Důchod ze základního důchodového pojištění pobírá více než 99 % obyvatel ve věku vyšším než je věková hranice pro nárok na starobní důchod. Důchod se skládá ze dvou složek, a to ze základní výměry (stanovené pevnou částkou stejnou pro všechny druhy důchodů bez ohledu na délku doby pojištění a výši výdělků) a z procentní výměry.

Ze základního důchodového pojištění se poskytují tyto důchody:

- starobní (včetně tzv. předčasného starobního důchodu)
- invalidní
- vdovský a vdovecký
- sirotčí

Graf 5.1 Příjemci starobního důchodu (bez souběhu) podle jeho výše v Libereckém kraji (k prosinci 2014)

Zdroj: ČSSZ

Tab. 5.1 Příjemci starobních důchodů podle pohlaví (stav v prosinci)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Příjemci pobírající starobní důchod (bez souběhu)	30 919	32 941	33 442	33 954	34 560	38 117	40 153	40 072	40 113	40 489
z toho předčasný důchod	6 287	7 904	8 390	8 803	9 228	8 563	10 137	10 451	10 742	11 154
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů (bez souběhu) (%)	20,3	24,0	25,1	25,9	26,7	22,5	25,2	26,1	26,8	27,5
v souběhu s vdovským (vdoveckým)	3 536	3 684	3 720	3 725	3 689	20 845	20 934	20 876	20 786	20 700
z toho předčasný důchod	327	405	440	487	514	1 336	1 538	1 719	1 920	2 085
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým) (%)	9,2	11,0	11,8	13,1	13,9	6,4	7,3	8,2	9,2	10,1

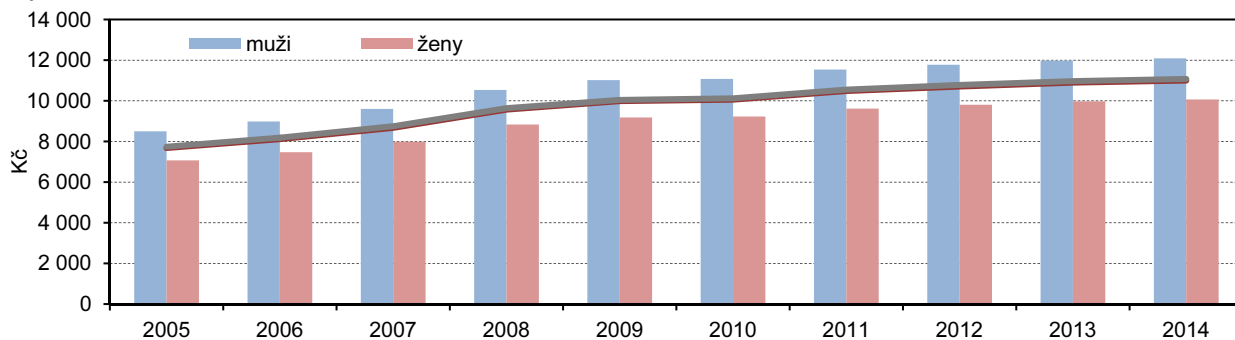
Na konci roku 2014 pobíralo starobní důchod v Libereckém kraji více než 75 tisíc lidí. Jeho průměrná výše činila 10 997 Kč. Počet starobních důchodců se za posledních 5 let zvýšil o zhruba 6 tisíc (8,7 %), průměrná výše starobního důchodu za stejné období vzrostla o 942 Kč (9,4 %). Vývoj počtu starobních důchodců byl však do jisté míry ovlivněn přijetím novely zákona v roce 2010. Od tohoto roku se totiž mezi starobní důchodce převádějí invalidní důchodci po dosažení věku 65 let. Ve srovnání s republikovým průměrem byl starobní důchod v kraji o 78 Kč nižší a v mezikrajském srovnání 5. nejvyšší. Starobní důchod mužů byl v roce 2014 ve srovnání s důchodem žen v Libereckém kraji v průměru o 2 022 Kč vyšší – u žen dosáhl průměrný starobní důchod částky 10 066 Kč a u mužů 12 088 Kč. Podíl příjemců starobních důchodů na celkovém počtu příjemců důchodů v Libereckém kraji (122 174 osob) v roce 2014 činil 61,4 %.

Ze srovnání okresů Libereckého kraje vyplývá, že nejvyšší průměrný starobní důchod pobírali příjemci v okrese Jablonec nad Nisou (11 097 Kč) a nejnižší v okrese Semily (10 843 Kč).

Graf 5.2 Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle pohlaví v Libereckém kraji

Zdroj: ČSSZ

Pozn.: Data nejsou plně srovnatelná v celé časové řadě, od roku 2010 došlo ke změně v zařazení invalidních důchodců po 65 letech věku mezi starobní důchodce.

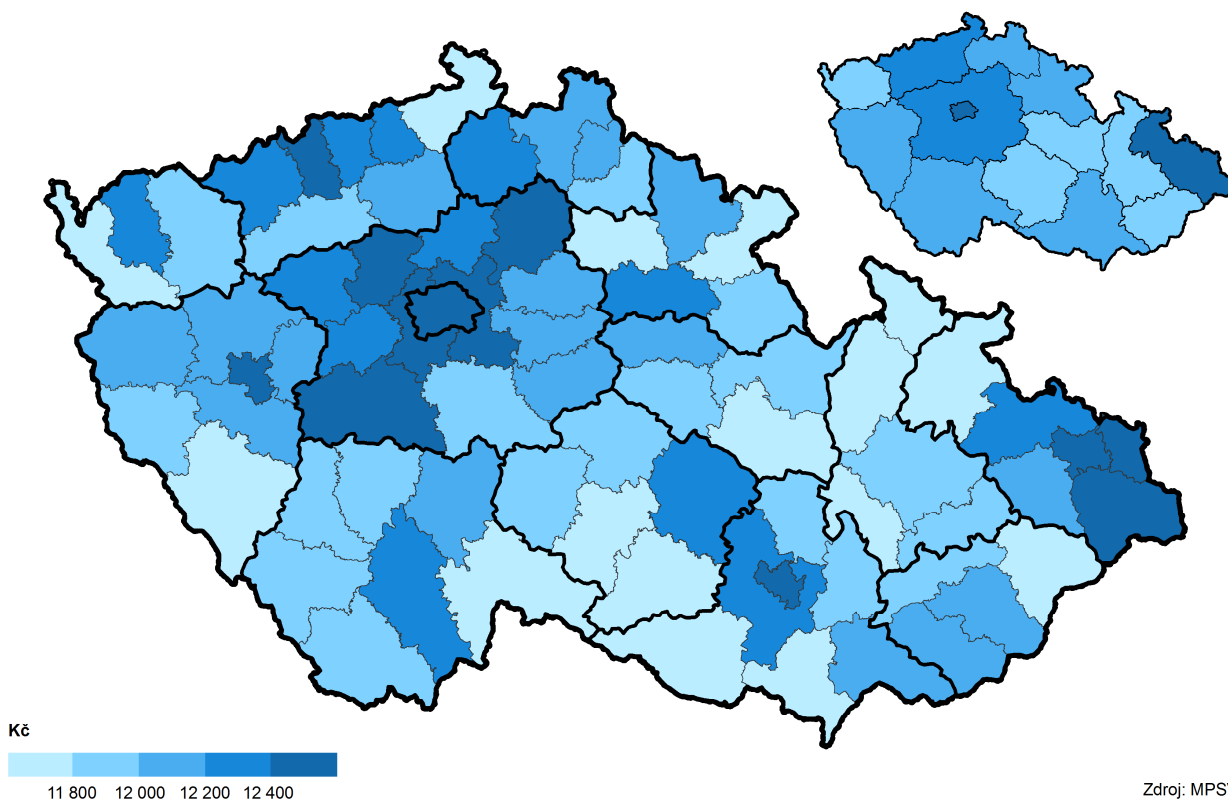
Tab. 5.2 Průměrná výše starobních důchodů podle pohlaví příjemců (stav v prosinci)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

v Kč

	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (bez souběhu)	11 077	11 538	11 775	11 978	12 088	9 227	9 616	9 804	9 975	10 066
z toho předčasných	9 968	10 467	10 637	10 815	10 892	8 294	8 711	8 863	9 018	9 102
Průměrná měsíční výše starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým)	12 221	12 739	13 028	13 260	13 406	11 000	11 456	11 680	11 859	11 955
z toho předčasných	11 418	11 933	12 150	12 289	12 380	10 306	10 759	10 977	11 133	11 223

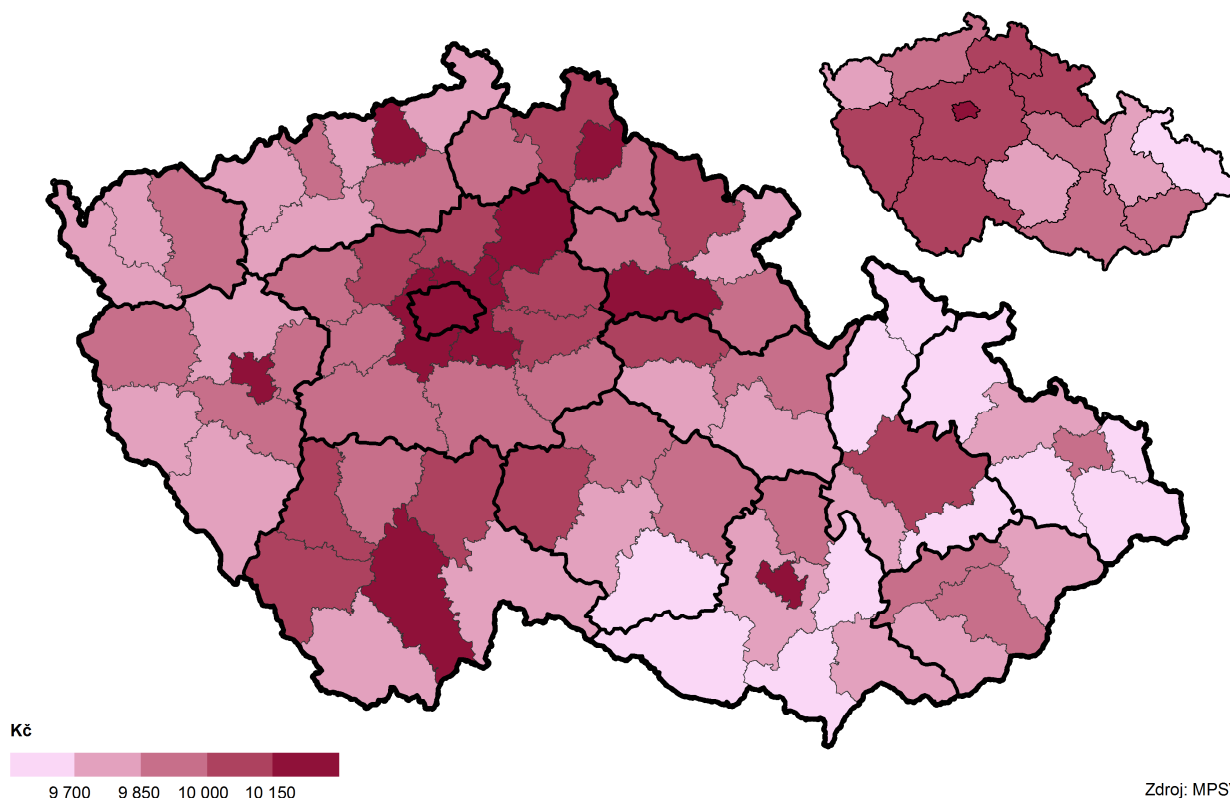
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014 - muži

Zdroj: MPSV

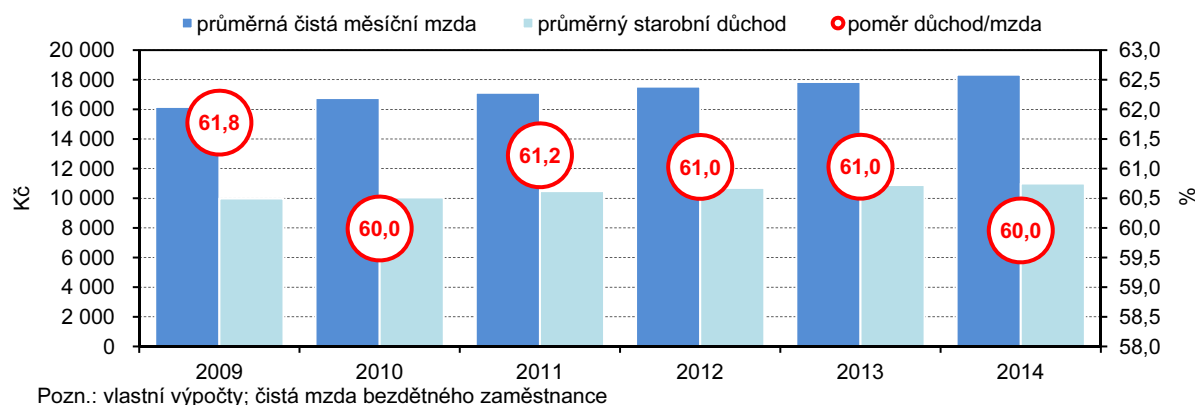

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014 - ženy

Věk odchodu do důchodu se v České republice od roku 1996 postupně zvyšuje. Z celkového počtu příjemců starobních důchodů v kraji pobíralo předčasný důchod 20 382 (27,2 % všech příjemců starobního důchodu) osob. Podle průzkumu, provedeného agenturou SC&C pro společnost Alternativa 50+ na konci roku 2013⁴, byla nejčastějším důvodem pro odchod do předčasného důchodu ztráta zaměstnání. Sedmáct procent respondentů uvedlo jako příčinu odchodu do předčasného důchodu špatný zdravotní stav. Průměrná měsíční výše vyplácených předčasných starobních důchodů v Libereckém kraji v roce 2014 byla ve srovnání s vyšší vypláceného průměrného starobního důchodu nižší o 1 195 Kč u mužů a o 964 Kč u žen.

Graf 5.3 Průměrná čistá měsíční mzda, průměrný starobní důchod a podíl průměrného starobního důchodu na průměrné čisté měsíční mzdě v Libereckém kraji

⁴ Výzkum byl zpracován společností SC&C spol. s r. o. na vzorku 3066 osob 50–64 let ze 4. vlny dat dostupných v rámci SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe) za rok 2011 a na vzorku 605 osob ve věku 50–64 let s nadvýběrem osob 50–59 let formou CATI (telefonického dotazování), a to na základě regionu, věku, pohlaví, pracovního statusu (zaměstnaní včetně pracujících důchodců, nezaměstnaní, důchodci včetně předčasných důchodců). Sběr dat formou CATI probíhal ve dnech 21. – 27. listopadu 2013.
Zdroj: <http://alternativaplus.cz>

Průměrný měsíční starobní důchod v Libereckém kraji v roce 2014 představoval 60,0 % čisté mzdy (za předpokladu bezdětného zaměstnance). Nejvíce se tyto dva "příjmy" přiblížily v roce 2009, kdy průměrný starobní důchod tvořil 61,8 % průměrné hrubé měsíční mzdy.

5.2 Pobytové sociální služby

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách definuje sociální služby jako soubor speciálních činností, zajišťujících pomoc a podporu lidem, kteří se dostali do nepříznivé sociální situace za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby zahrnují tři základní oblasti:

- sociální poradenství,
- služby sociální péče a
- služby sociální prevence.

Zákon o sociálních službách vymezuje tři formy poskytování sociálních služeb, které se poskytují jako služby pobytové, spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb, ambulantní, za kterými klient dochází, případně je doprovázen či dopravován do zařízení sociálních služeb, jejich součástí však není ubytování. Poslední formou jsou terénní služby, které jsou poskytovány v přirozeném sociálním prostředí klienta (doma). Sociální služby jsou poskytovány jednotlivcům, rodinám i skupinám obyvatel. Zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale také lidé, kteří z různých důvodů žijí "na okraji" společnosti.

Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění podle příslušného zákona, tzn. pouze registrovaní poskytovatelé sociálních služeb. Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí.

Tab. 5.3 Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní v Libereckém kraji

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR - Registr poskytovatelů sociálních služeb

Sociální služba	Počet poskytovatelů	Sociální služba	Počet poskytovatelů
Azylové domy	7	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	13
Denní stacionáře	10	Centra denních služeb	7
Domovy pro seniory	19	Domovy se zvláštním režimem	13
Domy na půl cesty	2	Chráněné bydlení	6
Intervenční centra	1	Kontaktní centra	2
Krizová pomoc	0	Nížkoprahová denní centra	2
Nížkoprahová zařízení pro děti a mládež	11	Noclehárny	2
Odborné sociální poradenství	28	Odlehčovací služby	14
Osobní asistence	13	Pečovatelská služba	47
Podpora samostatného bydlení	3	Průvodcovské a předčitatelské služby	3
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	6	Služby následné péče	1
Raná péče	1	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	12
Sociálně terapeutické dílny	6	Sociální rehabilitace	8
Telefonická krizová pomoc	1	Terapeutické komunity	1
Terénní programy	10	Tísňová péče	1
Tlumočnické služby	4	Týdenní stacionáře	4

V tabulce jsou uvedeni poskytovatelé sociálních služeb registrovaní v Libereckém kraji, a to v počtu, v jakém je uvádí k říjnu 2015 elektronický Registr poskytovatelů sociálních služeb, který spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Je možné jej nalézt pod odkazem <http://iregistr.mpsv.cz>.

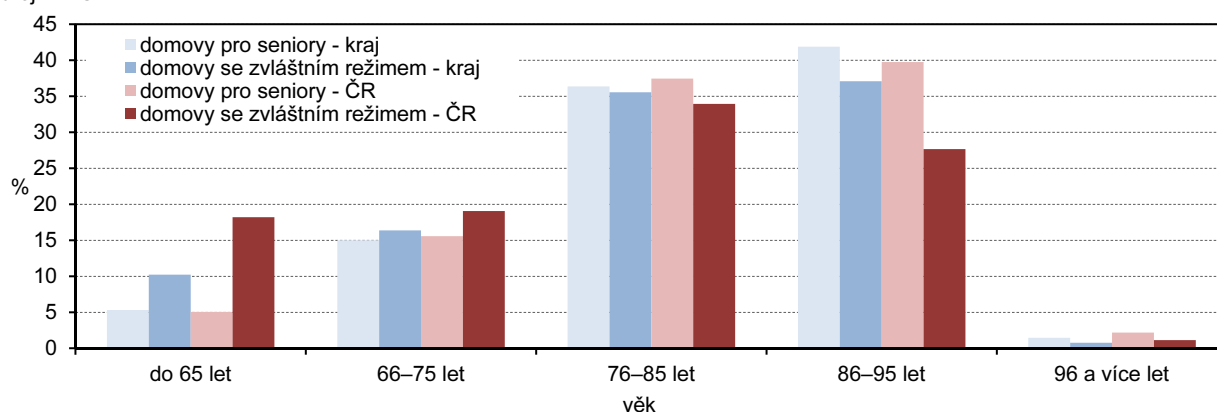
Nejvíce rozšířenými službami pro seniory jsou domovy pro seniory a pečovatelská služba.

- Domovy pro seniory představují dlouhodobou pobytovou službu s celoročním provozem, která seniorům se sníženou soběstačností zabezpečuje pravidelnou komplexní péči a současně nabízí aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Služba se poskytuje za úplatu.
- Domy s pečovatelskou službou (DPS) jsou zařízení poskytující bydlení starším či zdravotně postiženým občanům, jejichž zdravotní stav nevyžaduje komplexní ústavní péči, žijí osaměle, jsou příjemci pečovatelské služby, a kteří jsou v základních životních úkonech soběstační, ale pro zajištění některých potřeb potřebují z důvodu věku nebo zdravotního stavu pomoc nebo péči jiné osoby a tuto pomoc nebo péči nemohou zajistit rodinní příslušníci. Ubytování je poskytováno na základě nájemní smlouvy pro konkrétní ubytovací jednotku.
- Domovy se zvláštním režimem poskytují pobytové sociální služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění a osobám s různými typy demencí, vč. Alzheimerovy choroby. Jejich situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby v souladu s jejich právy a svobodami. Cílovou skupinou jsou občané, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu nebo mají přiznaný plný invalidní důchod, a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči, která jim nemůže být zajištěna členy jejich rodiny ani pečovatelskou službou nebo jinými službami sociální péče, nebo toto umístění nezbytně potřebují z jiných vážných důvodů.
- Pečovatelská služba je obecně poskytována dětem, osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v přirozeném prostředí i ve specializovaných zařízeních. Pečovatelé pomáhají zvládnout klientovi péči o vlastní osobu (hygiena, strava) a o chod domácnosti. Zprostředkovávají také kontakt se společenským prostředím a pomoc při prosazování jejich práv a zájmů. Služba se ve většině případů poskytuje za úplatu.

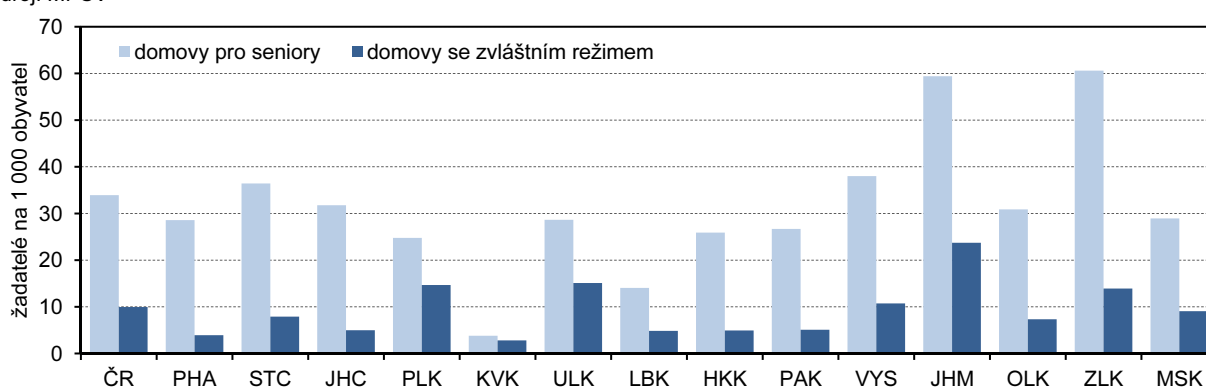
Graf 5.4 Obyvatelé vybraných typů zařízení sociální péče podle věku v Libereckém kraji k 31. 12. 2014

Zdroj: MPSV

Graf 5.5 Žadatelé o umístění ve vybraných typech zařízení sociální péče na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let podle krajů k 31. 12. 2014

Zdroj: MPSV

Ke konci roku 2014 v Libereckém kraji fungovalo 18 domovů pro seniory, které disponovaly kapacitou 988 lůžek. Nejvíce těchto zařízení, tj. 7 s celkem 332 lůžky, se nacházelo v okrese Liberec, naopak v okrese

Jablonec nad Nisou působily „pouze“ dva domovy pro seniory s kapacitou 192 lůžek. Největší lůžkovou kapacitou v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let disponovala zařízení na území okresu Česká Lípa (16,1 lůžek), nejméně v okrese Liberec (11,1 lůžek).

Tab. 5.4 Vybraná zařízení sociální péče podle okresů v roce 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

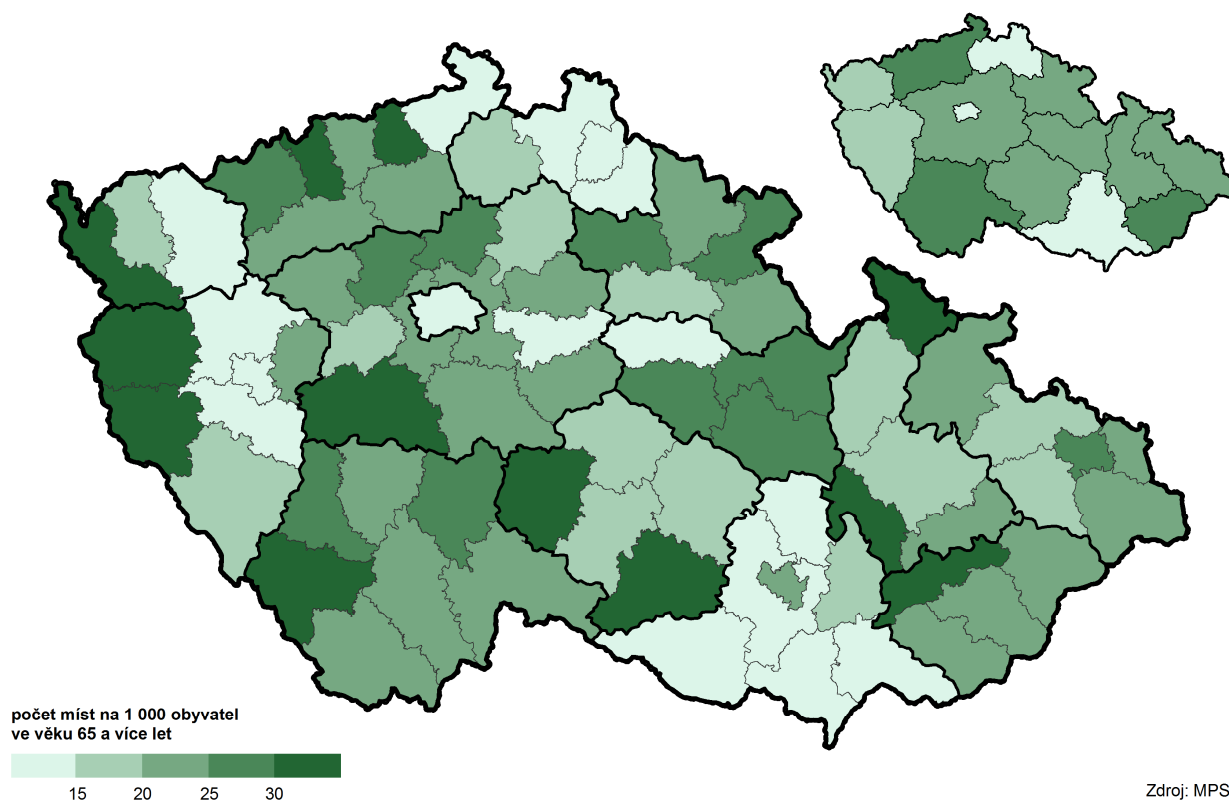
	Domovy pro seniory ¹⁾			Domovy se zvláštním režimem ¹⁾			Domy s pečovatelskou službou ²⁾		
	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	domy	byty	byty na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
Liberecký kraj	18	988	12,8	11	416	5,4	81	2 331	36,2
v tom okres:									
Česká Lípa	6	266	16,1	2	56	3,4	18	448	34,5
Jablonec nad Nisou	2	192	11,7	2	44	2,7	21	565	40,8
Liberec	7	332	11,1	4	205	6,8	20	698	28,0
Semily	3	198	13,8	3	111	7,7	22	620	48,9

¹⁾ údaje jsou územně členěny podle detašovaných pracovišť a nemusejí tedy odpovídat údajům za kraje, které jsou zpracovány podle sídla právního subjektu ; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

²⁾ data za rok 2010

V Libereckém kraji bylo ke konci roku 2014 provozováno 11 domovů se zvláštním režimem s celkem 416 lůžky. V okrese Liberec bylo ve čtyřech takovýchto zařízeních pro klienty k dispozici 205 lůžek, v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let to znamená 6,8 lůžek. Nejméně, po dvou domovech se zvláštním režimem, bylo zřízeno v okrese Jablonec nad Nisou a Česká Lípa. V okrese Jablonec nad Nisou připadalo na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let 2,7 lůžek a v okrese Česká Lípa 3,4 lůžka. Relativně nejširší síť zařízení tohoto typu vykázal okres Semily, tj. 7,7 zařízení na 1 000 obyvatel.

Místa v domovech pro seniory podle okresů a krajů v roce 2014

Zdroj: MPSV

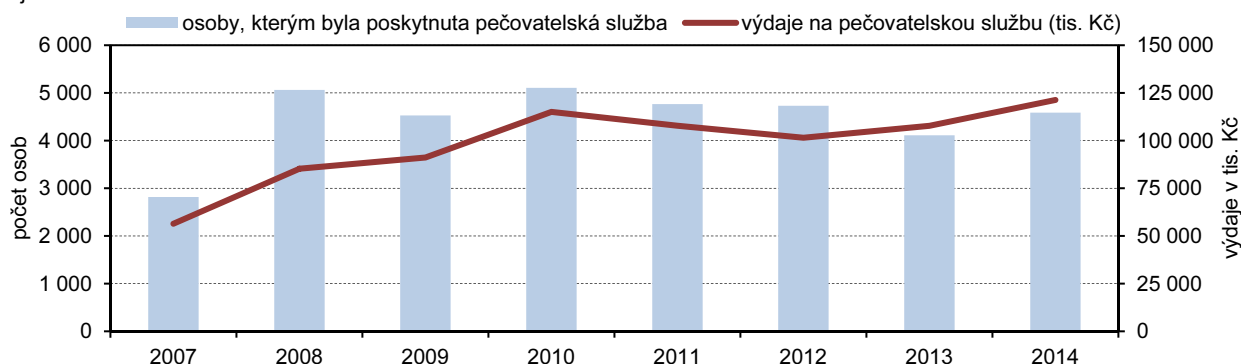
Podrobnější údaje o domech s pečovatelskou službou jsou k dispozici bohužel za rok 2010. V tomto roce v Libereckém kraji své služby poskytovalo 81 domů s 2 331 byty. Na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let tak bylo k dispozici 36,2 bytů v těchto zařízeních. Absolutně i v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let bylo nejvíce domů s pečovatelskou službou zřízeno na území okresu Semily, kde klientům sloužilo 22 domů se 620 byty, což znamenalo 48,9 bytů na 1 000 obyvatel věku 65 a více let. Absolutně nejméně domů i bytů bylo evidováno v okrese Česká Lípa (18 domů se 448 byty). V přepočtu na 1 000 obyvatel starších 65 let disponoval nejméně byty v domech s pečovatelskou službou okres Liberec (28,0 ‰).

5.3 Pečovatelská služba

Počet osob, kterým byla v Libereckém kraji poskytována pečovatelská péče, se od roku 2008 pohyboval kolísavě, a to v rozmezí od 2 817 osob v roce 2007 do 5 106 osob v roce 2010. Nevyrovnaný průběh měl také vývoj objemu výdajů na pečovatelskou službu. Tyto výdaje rostly až do roku 2010, kdy dosáhly částky 115,0 mil. Kč, v následujících dvou letech částka klesala. V roce 2014 však výdaje přesáhly 121 mil. Kč a představovaly tak více než dvojnásobek hodnoty roku 2007.

Graf 5.6 Pečovatelská služba v Libereckém kraji

Zdroj: MPSV

Ačkoliv absolutně nejvíce osob využívalo pečovatelskou službu v roce 2014 ve Středočeském kraji (14 196 osob) a nejméně v Karlovarském kraji (3 097 osob) v relativním vyjádření bylo obsazení jednotlivých příček pomyslného žebříčku odlišné. V přepočtu na 1 000 obyvatel tak nejvíce uživatelů pečovatelské služby v roce 2014 vykázal Plzeňský kraj (15,6 osob), nejmenší zájem byl z tohoto pohledu o dané služby v Ústeckém kraji (7,5 uživatelů na 1 000 obyvatel). Liberecký kraj s 10,5 uživateli na 1 000 obyvatel obsadil osmou nejvyšší pozici.

Nejvíce finančních prostředků v roce 2014 pak směřovalo na služby pečovatelů v Hlavním městě Praze (312,9 mil. Kč). Více než 200 mil. částku vykázal také kraj Jihomoravský (249,7 mil. Kč), Středočeský (242,6 mil. Kč) a Moravskoslezský (211,0 mil. Kč). Na opačném konci žebříčku s objemem nižším než 100 mil. Kč (tj. 71,2 mil. Kč) se umístil Karlovarský kraj. Částka investovaná do pečovatelské služby v Libereckém kraji byla v porovnání s ostatními regiony České republiky čtvrtá nejnižší.

Tab. 5.5 Pečovatelská služba

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2007	2008 ¹⁾	2009 ¹⁾	2010 ¹⁾	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013 ¹⁾	2014 ¹⁾
Osoby, kterým byla poskytnuta pečovatelská služba								
na 1 000 obyvatel	6,5	11,6	10,3	11,6	10,9	10,8	9,4	10,5
Výdaje na pečovatelskou službu (tis. Kč)	56 405	85 240	91 117	115 049	107 772	101 484	107 744	121 318

¹⁾ od roku 2008 jsou sociální služby vykazovány samostatně; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

6. Aktivity seniorů

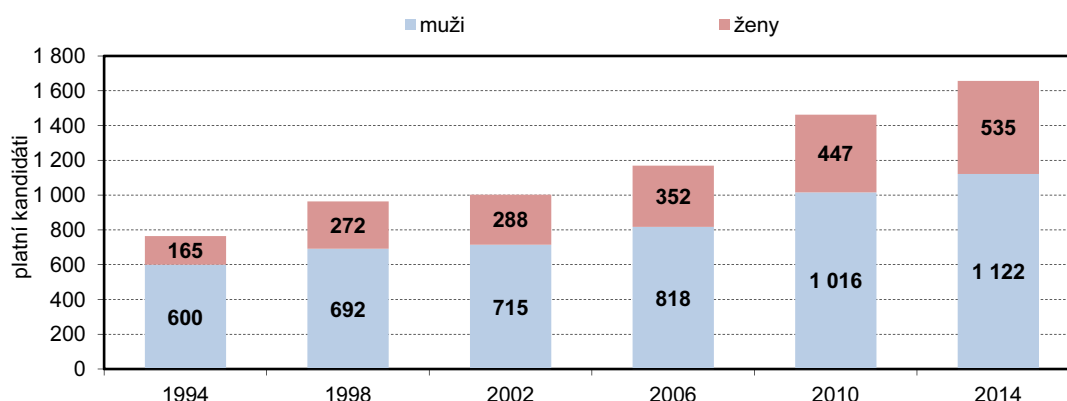
6.1 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014

Stárnutí populace neznamená jen přibývání starých lidí a prodlužování věku dožití, ale je to komplexní proces změn v sociální stratifikaci obyvatelstva, které se dotýkají života všech generací. Senioři tak představují stále početně rostoucí segment ve společnosti a můžeme předpokládat, že budou stále více, ať už přímo nebo nepřímo, ovlivňovat veřejný život. Ve volebních programech politických stran se prosazují programy pro starší generaci, neboť potenciál volebních hlasů seniorů se zvyšuje.

Současně roste také počet seniorů, kteří se do politiky zapojují aktivně. Potvrzují to i volby do obecních zastupitelstev, které se naposledy uskutečnily 10. a 11. října 2014. V kraji bylo v rámci těchto voleb zapsáno 350 804 oprávněných voličů, počet obyvatel starších 65 let čítal 77 318 osob. Pokud tyto dva údaje poměříme, je možné konstatovat, že 65letá a starší populace kraje potenciálně představovala 22,0 % zapsaných voličů. Při volbách v roce 2006 tento podíl dosáhl 16,6 %, zastoupení voličů v daném věku v roce 2010 pak 18,4 %.

Ve volbách do zastupitelstev obcí Libereckého kraje v roce 2014 o křeslo soupeřilo 9 036 kandidátů, z toho téměř 66 % mužů. Ve věku 65 a více let se volebního klání v kraji zúčastnilo 860 kandidátů (9,5 % všech kandidátů) – 581 mužů a 279 žen. V rámci okresů Libereckého kraje byl podíl kandidátů v seniorském věku poměrně vyrovnaný, nejvyšší připadl na okres Česká Lípa (9,9 %), o pouhý jeden procentní bod nižší byl v okrese Jablonec nad Nisou, kde bylo těchto kandidátů zároveň nejméně. Nejstaršímu kandidátovi bylo 90 let a pocházel z okresu Semily.

Graf 6.1 Kandidáti ve věku 60 a více let ve volbách do zastupitelstev obcí podle pohlaví v Libereckém kraji

Tab. 6.1 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Liberecký kraj	9 036	5 933	3 103	860	581	279	9,5	9,8	9,0
v tom okres:									
Česká Lípa	2 455	1 521	934	244	156	88	9,9	10,3	9,4
Jablonec nad Nisou	1 723	1 139	584	154	103	51	8,9	9,0	8,7
Liberec	2 791	1 867	924	264	183	81	9,5	9,8	8,8
Semily	2 067	1 406	661	198	139	59	9,6	9,9	8,9

Absolutně nejvíce kandidátů (1 854 osob, tj. více než čtvrtina všech kandidátů) se do komunálních voleb v roce 2014 přihlásilo z obcí s počtem obyvatel od 500–999, naopak kandidáti ve věku 65 a více let

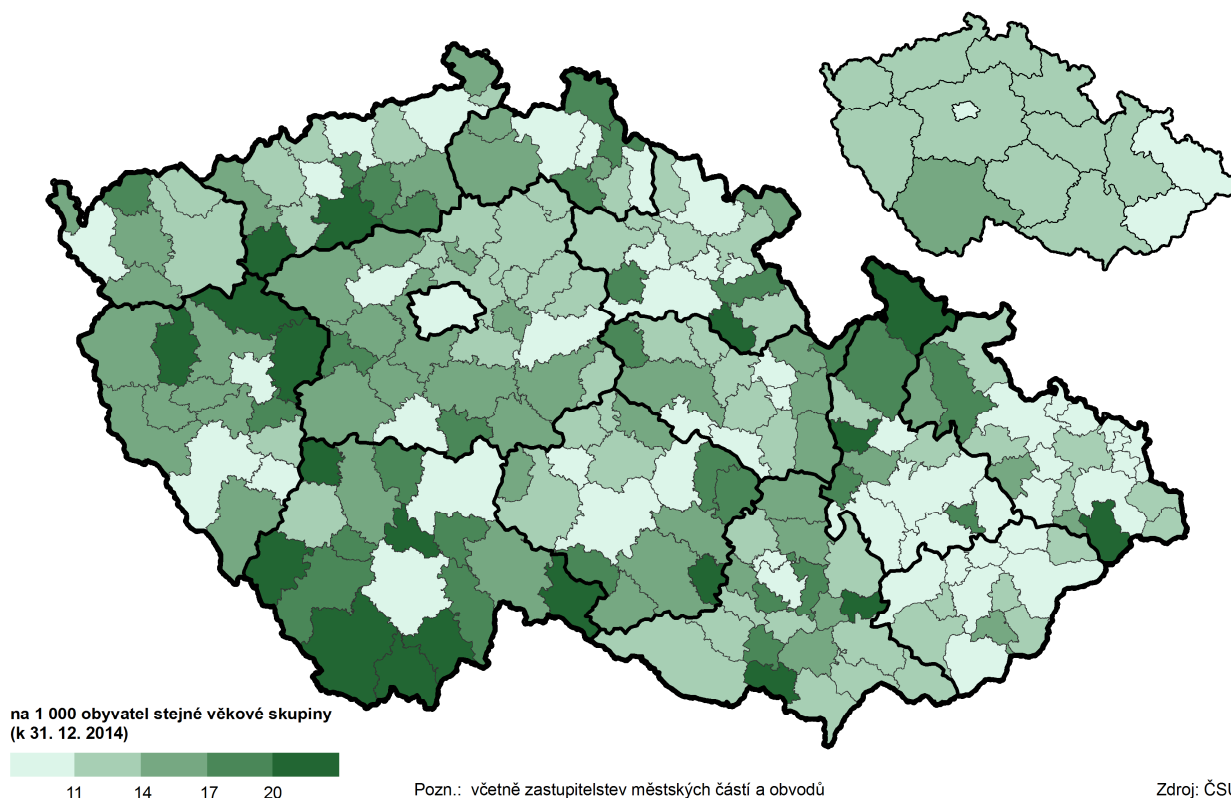

pocházeli nejčastěji z obcí s 5 000–19 999 obyvateli (250 osob, tj. 29,0 % kandidátů starších 65 let). Druhý nejvyšší podíl kandidátů–seniorů byl zaznamenán v obcích s 500–999 obyvateli (125 kandidátů, tj. 14,5 %), nejnižší (29 kandidátů, tj. 3,4 %) potom v malých obcích do 199 obyvatel.

V časovém horizontu dvaceti let, tj. od voleb do zastupitelstev obcí v roce 1994, stále významně rostl počet kandidátů ve věku 60 a více let. Celkový počet kandidátů v tomto věku vzrostl více než dvojnásobně, z počtu 765 v roce 1994 až k 1 657 kandidujícím v roce 2014. Větší zájem žen o zapojení do komunální politiky dokládá počet kandidujících žen, který v této věkové kategorii vzrostl dokonce více než třikrát.

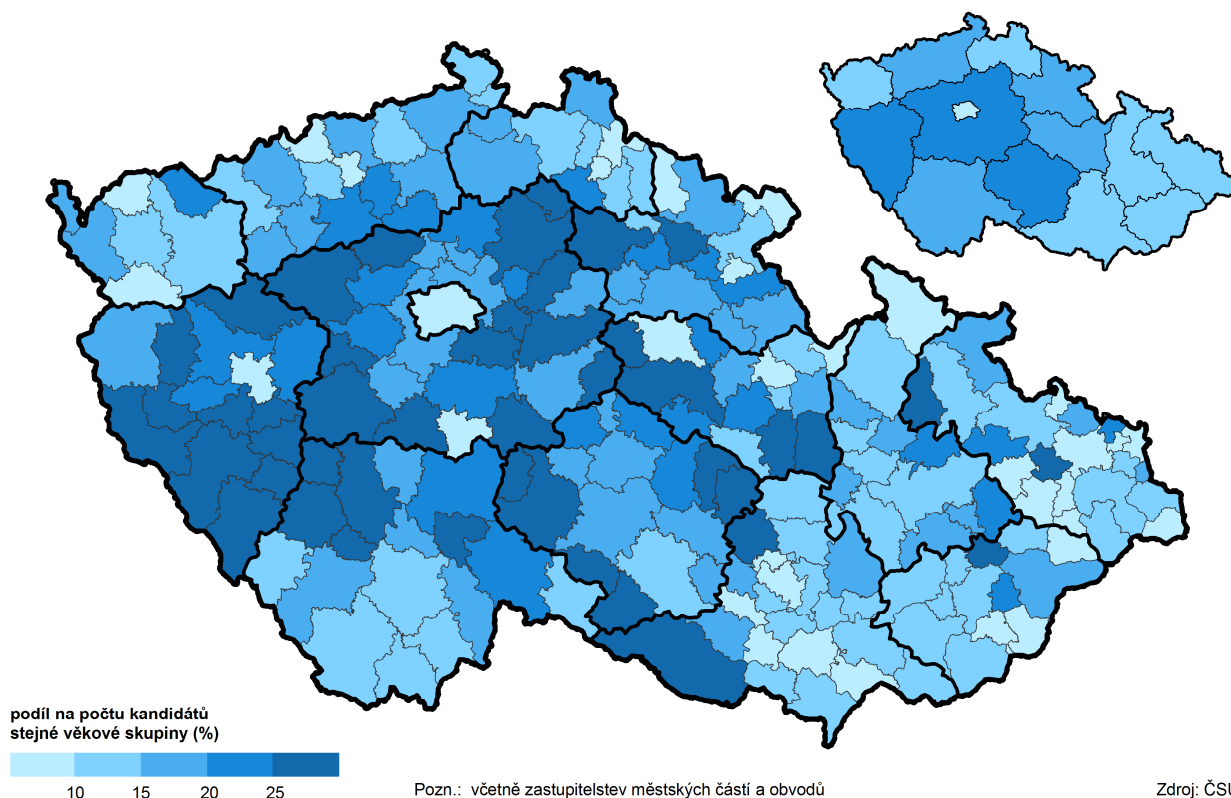
Osoby ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů kandidující ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Stále vyšší podíl aktivního zapojování seniorů, včetně žen, do veřejného života potvrzují rovněž výsledky voleb do zastupitelstev obcí 2014. Z celkového počtu 2 285 zvolených zastupitelů v kraji bylo 124 (5,4 %), tj. 95 mužů a 29 žen, ve věku 65 a více let. Nejvyšší podíl zastupitelů seniorů (12,7 %) na celkovém počtu zastupitelů byl pak zjištěn v obcích s 20 000–49 999 obyvateli. Nejstarší zvolený zastupitel byl z okresu Semily a dosáhl věku 80 let. Z hlediska struktury zastupitelů starších 65 let v členění podle velikostních skupin obcí je zřejmé, že tyto osoby byly nejvíce zastoupeny ve vedení především menších obcí, tj. obcí s 500–999 obyvateli (26,6 %) a dále také obcí s 200–499 obyvateli (23,4 %).

Pokud porovnáme výsledky komunálních voleb za Liberecký kraj v rámci dvacetiletého období je patrné, že ve volbách v roce 1994 zastupitelský mandát získalo 177 osob ve věku 60 a více let. Ženy z tohoto počtu představovaly 10,7 %. Ve volbách v roce 2014 vzrostl počet zvolených zastupitelů spadajících do uvedené věkové kategorie o téměř 75 % na 309, podíl žen se pak navýšil o více než 16 procentních bodů a činil 27,2 %, což je více než čtyřnásobek počtu žen daného věku, které získaly křeslo v obecním zastupitelstvu v roce 1994.

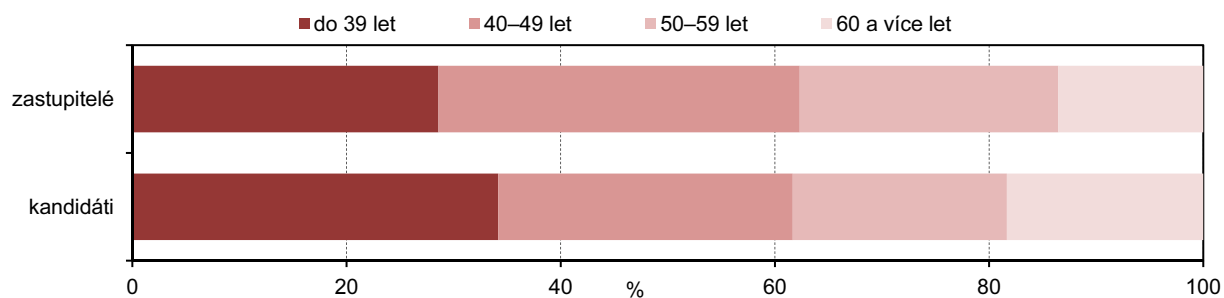
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a kraje
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Tab. 6.2 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů
v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Liberecký kraj	2 285	1 596	689	124	95	29	5,4	6,0	4,2
v tom okres:									
Česká Lípa	583	380	203	45	31	14	7,7	8,2	6,9
Jablonec nad Nisou	361	251	110	12	9	3	3,3	3,6	2,7
Liberec	665	472	193	37	31	6	5,6	6,6	3,1
Semily	676	493	183	30	24	6	4,4	4,9	3,3

Graf 6.2 Kandidáti a zvolení zastupitelé v Libereckém kraji podle věku ve volbách do obecních zastupitelstev 2014

Mezi 216 představiteli obcí a měst (včetně městského obvodu Vratislavice nad Nisou) Libereckého kraje převažují muži (71,3 % starostů, tj. 154 osob), ženy stojí v čele 62 obcí. Nejvyšší podíl „starostek“ vykázal okres Česká Lípa (42,1 %), naopak v okrese Jablonec nad Nisou tuto funkci vykonává pouze 6 žen (17,6 %). Ve věkové kategorii 65 a více let bylo v kraji do funkce starosty zvoleno celkem 12 zastupitelů,

tj. 10 mužů a 2 ženy (po jedné v okrese Česká Lípa a Semily). Nejvyšší podíl starostů–seniorů byl zaznamenán v okrese Česká Lípa (10,5 % starostů ve věku 65 a více let), naopak v okrese Jablonec nad Nisou nestojí v čele žádná z obcí osoba v této věkové kategorii.

Tab. 6.3 **Starostové ve věku 65 a více let v obcích Libereckého kraje podle pohlaví** (stav k 1. 1. 2015)

	Starostové			z toho ve věku 65 a více let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Liberecký kraj	216	154	62	12	10	2
v tom okres:						
Česká Lípa	57	33	24	6	5	1
Jablonec nad Nisou	34	28	6	-	-	-
Liberec	60	47	13	2	2	-
Semily	65	46	19	4	3	1

Pozn.: včetně městského obvodu Vratislavice nad Nisou

6.2 Seniori a informační technologie

Informační technologie nezasahují pouze do pracovního, ale stále více i do osobního života člověka. Vzhledem k demografickému stárnutí populace a zvyšujícímu se počtu osob v seniorském věku se tak postupně zvyšuje i počet seniorů, kteří aktivně používají mobilní technologie. Práce s počítačem a internetem přitom může významně ovlivnit život seniora a přispět k jeho zkvalitnění a to jak po stránce zdravotní, sociální, psychologické, tak i společenské.

Níže uvedená data jsou výsledkem z Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech, které Český statistický úřad každoročně provádí na na výběrovém vzorku cca 10 tisíc jednotlivců ve věku 16 a více let. Z tohoto šetření vyplývá, že nejrozšířenějším prostředkem informačních a komunikačních technologií je v současné době mobilní telefon. Ačkoli právě ve věkové kategorii 65 a více let je nejméně uživatelů mobilních telefonů, v posledních sedmi letech v této skupině seniorů došlo k největšímu nárůstu v počtu uživatelů. V roce 2007 mobilní telefon užívala zhruba třetina osob ve věku 65 a více let, v roce 2014 to již bylo téměř 9 z 10 seniorů. Osobní počítač používalo v roce 2014 v České republice cca 6,4 milionu lidí, to je více než 73 % obyvatel starších 16 let, ale ve věkové kategorii 65 a více let to bylo pouze 26 %.

Při mezikrajském porovnání výsledků šetření z roku 2014 byl nejvyšší podíl seniorů ve věku 65 a více let, kteří nikdy nepoužili počítač, zjištěn v Kraji Vysočina (76,9 %), následoval kraj Zlínský (70,9 %) a Liberecký (69,7 %). Nejméně seniorů, kteří nikdy nepracovali s počítačem, žilo v Hlavním městě Praze (47,4 %) a Středočeském kraji (57,7 %).

Na otázku, zda v posledních třech měsících použili osobní počítač a internet, kladně odpovědělo nejméně seniorů opět v Kraji Vysočina (14,9 % a 13,6 %). Liberecký kraj se z tohoto pohledu umístil na páté nejhorší pozici pomyslného žebříčku, když počítač v tomto regionu v posledních třech měsících použilo 21,2 % a internet 22,2 % seniorů. Nejvíce, téměř 35 % osob ve věku 65 a více let použilo v tomto období počítač a internet v Hlavním městě Praze.

Nikdy nepoužilo internet 80,6 % seniorů žijících v Kraji Vysočina, následuje Zlínský (73,1 %), Olomoucký (72,0 %) a Liberecký kraj (71,6 %). V Hlavním městě Praze to bylo méně než 54 % seniorů ve věku 65 a více let.

Ve všech regionech České republiky však dochází k postupnému nárůstu uživatelů počítače a internetu v této věkové kategorii. Podíl seniorů ve věku 65 a více let, kteří v posledních třech měsících použili počítač a internet, se od roku 2010 nejvíce navýšil v Pardubickém kraji (z 12,0 % na 28,8 % v případě počítače a z 10,4 % na 29,9 % v případě internetu). Nejméně se pak zájem o počítač během čtyř let změnil v Kraji Vysočina (z 11,6 % na 14,9 %, resp. z 9,4 % na 13,6 %) a dále také v Plzeňském kraji (z 13,8 % na 17,9 %, resp. z 11,6 % na 18,4 %). Rozdíl v případě Libereckého kraje dosáhl u uživatelů počítače 10,6 procentních bodů a uživatelů internetu 11,8 procentních bodů.

Počet specializovaných webových portálů, určených pro cílovou skupinu seniorů, roste. Seniori tak mají možnost získávat nové informace, přehledy o pořádaných kulturních a společenských akcích, účastnit se různých anket nebo soutěží. Vedle vzájemné komunikace však tyto portály bezesporu slouží také k udržování sociálních kontaktů. Odkazy na některé z nich:

http://www.sedesatka.cz/	Šedesátka – přátelský portál pro seniory
http://www.60k.cz/	Přátelský web pro dříve narozené
http://www.klubaktiv.cz/	Akademický klub třetího věku Aktiv, o.s.
http://www.seniorum.cz/	Portál nejen pro seniory
http://elpida.cz/	Elpida pro seniory
http://www.i-senior.cz/	Magazín nejen pro seniory
http://e-senior.czu.cz/	Portál vzdělávání seniorů
http://www.tretivek.cz/	Pro důchodce a seniory
http://www.seniortip.cz/	Internetový magazín nejen pro seniory
http://www.rscz.cz/	Rada seniorů České republiky

6.3 Celoživotní vzdělávání

V České republice vznikalo vzdělávání seniorů na humanitních univerzitách již v osmdesátých letech minulého století. V roce 1995 bylo založeno občanské sdružení Asociace Univerzit Třetího Věku (AU3V). V České republice je vzdělávání občanů důchodového věku realizováno jako Univerzita třetího věku, Akademie třetího věku nebo jako Kluby třetího věku. Nejčastěji je vzdělávání zaměřeno na oblasti tělesného a duševního zdraví, práva, ekologie, filozofie, náboženství a mezilidských vztahů.

Univerzity třetího věku jsou součástí koncepce celoživotního vzdělávání, ale neposkytují ucelené vysokoškolské ani jiné vzdělání. Jsou jedno či více semestrové s různým odborným zaměřením. Základním a společným předpokladem univerzit třetího věku je vysokoškolská úroveň předávaných informací. Přijetí ke studiu je omezeno pouze dokončeným středoškolským vzděláním s maturitou a dosažením určité věkové hranice (50 nebo 60 let), příp. hranice pro přiznání starobního důchodu – liší se dle příslušné školy. V současné době tuto možnost vzdělávání nabízejí prakticky všechny veřejné vysoké školy v České republice.

Akademie třetího věku pořádají různé činnosti kulturně-osvětového charakteru a především vzdělávání na všeobecně přístupné úrovni, především charakteru socio-kulturního. Jde většinou o jednorázové nebo krátkodobé akce na aktuální témata nebo akce dle spontánních zájmů. Jejich častým organizátorem je Červený kříž.

Kluby třetího věku jsou dobrovolná seskupení starších občanů s cílem společného trávení volného času. Kluby mohou mít různé odborné zaměření, jejich častou aktivitou jsou i jednorázové vzdělávací akce podle momentálně převažujícího zájmu.

V Libereckém kraji tuto formu vzdělávání pro zájemce nad 50 let poskytuje Technická univerzita v Liberci. Od libovolného výběru kurzů seniorskými účastníky bylo přistoupeno (na podnět Asociace univerzit třetího věku) od akademického roku 2010/2011 ke změně statutu Univerzity třetího věku. Byly vytvořeny ucelené studijní obory s podílem povinných a volitelných předmětů. Univerzita třetího věku v roce 2014 nabízela základní obory s délkou studia 3 až 5 let, ve kterých studující v daném oboru studuje jeden povinný a maximálně dva další volitelné předměty v semestru. V roce 2014 bylo nabídnuto 30 tradičních a 4 nové kurzy. Dále byly v roce 2014 otevřeny dva nástavbové obory, u kterých je doporučena délka studia 2 roky, kde studující absolvuje dva až tři povinné a jeden volitelný předmět za semestr. V letním semestru studovalo ve 34 kurzech a dvou ucelených oborech univerzity třetího věku 361 a v zimním semestru ve 44 kurzech a jednom uceleném oboru 386 seniorů.

Při Krajské vědecké knihovně v Liberci funguje Virtuální univerzita třetího věku, která je aktivitou v oblasti seniorské výuky a zpřístupňuje vzdělávání označované jako Univerzita třetího věku těm zájemcům, kteří se z různých důvodů nemohou nebo nechtějí účastnit prezenčního studia univerzit třetího věku v sídlech

vysokých škol nebo univerzit. Garantem studijního programu a organizačním garantem Virtuální univerzity třetího věku je Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze. Studia se mohou účastnit důchodci a lidé starší 50 let, kteří jsou v době studia nezaměstnaní.

Při Technické univerzitě v Liberci funguje Klub studujících a absolventů Univerzity třetího věku TUL. V rámci činnosti tohoto klubu byly studujícím i absolventům nabídnuty v roce 2014 tři jednorázové (motivační) přednášky na téma psychologie, zpracování videa a srbština. Mezi stálé aktivity patří teorie a praxe bridže, kdy senioři hrají bridž pravidelně každou středu ve večerních hodinách. V roce 2014 proběhlo sedm mineralogických exkurzí, exkurze do Českého Krumlova a okolí a do Prahy na Noc divadel. V červnu 2014 byla realizována výstava maleb v Krajské vědecké knihovně a absolventi kurzu „Dějiny divadla v teorii i prakticky“ byli pozváni na závěrečné představení Základní umělecké školy.

Komunitní středisko Kontakt Liberec je příspěvkovou organizací Statutárního města Liberec, vzniklo v roce 2007. Zajišťuje a provozuje klubovou činnost pro seniory a zdravotně znevýhodněné občany města Liberce. V rámci činnosti Klubu probíhají kurzy trénování paměti seniorů, obsluhy počítačů, zdravého životního stylu a další. Kluby seniorů existují ve většině měst a větších obcí v Libereckém kraji. Řada vzdělávacích a kulturních akcí pro seniory je zajištěna Krajským úřadem Libereckého kraje. Příslušníci oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení spolu s oddělením prevence a územními odbory Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje realizovali v roce 2014 pro seniory Libereckého kraje 8 přednášek s názvem „Bezpečná domácnost seniora“. Hlavním tématem všech přednášek byla požární prevence v domácnosti seniora.

Vzdělávání seniorů je velmi důležité, umožňuje prohlubování sociálních kontaktů a především vede k udržení kvality života seniora. Přispívá k pocitu sebedůvěry, důstojnosti a životního uspokojení a napomáhá k upevnování fyzického a duševního zdraví a v neposlední řadě k začlenění seniorů do společnosti.

7. Institucionální péče o seniory

7.1 Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Rada je stálým poradním orgánem vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace. Byla zřízena pod Ministerstvem práce a sociálních věcí v roce 2006, zasedá podle potřeby, nejméně 3x za rok. Ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje. Usiluje o rovnoprávné postavení seniorů ve všech oblastech života, ochranu jejich lidských práv a o rozvoj mezigeneračních vztahů v rodině a ve společnosti.

V současné době fungují v rámci Rady čtyři pracovní skupiny:

- Na ochranu práv seniorů
- Na podporu zaměstnávání starších osob
- Na podporu rozvoje služeb pro seniory
- Na podporu vzdělávání a dobrovolnictví

Pracovní skupiny se zabývají dílčími otázkami z oblasti působnosti Rady, zejména připravují podklady pro zasedání Rady. Členové Rady se mohou účastnit jednání všech pracovních skupin, současně mohou být k práci v pracovní skupině Rady přizváni i externí spolupracovníci. Externími spolupracovníky pracovních skupin Rady by měli být uznávaní odborníci na danou problematiku.

V průběhu roku 2014 projednávala Rada mimo jiné aktualizaci Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, která probíhá na základě Usnesení vlády ČR č. 584, informaci o realizaci projektu Ministerstva vnitra Bezpečný senior, ze které vyplynulo, že z celkem 404 projektů z dotačního titulu „Program prevence kriminality krajů, měst a obcí“ bylo v roce 2014 pouze 20 projektů zaměřeno na bezpečí pro seniory, z dalšího dotačního titulu byly realizovány projekty zaměřené na prevenci domácího násilí páchaného na seniorech. Dále byla na Radě projednávána informace Ministerstva zdravotnictví o aktuálním stavu Národního akčního plánu Alzheimer, diskutována problematika očkování seniorské populace a aktuální stav řešení vakcinace seniorů.

Z dat statistiky rodinných účtů ČSÚ byla zpracována a členům rady představena prezentace „Osobní spotřeba důchodců v letech 2004 až 2013“, která popisuje kvantitativní a kvalitativní změny v osobní spotřebě generací třetího a čtvrtého věku. Rada se také zabývala možnostmi financování aktivit ve prospěch seniorů z národních i evropských zdrojů, kdy Ministerstvo pro místní rozvoj představilo příspěvek „Podpora bydlení seniorů“, odbor implementace fondů EU MPSV „Možnosti financování aktivit ve prospěch stárnoucí populace z Operačního programu Zaměstnanost 2014–2020“, zástupce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve svém příspěvku vyzvedl podporu seniorů ze státního rozpočtu prostřednictvím univerzit třetího věku a upozornil na nový projekt „Program Senior – podpora vzdělávání dospělých osob 50+“, který je zaměřen na podporu regionálních škol.

V průběhu roku 2015 bude Rada pokračovat ve svých aktivitách, zaměří se především na informování o aktuálních problémech z oblasti stárnutí.

7.2 Péče o seniory v regionu

Usnesením č. 198/11/ZK zastupitelstva kraje ze dne 31. 5. 2011 vstoupil Liberecký kraj do Národní sítě Zdravých měst České republiky. Liberecký kraj si uvědomuje, že senioři jsou rizikovou skupinou obyvatel a jako takovou ji zohledňuje ve svých strategických dokumentech jednotlivých resortů.

Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů zodpovídá za základní strategické dokumenty Libereckého kraje - Strategii rozvoje kraje a Program rozvoje kraje.

V obou těchto dokumentech jsou uplatněny principy přístupu ke starším osobám a stanoveny priority:

1. Aktivní stárnutí
2. Prostředí a komunita vlná ke stáří
3. Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří
4. Podpora rodiny a pečovateli
5. Podpora participace na životě společnosti a ochrana lidských práv

Dále je zpracován Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj 2014–2017 a Akční plán 2016 (prováděcí část Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje 2014–2017).

V roce 2013 byl zpracován materiál „ Analýza skutečné potřeby služeb pro cílovou skupinu seniorů v Libereckém kraji“

Odbor zdravotnictví Libereckého kraje naplňuje cíle a opatření v rámci zpracovaného dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatel „Zdravotní politika Libereckého kraje 2014“. Jeho součástí je oddíl „Zdravé stárnutí“.

Liberecký kraj podporuje pravidelně ze svého grantového fondu projekty na podporu ozdravných, rehabilitačních a edukačních pobytů pro seniory.

Pracovní skupina pro realizaci Zdravotní politiky Libereckého kraje vydala ve spolupráci s Krajskou hygienickou stanicí Libereckého kraje a Krajskou nemocnicí Liberec odborné letáky, např. „Výživa pro seniory“, „Prevence osteoporózy“ a další.

Odbor dopravy Libereckého kraje podporuje výzkum zaměřený na oblast využívání dopravy staršími osobami, zabezpečení dopravních potřeb a zvýšení dopravní obslužnosti a bezpečnosti dopravy s ohledem na specifika starších osob. V rámci autobusové dopravy jsou postupně zaváděny bezbariérové autobusy. V zadávacím řízení pro celé území Libereckého kraje byl dán požadavek na minimálně 20 % bezbariérových autobusů od roku 2015, s postupným navyšováním jejich podílu až na 35 % v roce 2020.

Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu připravuje vhodné turistické produkty také se zaměřením na věkovou kategorii 65+.

V rámci „Konceptu prevence kriminality Libereckého kraje na období 2012–2016“ funguje preventivní projekt Libereckého kraje a Krajského ředitelství policie Libereckého kraje, zaměřený na seniory. Policisté v Libereckém kraji organizují řadu besed pro seniory, s cílem zajistit seniorům prostřednictvím přednášek potřebné informace k tomu, aby se nestali obětí trestného činu a aby vlastní opatření předcházeli nebezpečným situacím.

Podle jednotné Krajské metodické příručky plánování sociálních služeb v Libereckém kraji jsou zpracovány „Komunitní plány sociálních služeb“ měst a mikroregionů v Libereckém kraji.

Krajský úřad Libereckého kraje připravuje k Mezinárodnímu dni seniorů celodenní oslavu tohoto svátku „Den seniorů s Krajskou nemocnicí Liberec“ v Domě kultury v Liberci, kde se lidé přímo na místě mohou zdravotníkům zeptat na všechno, co je zajímavé a mají také možnost nechat si změřit hladinu cukru v krvi. V budově krajského úřadu se uskutečňuje setkání členů Krajské rady seniorů Libereckého kraje.

Seminář Seniori v knihovně – knihovny seniorům uspořádal v roce 2014 Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) Libereckého kraje ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. Byla také založena nová sekce SKIP zaměřená na potřeby a služby pro seniory – Sekce 60+.

Tabulková příloha a kartogramy

PŘÍLOHA

Obyvatelstvo Libereckého kraje podle pohlaví, věku a okresů

	Stav k 31. 12.	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
					65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Celkem											
Liberecký kraj	2005	429 031	56 368	13,1	16 640	14 441	12 398	9 082	2 562	1 056	189
	2014	438 851	77 318	17,6	29 936	19 319	11 795	9 029	5 205	1 845	189
v tom okres:											
Česká Lípa	2005	102 592	11 213	10,9	3 630	2 940	2 235	1 662	515	193	38
	2014	102 816	9 529	9,3	3 722	2 248	1 502	1 112	653	264	28
Jablonec n. N.	2005	88 387	11 896	13,5	3 556	2 883	2 731	1 969	503	215	39
	2014	90 003	9 648	10,7	3 413	2 311	1 492	1 215	866	320	31
Liberec	2005	163 456	21 831	13,4	6 376	5 507	4 807	3 655	1 016	401	69
	2014	171 756	17 515	10,2	6 253	4 288	2 708	2 193	1 456	558	59
Semily	2005	74 596	11 428	15,3	3 078	3 111	2 625	1 796	528	247	43
	2014	74 276	8 341	11,2	2 620	1 993	1 429	1 270	735	263	31
Muži											
Liberecký kraj	2005	209 128	21 861	10,5	7 406	6 103	4 467	2 892	713	244	36
	2014	215 413	32 285	15,0	13 928	8 479	4 664	3 239	1 495	440	40
v tom okres:											
Česká Lípa	2005	50 500	4 339	8,6	1 632	1 271	764	471	152	42	7
	2014	50 682	6 977	13,8	3 270	1 802	997	601	230	68	9
Jablonec n. N.	2005	42 821	4 618	10,8	1 589	1 204	974	647	144	51	9
	2014	43 972	6 812	15,5	2 897	1 807	1 007	666	334	96	5
Liberec	2005	79 195	8 379	10,6	2 831	2 315	1 745	1 111	269	96	12
	2014	84 039	12 462	14,8	5 441	3 265	1 777	1 210	574	177	18
Semily	2005	36 612	4 525	12,4	1 354	1 313	984	663	148	55	8
	2014	36 720	6 034	16,4	2 320	1 605	883	762	357	99	8
Ženy											
Liberecký kraj	2005	219 903	34 507	15,7	9 234	8 338	7 931	6 190	1 849	812	153
	2014	223 438	45 033	20,2	16 008	10 840	7 131	5 790	3 710	1 405	149
v tom okres:											
Česká Lípa	2005	52 092	6 874	13,2	1 998	1 669	1 471	1 191	363	151	31
	2014	52 134	9 529	18,3	3 722	2 248	1 502	1 112	653	264	28
Jablonec n. N.	2005	45 566	7 278	16,0	1 967	1 679	1 757	1 322	359	164	30
	2014	46 031	9 648	21,0	3 413	2 311	1 492	1 215	866	320	31
Liberec	2005	84 261	13 452	16,0	3 545	3 192	3 062	2 544	747	305	57
	2014	87 717	17 515	20,0	6 253	4 288	2 708	2 193	1 456	558	59
Semily	2005	37 984	6 903	18,2	1 724	1 798	1 641	1 133	380	192	35
	2014	37 556	8 341	22,2	2 620	1 993	1 429	1 270	735	263	31

Zemřelí muži podle vybraných příčin smrti*) v Libereckém kraji v roce 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Zemřelí muži	2 218	1 579	71,2	341	268	264	288	260	139	19
z toho podle příčin:										
I. Některé infekční a parazitární nemoci (A00–B99)	34	23	67,6	9	1	4	6	2	1	-
II. Novotvary (C00–D48)	620	418	67,4	122	97	77	57	46	18	1
zhoubné novotvary (C00–C97)	611	409	66,9	119	95	76	57	45	16	1
zhoubný novotvar žaludku (C16)	36	23	63,9	3	6	8	1	2	3	-
zhoubný novotvar tlustého střeva (C18)	45	32	71,1	11	7	5	4	2	3	-
zhoubné novotvary konečníku (C20)	17	9	52,9	4	1	3	-	1	-	-
zhoubný novotvar slinivky břišní (C25)	36	27	75,0	7	4	7	6	2	1	-
zhoubný novotvar průdušky a plice (C34)	159	101	63,5	40	25	15	11	5	5	-
zhoubný novotvar předstojné žlázy - prostaty (C61)	67	54	80,6	6	9	10	11	16	1	1
zhoubný novotvar mízní, krevetorné a příbuzné tkáně (C81–C96)	37	27	73,0	6	4	4	8	5	-	-
III. Nemoci krve, krevetorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50–D89)	1	1	100,0	-	1	-	-	-	-	-
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00–E90)	89	72	80,9	14	20	10	10	9	8	1
diabetes mellitus (E10–E14)	84	68	81,0	13	18	10	10	8	8	1
V. Poruchy duševní a poruchy chování (F00–F99)	17	14	82,4	2	3	1	5	2	1	-
VI. Nemoci nervové soustavy (G00–G99)	29	20	69,0	2	2	8	5	1	2	-
Alzheimerova nemoc (G30)	15	14	93,3	2	1	3	5	1	2	-
IX. Nemoci oběhové soustavy (I00–I99)	948	774	81,6	132	102	120	156	160	89	15
postížení srdce při hypertenzi (I11)	23	21	91,3	5	2	7	3	1	3	-
infarkt myokardu (I21–I23)	166	105	63,3	31	12	19	22	16	4	1
ostatní formy ischemické choroby srdeční (I20, I24, I25)	419	371	88,5	41	41	56	83	87	51	12
selhání srdce (I50)	36	29	80,6	4	7	4	9	3	2	-
cévní nemoci mozku (I60–I69)	152	133	87,5	22	19	21	19	33	17	2
ateroskleróza (I70)	33	25	75,8	3	2	4	6	3	7	-
X. Nemoci dýchací soustavy (J00–J99)	121	96	79,3	18	23	14	16	20	4	1
záněty plic (J12–J18)	47	38	80,9	9	6	4	6	9	3	1
XI. Nemoci trávicí soustavy (K00–K93)	111	48	43,2	13	7	9	10	4	5	-
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00–L99)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00–M99)	2	1	50,0	-	-	-	-	1	-	-
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00–N99)	26	21	80,8	3	3	4	4	3	3	1
XVII. Vrozené vady, deformace a chromosomální abnormality (Q00–Q99)	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00–R99)	32	18	56,3	6	3	3	3	1	2	-
XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01–Y98)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dopravní nehody (V01–V99)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
jiné vnější příčiny náhodných poranění (W00–X59)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
sebevraždy (X60–X84)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*) podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decenální revize (MKN-10)

PŘÍLOHA

Zemřelé ženy podle vybraných příčin smrti^{*)} v Libereckém kraji v roce 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Zemřelé ženy	2 128	1 834	86,2	176	193	238	371	499	297	60
z toho podle příčin:										
I. Některé infekční a parazitární nemoci (A00–B99)	32	29	90,6	4	2	5	9	7	2	-
II. Novotvary (C00–D48)	502	362	72,1	78	77	65	69	53	19	1
zhoubné novotvary (C00–C97)	492	352	71,5	78	76	63	66	51	18	-
zhoubný novotvar žaludku (C16)	20	15	75,0	2	4	5	2	2	-	-
zhoubný novotvar tlustého střeva (C18)	31	22	71,0	3	4	5	6	2	2	-
zhoubné novotvary konečníku (C20)	17	13	76,5	2	2	2	2	3	2	-
zhoubný novotvar slinivky břišní (C25)	37	26	70,3	11	5	7	1	-	2	-
zhoubný novotvar průdušky a plice (C34)	71	43	60,6	15	12	8	6	2	-	-
zhoubný novotvar prsu (C50)	65	46	70,8	7	9	5	11	11	3	-
zhoubný novotvar mízní, krvetoorné a příbuzné tkáně (C81–C96)	31	27	87,1	5	8	4	6	2	2	-
III. Nemoci krve, krvetoorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50–D89)	6	5	83,3	-	-	3	2	-	-	-
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00–E90)	109	100	91,7	7	14	16	20	30	8	5
diabetes mellitus (E10–E14)	88	81	92,0	7	13	14	16	22	6	3
V. Poruchy duševní a poruchy chování (F00–F99)	24	22	91,7	1	-	-	5	13	3	-
VI. Nemoci nervové soustavy (G00–G99)	40	36	90,0	4	6	5	11	6	4	-
Alzheimerova nemoc (G30)	24	24	100,0	1	2	4	9	6	2	-
IX. Nemoci oběhové soustavy (I00–I99)	1 096	1 037	94,6	60	63	105	205	334	224	46
postižení srdce při hypertenzi (I11)	41	38	92,7	3	4	4	5	14	7	1
infarkt myokardu (I21–I23)	124	112	90,3	9	18	10	18	33	22	2
ostatní formy ischemické choroby srdeční (I20, I24, I25)	484	470	97,1	17	20	38	101	151	115	28
selhání srdce (I50)	43	42	97,7	2	2	6	11	12	8	1
cévní nemoci mozku (I60–I69)	202	193	95,5	9	5	30	35	72	35	7
ateroskleróza (I70)	53	52	98,1	5	3	1	9	18	11	5
X. Nemoci dýchací soustavy (J00–J99)	96	87	90,6	10	5	13	20	23	12	4
záňety plic (J12–J18)	45	42	93,3	2	-	3	11	14	11	1
XI. Nemoci trávicí soustavy (K00–K93)	65	43	66,2	5	6	9	6	11	5	1
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00–L99)	3	3	100,0	-	-	-	1	1	1	-
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00–M99)	5	5	100,0	1	-	1	-	3	-	-
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00–N99)	33	32	97,0	2	8	9	4	6	3	-
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00–R99)	26	16	61,5	3	3	3	1	1	4	1
XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01–Y98)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dopravní nehody (V01–V99)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
jiné vnější příčiny náhodných poranění (W00–X59)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
sebevraždy (X60–X84)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

^{*)} podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decennální revize (MKN-10)

Základní výsledky projekce obyvatelstva Libereckého kraje

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)							
Celkem	438 903	438 005	435 928	432 708	428 702	424 408	420 098
z toho ve věku (%):							
0–14 let	15,7	14,6	13,6	13,1	13,1	13,4	13,6
15–64 let	63,6	63,0	62,7	61,9	59,7	57,0	55,8
65 a více let	20,7	22,4	23,7	25,0	27,2	29,6	30,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	90 898	97 975	103 265	107 991	116 622	125 556	128 614
v tom ve věku:							
65–69 let	29 742	24 801	24 225	25 264	31 017	32 665	27 308
70–74 let	26 749	27 025	22 894	22 636	23 709	29 230	30 909
75–79 let	16 311	23 085	23 725	20 397	20 393	21 505	26 716
80–84 let	9 049	12 943	18 736	19 609	17 112	17 404	18 544
85–89 let	5 832	6 140	9 074	13 449	14 330	12 773	13 346
90 a více let	3 215	3 981	4 611	6 636	10 061	11 979	11 791
Průměrný věk (roky)	42,7	44,0	45,2	46,3	47,0	47,4	47,8
Index stáří ¹⁾	131,9	152,7	173,6	190,0	207,2	220,6	225,2
Index ekonomického zatížení ²⁾	69,9	74,2	74,6	75,6	81,9	90,5	95,1
Muži							
Celkem	215 602	215 088	213 938	212 356	210 590	208 814	207 036
z toho ve věku (%):							
0–14 let	16,4	15,4	14,3	13,8	13,8	14,0	14,2
15–64 let	65,6	65,1	64,8	64,1	61,8	59,0	57,7
65 a více let	18,0	19,6	20,9	22,2	24,5	27,0	28,1
Počet mužů ve věku 65 a více let	38 831	42 143	44 651	47 065	51 544	56 287	58 129
v tom ve věku:							
65–69 let	13 794	11 690	11 552	12 208	15 071	15 943	13 371
70–74 let	11 968	12 140	10 528	10 580	11 238	13 949	14 824
75–79 let	6 769	9 889	10 267	9 076	9 244	9 906	12 418
80–84 let	3 372	5 089	7 637	8 097	7 288	7 574	8 220
85–89 let	2 009	2 145	3 332	5 119	5 540	5 111	5 477
90 a více let	919	1 190	1 335	1 985	3 163	3 804	3 819
Ženy							
Celkem	223 301	222 917	221 990	220 352	218 112	215 594	213 062
z toho ve věku (%):							
0–14 let	15,0	14,0	13,0	12,5	12,5	12,8	13,0
15–64 let	61,6	61,0	60,6	59,8	57,6	55,1	53,9
65 a více let	23,3	25,0	26,4	27,6	29,8	32,1	33,1
Počet žen ve věku 65 a více let	52 067	55 832	58 614	60 926	65 078	69 269	70 485
v tom ve věku:							
65–69 let	15 948	13 111	12 673	13 056	15 946	16 722	13 937
70–74 let	14 781	14 885	12 366	12 056	12 471	15 281	16 085
75–79 let	9 542	13 196	13 458	11 321	11 149	11 599	14 298
80–84 let	5 677	7 854	11 099	11 512	9 824	9 830	10 324
85–89 let	3 823	3 995	5 742	8 330	8 790	7 662	7 869
90 a více let	2 296	2 791	3 276	4 651	6 898	8 175	7 972

1) poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

2) poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

PŘÍLOHA

Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje - obyvatelstvo a ekonomická aktivita

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBVATELSTVO ¹⁾							
Počet obyvatel k 31. 12.	427 396	427 321	427 722	427 563	429 031	430 774	433 948
z toho ženy (%)	51,3	51,4	51,3	51,3	51,3	51,2	51,1
v tom ve věku (%):							
0–14 let	16,6	16,3	15,9	15,7	15,3	15,0	14,9
15–64 let	70,6	70,9	71,3	71,4	71,6	71,7	71,6
65 a více let	12,8	12,8	12,8	13,0	13,1	13,3	13,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	54 777	54 695	54 843	55 391	56 368	57 495	58 800
z toho ženy (%)	61,8	61,7	61,5	61,5	61,2	61,1	60,9
v tom ve věku:							
65–69 let	16 079	15 630	15 515	15 843	16 640	17 569	18 631
70–74 let	15 487	15 259	15 118	14 850	14 441	14 039	13 736
75–79 let	13 254	13 100	12 713	12 514	12 398	12 394	12 388
80–84 let	6 009	7 151	8 226	8 769	9 082	9 117	9 127
85–89 let	2 796	2 370	2 040	2 117	2 562	3 259	3 933
90–94 let	1 015	1 039	1 068	1 130	1 056	904	756
95 a více let	137	146	163	168	189	213	229
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	3 948	3 555	3 271	3 415	3 807	4 376	4 918
z toho ženy (%)	72,6	73,7	74,0	73,8	73,9	73,1	72,3
Index stáří ²⁾	77,2	78,5	80,5	82,7	85,8	89,0	91,2
Index ekonomického zatížení ³⁾	41,7	41,1	40,3	40,1	39,8	39,6	39,7
Průměrný věk k 31. 12. (roky)	38,4	38,6	38,9	39,2	39,4	39,7	39,8
muži	36,8	37,1	37,4	37,6	37,9	38,1	38,3
ženy	39,8	40,1	40,3	40,6	40,9	41,1	41,3
Počet zemřelých	4 355	4 473	4 460	4 349	4 227	4 143	4 289
z toho ve věku 65 a více let	3 213	3 303	3 273	3 169	3 066	3 034	3 040
Podíl zemřelých osob ve věku 65 a více let (%)							
muži	64,7	64,2	63,7	63,8	63,3	63,7	62,5
ženy	83,4	84,0	83,0	82,2	82,2	83,3	79,6
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):							
novotvary	23,5	25,1	25,1	24,3	23,1	24,0	23,2
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	1,9	1,7	2,6	2,0	1,6	2,3	2,5
nemoci nervové soustavy	1,8	1,6	1,5	2,1	1,8	1,6	0,9
nemoci oběhové soustavy	58,6	59,7	58,1	58,3	58,9	56,9	60,1
nemoci dýchací soustavy	3,9	3,2	4,1	3,7	5,2	6,0	5,1
nemoci trávicí soustavy	3,6	2,8	3,3	3,8	3,2	3,2	2,3
vnější příčiny	4,1	3,8	3,4	4,0	3,8	3,4	2,7
Přistěhovalí do kraje ve věku 65 a více let	214	225	222	233	240	234	260
Vystěhovalí z kraje ve věku 65 a více let	206	225	171	189	219	178	233
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let	8	-	51	44	21	56	27
Vnitrokraské stěhování osob ve věku 65 a více let	350	375	371	372	421	322	331
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouletá období) ⁴⁾							
muži	13,26	13,44	13,73	14,15	14,41	14,56	14,61
ženy	16,71	17,03	16,89	17,09	17,56	17,81	18,01
Naděje dožití ve věku 75 let (dvouletá období) ⁴⁾							
muži	7,70	8,00	8,25	8,53	8,70	8,68	8,70
ženy	9,73	10,25	9,84	9,69	10,26	10,45	10,56
EKONOMICKÁ AKTIVITA							
(Výběrové šetření pracovních sil)							
Míra ekonomické aktivity (tříleté průměry)							
muži ve věku 60–64 let	25,2	27,6	31,4	35,8	37,0	35,2	35,6
muži ve věku 65 a více let	5,6	5,4	5,7	5,9	5,6	5,9	7,7
ženy ve věku 60–64 let	13,4	13,8	15,4	11,4	11,0	10,3	10,8
ženy ve věku 65 a více let	4,5	4,2	3,7	3,2	2,8	3,0	3,3

¹⁾ Data k 31. 12. 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 a nejsou srovnatelná s předchozími roky.

²⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
							OBYVATELSTVO¹⁾
437 325	439 027	439 942	438 600	438 594	438 609	438 851	Počet obyvatel k 31. 12.
51,1	51,0	51,0	51,0	51,0	50,9	50,9	z toho ženy (%)
							v tom ve věku (%):
14,8	14,9	15,1	15,3	15,4	15,5	15,7	0–14 let
71,4	70,9	70,3	69,3	68,3	67,5	66,7	15–64 let
13,9	14,3	14,6	15,4	16,2	17,0	17,6	65 a více let
60 702	62 672	64 392	67 587	71 209	74 387	77 318	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
60,6	60,1	59,8	59,2	58,8	58,5	58,2	z toho ženy (%)
							v tom ve věku:
20 207	21 578	22 423	24 669	27 248	28 827	29 936	65–69 let
13 687	14 042	14 795	15 643	16 629	18 015	19 319	70–74 let
12 345	12 214	11 877	11 617	11 344	11 424	11 795	75–79 let
9 029	8 989	8 976	9 011	9 098	9 052	9 029	80–84 let
4 509	4 842	5 107	5 187	5 214	5 177	5 205	85–89 let
681	771	977	1 251	1 494	1 724	1 845	90–94 let
244	236	237	209	182	168	189	95 a více let
5 434	5 849	6 321	6 647	6 890	7 069	7 239	Počet obyvatel ve věku 85 a více let
72,1	72,5	72,3	72,0	72,4	72,7	72,7	z toho ženy (%)
94,1	96,0	97,1	100,7	105,2	109,1	112,5	Index stáří ²⁾
40,1	41,1	42,3	44,3	46,4	48,2	49,9	Index ekonomického zatížení ³⁾
40,0	40,1	40,3	40,6	40,9	41,1	41,4	Průměrný věk k 31. 12. (roky)
38,5	38,7	38,9	39,2	39,4	39,7	39,9	muži
41,4	41,6	41,8	42,0	42,3	42,5	42,8	ženy
4 295	4 313	4 251	4 228	4 386	4 423	4 346	Počet zemřelých
3 142	3 229	3 169	3 232	3 400	3 457	3 413	z toho ve věku 65 a více let
							Podíl zemřelých osob ve věku 65 a více let (%)
63,2	66,4	65,4	68,1	70,5	70,7	71,2	muži
83,7	83,2	83,7	84,9	84,7	86,0	86,2	ženy
							Zemřeli ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti:
23,3	24,0	24,3	23,3	23,3	23,3	22,9	novotvary
2,2	2,3	2,2	2,2	2,9	4,7	5,0	nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek
0,4	0,4	0,5	1,5	1,8	1,3	1,6	nemoci nervové soustavy
60,1	58,8	57,5	57,3	57,4	53,9	53,1	nemoci oběhové soustavy
5,6	5,0	6,4	4,4	5,1	6,8	5,4	nemoci dýchací soustavy
2,6	3,3	3,1	3,1	3,3	3,3	2,7	nemoci trávicí soustavy
2,6	2,9	2,9	3,9	2,6	2,6	-	vnější příčiny
258	230	208	261	267	265	325	Přistěhovalí do kraje ve věku 65 a více let
167	179	201	209	217	237	239	Vystěhovalí z kraje ve věku 65 a více let
							Přírůstek (úbytek) stěhováním osob
91	51	7	52	50	28	86	ve věku 65 a více let
							Vnitrokrájské stěhování osob
366	356	397	419	453	428	485	ve věku 65 a více let
							Naděje dožití ve věku 65 let (dvouletá období) ⁴⁾
14,87	15,21	15,28	15,52	15,83	15,57	15,59	muži
18,40	18,36	18,34	18,89	18,91	18,96	19,32	ženy
							Naděje dožití ve věku 75 let (dvouletá období) ⁴⁾
9,09	9,51	9,23	9,54	10,15	9,63	9,32	muži
10,97	10,87	10,83	11,46	11,41	11,39	11,65	ženy
							EKONOMICKÁ AKTIVITA
							(Výběrové šetření pracovních sil)
							Míra ekonomické aktivity (tříleté průměry)
37,8	37,5	37,4	36,3	37,2	36,6	38,2	muži ve věku 60–64 let
7,9	7,2	6,7	6,7	7,0	6,5	6,3	muži ve věku 65 a více let
12,2	13,2	14,7	15,6	16,1	14,4	12,5	ženy ve věku 60–64 let
3,2	3,2	3,1	3,2	3,4	3,1	3,2	ženy ve věku 65 a více let

³⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

⁴⁾ Pro výpočet naděje dožití je používán průměr za dvouletá období, je uveden ve sloupci druhého z roků, ze kterých je vypočten.

PŘÍLOHA

Dlouhodobý vývoj Libereckého kraje - sociální péče a zdravotnictví

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SOCIÁLNÍ PÉČE										
Starobní důchody (prosinec)¹⁾										
Příjemci starobního důchodu bez souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem	55 294	57 129	58 935	60 948	63 541	69 036	73 094	73 514	74 067	75 049
z toho předčasný důchod (%)	16,2	17,2	18,2	19,3	21,0	21,5	24,7	25,6	26,4	27,2
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem	22 263	22 418	22 472	22 590	22 709	24 381	24 618	24 596	24 511	24 389
z toho předčasný důchod (%)	4,1	4,5	5,1	5,7	6,5	6,8	7,9	8,8	9,8	10,7
Průměrná měsíční výše starobního důchodu bez souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem (Kč)										
muži	8 499	8 984	9 602	10 534	11 017	11 077	11 538	11 775	11 978	12 088
ženy	7 069	7 472	7 985	8 832	9 179	9 227	9 616	9 804	9 975	10 066
Průměrná měsíční výše starobního důchodu v souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem (Kč)										
muži	9 473	10 049	10 756	11 691	12 157	12 221	12 739	13 028	13 260	13 406
ženy	8 537	9 059	9 700	10 578	10 988	11 000	11 456	11 680	11 859	11 955
Domovy pro seniory²⁾										
počet zařízení	.	.	16	15	16	16	16	17	16	18
počet lůžek	.	.	1 303	904	934	916	922	1 037	998	988
lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	x	x	22,2	14,9	14,9	14,2	13,6	14,6	13,4	12,8
Domovy se zvláštním režimem⁶⁾										
počet zařízení	.	.	.	11	12	12	11	11	11	11
počet lůžek	.	.	.	355	402	455	356	373	365	416
lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	x	x	x	5,8	6,4	7,1	5,3	5,2	4,9	5,4
Pečovatelská služba										
uživatelé pečovatelské služby	2 524	2 205	2 817	5 063	4 527	5 106	4 766	4 731	4 111	4 586
výdaje na pečovatelskou službu (tis. Kč)	49 328	32 896	56 405	85 240	91 117	115 049	107 772	101 484	107 744	121 318
ZDRAVOTNICTVÍ										
Léčebny dlouhodobě nemocných										
počet zařízení	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
počet lůžek	59	59	59	59	59	59	59	59	59	59
počet hospitalizovaných	405	438	428	419	416	388	342	377	357	.
hospitalizovaní na 10 000 obyvatel ⁷⁾	11,2	12,0	11,6	11,3	11,1	10,4	9,2	10,2	9,6	.
Hospice										
počet zařízení	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
počet lůžek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
počet hospitalizovaných	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
hospitalizovaní na 10 000 obyvatel ³⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Od roku 2010 převedeni invalidní důchodci ve věku 65 a více let mezi starobní důchodce.

²⁾ Od roku 2008 jsou zařízení i místa v nich členěna podle druhu poskytované sociální služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb.

³⁾ Napočteno na odpovídající věkové skupiny.

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Libereckého kraje

	Liberecký kraj	v tom okresy			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
OBYVATELSTVO					
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	438 851	102 816	90 003	171 756	74 276
z toho ženy (%)	50,9	50,7	51,1	51,1	50,6
v tom ve věku (%):					
0–14 let	15,7	15,9	15,4	16,1	14,7
15–64 let	66,7	68,1	66,3	66,5	65,9
65 a více let	17,6	16,1	18,3	17,5	19,4
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	77 318	16 506	16 460	29 977	14 375
z toho ženy (%)	45 033	9 529	9 648	17 515	8 341
v tom ve věku (%):					
65–69 let	38,7	42,4	38,3	39,0	34,4
70–74 let	25,0	24,5	25,0	25,2	25,0
75–79 let	15,3	15,1	15,2	15,0	16,1
80–84 let	11,7	10,4	11,4	11,4	14,1
85–89 let	6,7	5,3	7,3	6,8	7,6
90–94 let	2,4	2,0	2,5	2,5	2,5
95 a více let	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	7 239	1 252	1 652	2 842	1 493
z toho ženy (%)	72,7	75,5	73,7	72,9	68,9
Index stáří ¹⁾	112,5	101,1	118,8	108,7	131,3
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,9	46,9	50,8	50,4	51,7
Průměrný věk (roky)	41,4	40,6	41,8	41,1	42,5
Počet zemřelých v roce 2014	4 346	984	856	1 714	792
z toho ve věku 65 a více let (%)	78,5	76,2	79,0	78,1	81,8
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):					
novotvary	22,9	21,6	22,5	24,7	20,8
nemoci oběhové soustavy	53,1	55,2	54,4	50,0	55,4
nemoci dýchací soustavy	5,4	6,3	5,5	4,9	5,1
vnější příčiny	3,7	2,4	3,3	4,1	4,9
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2010–2014)					
muži	.	14,7	15,7	15,8	16,4
ženy	.	18,4	19,6	19,0	19,0
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	223	138	-20	-76	181
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011					
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	432 439	100 756	88 200	169 878	73 605
z toho ženy (%)	51,1	50,9	51,3	51,1	50,9
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	64 949	13 199	13 907	25 011	12 832
z toho ženy (%)	59,5	59,1	59,5	59,7	59,3
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):					
svobodní, svobodné	2,5	2,2	2,6	2,4	2,7
ženatí, vdané	51,1	50,1	50,6	51,0	52,9
rozvedení, rozvedené	11,0	11,2	12,1	11,9	8,0
ovdovělí, ovdovělé	35,3	36,5	34,7	34,6	36,2
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):					
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	30,6	33,4	30,4	28,8	31,3
střední vč. vyučení (bez maturity)	36,5	37,6	36,9	35,2	37,5
úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	23,1	19,9	23,6	24,8	22,8
vysokoškolské	6,9	5,9	6,4	8,4	5,5

1) poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

2) poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Libereckého kraje

pokračování

	Liberecký kraj	v tom okresy			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	27,3	24,1	25,9	26,8	33,0
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ¹⁾					
muži	15,1	5,6	15,5	10,5	33,3
ženy	13,7	6,1	15,3	9,9	27,4
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)					
muži ve věku 60–64 let	17,9	15,6	17,9	19,2	18,5
muži ve věku 65 a více let	8,7	6,9	8,8	10,0	8,2
ženy ve věku 60–64 let	14,1	11,2	14,6	16,0	13,1
ženy ve věku 65 a více let	3,6	2,9	3,9	4,0	3,3
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011					
Domácnosti seniorů celkem	43 182	8 636	9 442	16 598	8 506
Úplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti					
65–74 let	11 951	2 556	2 557	4 589	2 249
75 a více let	5 585	973	1 186	2 160	1 266
Neúplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti					
65–74 let	1 771	408	399	614	350
75 a více let	1 629	320	313	654	342
Podíl domácností jednotlivců daného věku na počtu domácností jednotlivců (%):					
osoby ve věku 60–64 let	11,4	12,2	11,4	11,4	10,1
osoby ve věku 65–69 let	9,2	8,6	9,3	9,1	9,8
osoby ve věku 70–74 let	7,4	7,2	7,6	7,2	8,1
osoby ve věku 75 a více let	19,2	15,8	20,2	18,5	24,6
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011					
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let v bytech					
bydlící samostatně v bytě	20 138	3 918	4 552	7 770	3 898
bydlící v bytě s další hospodařící domácností	1 502	321	297	580	304
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let					
muži	5 401	1 081	1 197	2 077	1 046
v tom (%):					
samostatně v bytě	89,1	88,3	90,2	88,3	90,2
v bytě spolu s další domácností	9,0	8,8	8,0	9,5	9,3
mimo byty (bez zařízení)	1,9	2,9	1,8	2,2	0,6
ženy	16 440	3 222	3 693	6 358	3 167
v tom (%):					
samostatně v bytě	93,2	92,0	94,0	93,4	93,3
v bytě spolu s další domácností	6,2	7,0	5,4	6,0	6,5
mimo byty (bez zařízení)	0,6	1,0	0,5	0,6	0,2

³⁾ podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Libereckého kraje

dokončení

	Liberecký kraj	v tom okresy			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)					
Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)	75 049	16 335	15 656	29 750	13 308
z toho předčasný důchod (%)	27,2	22,5	22,8	31,0	29,3
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem	24 389	5 246	5 045	9 433	4 665
z toho předčasný důchod (%)	10,7	8,7	8,5	12,8	10,9
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (bez souběhu)					
muži	12 088	12 281	12 099	12 098	11 817
ženy	10 066	9 968	10 257	10 054	9 985
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem)					
muži	13 406	13 505	13 557	13 442	13 080
ženy	11 955	11 921	12 080	11 982	11 806
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)					
Zařízení sociální péče					
domovy pro seniory	18	6	2	7	3
domovy se zvláštním režimem	11	2	2	4	3
Místa v zařízeních					
domovy pro seniory	988	266	192	332	198
domovy se zvláštním režimem	416	56	44	205	111
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let					
domovy pro seniory	12,8	16,1	11,7	11,1	13,8
domovy se zvláštním režimem	5,4	3,4	2,7	6,8	7,7
Domy s pečovatelskou službou (2010)	81	18	21	20	22
počet bytů	2 331	448	565	698	620
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (2014)					
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	9,5	9,9	8,9	9,5	9,6
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	5,4	7,7	3,3	5,6	4,4
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	14,4	18,4	7,8	14,0	15,2

Zdroj dat:

Důchody - Česká správa sociálního zabezpečení

Zařízení sociální péče - Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zdravotnictví - Ústav zdravotnických informací a statistiky

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje

	Liberecký kraj	Správní obvod ORP				
		Česká Lípa	Frydlant	Jablonec nad Nisou	Jilemnice	Liberec
OBYVATELSTVO						
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	438 851	76 527	24 571	55 375	22 338	141 986
z toho ženy (%)	50,9	50,8	50,4	51,3	50,1	51,2
v tom ve věku (%):						
0–14 let	15,7	16,3	16,1	15,8	15,0	16,1
15–64 let	66,7	68,4	67,2	66,4	66,3	66,3
65 a více let	17,6	15,3	16,7	17,8	18,6	17,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	77 318	11 746	4 097	9 881	4 164	25 033
z toho ženy (%)	58,2	57,8	57,1	58,5	57,9	58,8
v tom ve věku (%):						
65–69 let	38,7	42,5	42,9	38,2	35,2	38,3
70–74 let	25,0	24,3	24,9	25,0	24,2	25,2
75–79 let	15,3	15,2	14,5	15,3	16,0	15,1
80–84 let	11,7	10,6	10,0	11,3	13,7	11,6
85–89 let	6,7	5,2	5,5	7,3	8,1	7,0
90–94 let	2,4	2,0	2,0	2,6	2,5	2,6
95 a více let	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	7 239	861	315	1 014	454	2 457
z toho ženy (%)	72,7					
Index stáří ¹⁾	112,5	94,4	103,3	113,0	124,0	109,8
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,9	46,2	48,9	50,7	50,8	50,8
Průměrný věk (roky)	41,4	40,1	40,7	41,5	42,0	41,2
Počet zemřelých v roce 2014	4 346	725	270	512	223	1 390
z toho ve věku 65 a více let (%)	78,5	75,4	76,3	78,3	81,6	78,7
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014):						
novotvary	22,9	23,0	25,2	23,2	18,1	24,6
nemoci oběhové soustavy	53,1	55,4	50,5	55,9	59,3	49,7
nemoci dýchací soustavy	5,4	4,4	2,9	5,0	2,7	5,2
vnější příčiny	3,7	2,7	3,4	2,5	4,4	4,2
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2010–2014)						
muži	.	14,7	14,4	16,0	16,3	16,1
ženy	.	18,1	17,4	19,5	18,9	19,3
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	223	113	17	-17	60	-103
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011						
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	432 439	74 803	24 124	53 961	22 096	140 642
z toho ženy (%)	51,1	50,8	50,9	51,3	50,4	51,2
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	64 949	9 333	3 340	8 222	3 699	20 964
z toho ženy (%)	59,5	59,7	58,7	59,5	59,3	60,0
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):						
svobodní, svobodné	2,5	1,9	2,4	2,5	3,1	2,4
ženatí, vdané	51,1	49,4	51,6	50,4	52,1	50,8
rozvedení, rozvedené	11,0	11,6	10,8	13,4	8,1	12,3
ovdovělí, ovdovělé	35,3	37,0	35,2	33,6	36,6	34,4
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):						
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	30,6	33,9	41,0	27,5	37,8	26,8
střední vč. vyučení (bez maturity)	36,5	36,8	35,7	36,3	34,2	35,0
úplně střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	23,1	20,1	16,9	25,8	19,6	26,0
vysokoškolské	6,9	6,1	4,0	7,5	5,1	9,2

1) poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

Správní obvod ORP					
Nový Bor	Semily	Tanvald	Turnov	Železný Brod	
					OBYVATELSTVO
26 289	25 846	20 903	32 858	12 158	Počet obyvatel k 31. 12. 2014
50,6	50,5	50,7	50,9	51,0	z toho ženy (%)
14,8	14,6	14,3	15,1	14,7	z celku ve věku (%):
67,1	65,8	67,0	65,9	65,5	0–14 let
18,1	19,5	18,7	19,1	19,9	15–64 let
4 760	5 051	3 904	6 267	2 415	65 a více let
57,5	58,8	58,6	57,3	58,9	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
42,0	34,0	38,4	35,2	38,7	z toho ženy (%)
25,0	25,1	26,1	25,5	23,9	z celku ve věku (%):
14,9	15,5	15,3	16,1	14,6	65–69 let
9,8	14,8	10,7	13,4	13,3	70–74 let
5,8	7,5	6,8	7,4	7,3	75–79 let
2,1	2,8	2,6	2,1	2,1	80–84 let
0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	85–89 let
391	533	370	613	231	90–94 let
122,5	133,4	130,2	126,7	135,5	95 a více let
49,0	52,0	49,3	51,8	52,7	Počet obyvatel ve věku 75 a více let
42,0	42,6	42,4	42,3	42,8	z toho ženy (%)
259	287	214	347	119	Index stáří ¹⁾
78,4	78,7	79,9	82,4	81,5	Index ekonomického zatížení ²⁾
17,7	19,9	21,6	24,1	20,6	Průměrný věk (roky)
54,7	56,2	51,5	52,4	53,6	Počet zemřelých v roce 2014
11,3	5,8	5,8	5,6	9,3	z toho ve věku 65 a více let (%)
1,5	3,1	2,9	7,3	5,2	Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014):
14,7	16,2	15,2	16,2	15,9	novotvary
19,2	19,3	19,3	18,9	20,3	nemoci oběhové soustavy
25	44	16	94	-26	nemoci dýchací soustavy
25 953	25 562	20 905	32 350	12 043	vnější příčiny
51,2	50,9	51,3	51,2	51,3	Naděje dožití osob ve věku 65 let (2010–2014)
3 866	4 519	3 413	5 547	2 046	muži
57,8	60,3	59,2	58,1	60,0	ženy
2,8	2,9	2,6	2,1	3,1	Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)
51,6	51,8	50,8	55,0	50,1	OBYVATELSTVO podle SLDB 2011
10,2	7,7	11,6	7,6	9,3	Počet obyvatel s obvyklým pobytem
35,3	37,5	35,0	35,3	37,4	z toho ženy (%)
32,3	32,3	39,1	25,7	28,3	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
39,7	38,6	36,9	38,9	39,2	z toho ženy (%)
19,5	21,8	19,6	26,3	23,4	Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):
5,4	4,5	3,7	6,6	6,2	svobodní, svobodné
					ženatí, vdané
					rozvedení, rozvedené
					ovdovělí, ovdovělé
					Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):
					základní vč. neukončeného a bez vzdělání
					střední vč. vyučení (bez maturity)
					úplně střední s maturitou a vyšší odborné
					vč. nástavbového
					vysokoškolské

²⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje

	Liberecký kraj	Správní obvod ORP				
		Česká Lípa	Frydlant	Jablonec nad Nisou	Jilemnice	Liberec
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	27,3	23,6	26,5	25,9	37,9	26,8
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ¹⁾						
muži	15,1	4,5	6,4	9,7	36,3	10,4
ženy	13,7	4,9	6,0	9,9	29,8	9,9
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)						
muži ve věku 60–64 let	17,9	16,4	9,2	20,6	16,6	21,2
muži ve věku 65 a více let	8,7	6,8	4,3	9,8	6,8	10,9
ženy ve věku 60–64 let	14,1	11,3	8,1	15,8	11,6	17,5
ženy ve věku 65 a více let	3,6	2,9	2,0	4,4	2,7	4,4
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011						
Domácnosti seniorů celkem	43 182	6 079	2 159	5 601	2 428	13 968
Úplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti						
65–74 let	11 951	1 771	680	1 519	618	3 761
75 a více let	5 585	692	241	730	364	1 859
Neúplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti						
65–74 let	1 771	282	93	236	96	504
75 a více let	1 629	227	103	185	102	527
Podíl domácností jednotlivců daného věku na počtu domácností jednotlivců (%):						
osoby ve věku 60–64 let	11,4	11,8	13,4	11,4	10,5	11,0
osoby ve věku 65–69 let	9,2	8,2	9,4	8,8	9,9	9,1
osoby ve věku 70–74 let	7,4	7,1	8,0	7,2	8,6	7,1
osoby ve věku 75 a více let	19,2	15,1	17,1	19,6	24,9	18,6
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011						
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let v bytech						
bydlící samostatně v bytě	20 138	2 781	917	2 707	1 125	6 654
bydlící v bytě s další hospodařící domácností	1 502	221	91	149	100	476
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let						
muži	5 401	754	276	677	327	1 735
v tom (%):						
samostatně v bytě	89,1	88,7	84,1	91,9	89,3	89,3
v bytě spolu s další domácností	9,0	8,6	12,7	6,8	9,8	8,8
mimo byty (bez zařízení)	1,9	2,7	3,3	1,3	0,9	1,9
ženy	16 440	2 293	747	2 200	902	5 458
v tom (%):						
samostatně v bytě	93,2	92,1	91,7	94,8	92,4	93,5
v bytě spolu s další domácností	6,2	6,8	7,5	4,7	7,5	5,9
mimo byty (bez zařízení)	0,6	1,1	0,8	0,5	0,1	0,5

³⁾ podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

Správní obvod ORP					
Nový Bor	Semily	Tanvald	Turnov	Železný Brod	
25,4	32,1	25,6	29,5	26,9	Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)
8,2	35,4	15,4	30,3	35,3	Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ¹⁾
9,1	28,3	16,3	26,2	30,7	muži
					ženy
13,5	18,0	13,8	19,0	16,9	Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)
7,1	7,7	6,7	9,4	9,6	muži ve věku 60–64 let
10,9	12,3	11,0	13,9	17,9	muži ve věku 65 a více let
2,8	3,0	2,8	3,7	4,0	ženy ve věku 60–64 let
					ženy ve věku 65 a více let
					DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011
2 557	2 978	2 283	3 716	1 413	Domácnosti seniorů celkem
					Úplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti
785	756	629	1 062	370	65–74 let
281	431	279	543	165	75 a více let
					Neúplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti
126	125	96	151	62	65–74 let
93	134	68	140	50	75 a více let
					Podíl domácností jednotlivců daného věku na počtu domácností jednotlivců (%):
13,4	10,2	11,5	10,2	11,7	osoby ve věku 60–64 let
10,0	10,1	10,1	9,7	10,3	osoby ve věku 65–69 let
7,6	8,0	8,0	7,8	8,1	osoby ve věku 70–74 let
17,7	25,4	17,5	24,3	25,3	osoby ve věku 75 a více let
					BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011
					Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let v bytech:
1 137	1 395	1 108	1 641	673	bydlící samostatně v bytě
100	98	72	128	67	bydlící v bytě s další hospodařící domácností
					Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let
327	364	306	449	186	muži
					v tom (%):
87,5	90,9	89,9	88,4	85,5	samostatně v bytě
9,2	9,1	7,5	9,8	12,9	v bytě spolu s další domácností
3,4	-	2,6	1,8	1,6	mimo byty (bez zařízení)
929	1 131	882	1 336	562	ženy
					v tom (%):
91,6	94,1	94,4	93,1	91,5	samostatně v bytě
7,5	5,7	5,6	6,3	7,7	v bytě spolu s další domácností
0,9	0,2	-	0,6	0,9	mimo byty (bez zařízení)

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje

	Liberecký kraj	Správní obvod ORP				
		Česká Lípa	Frydlant	Jablonec nad Nisou	Jilemnice	Liberec
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)						
Zařízení sociální péče						
domovy pro seniory	18	5	2	1	1	5
domovy se zvláštním režimem	11	1	1	2	1	3
Místa v zařízeních						
domovy pro seniory	988	206	63	59	65	269
domovy se zvláštním režimem	416	36	52	44	45	153
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let						
domovy pro seniory	12,8	17,5	15,4	6,0	15,6	10,7
domovy se zvláštním režimem	5,4	3,1	12,7	4,5	10,8	6,1
Domy s pečovatelskou službou (2010)	81	9	6	7	11	12
počet bytů	2 331	268	124	230	184	534
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (2014)						
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	9,5	9,2	7,8	7,3	6,7	10,5
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	5,4	7,9	6,4	5,8	2,3	5,3
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	14,4	19,0	18,1	13,5	11,1	11,1

Zdroj dat:

Zařízení sociální péče - Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zdravotnictví - Ústav zdravotnických informací a statistiky

Správní obvod ORP					
Nový Bor	Semily	Tanvald	Turnov	Železný Brod	
					SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)
					Zařízení sociální péče
1	1	1	1	-	domovy pro seniory
1	1	-	1	-	domovy se zvláštním režimem
					Místa v zařízeních
60	104	133	29	-	domovy pro seniory
20	24	-	42	-	domovy se zvláštním režimem
					Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
12,6	20,6	34,1	4,6	-	domovy pro seniory
4,2	4,8	-	6,7	-	domovy se zvláštním režimem
9	5	10	8	4	Domy s pečovatelskou službou (2010)
180	132	256	344	79	počet bytů
					SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (2014)
11,9	9,1	10,7	11,5	9,5	Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)
7,2	3,5	1,6	6,6	2,1	Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)
17,1	13,8	2,7	21,3	5,6	Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
OBYVATELSTVO								
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	10 538 275	1 259 079	1 315 299	637 300	575 123	299 293	823 972	438 851
z toho ženy (%)	50,9	51,5	50,6	50,7	50,5	50,6	50,4	50,9
v tom ve věku (%):								
0–14 let	15,2	14,5	16,8	15,2	14,8	14,9	15,7	15,7
15–64 let	67,0	67,3	66,5	66,8	66,8	67,7	67,2	66,7
65 a více let	17,8	18,2	16,7	18,0	18,4	17,5	17,1	17,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	1 880 406	229 618	219 811	114 731	105 556	52 285	140 543	77 318
z toho ženy (%)	58,6	59,0	57,8	57,7	57,2	58,1	58,2	58,2
v tom ve věku (%):								
65–69 let	35,7	34,7	37,3	36,0	35,7	37,5	39,7	38,7
70–74 let	25,6	25,7	25,3	25,0	25,7	25,6	25,7	25,0
75–79 let	16,4	15,2	15,9	16,6	16,8	17,3	15,7	15,3
80–84 let	12,6	13,0	12,4	13,0	12,8	11,4	10,9	11,7
85–89 let	7,0	8,0	6,8	6,8	6,6	5,9	5,7	6,7
90–94 let	2,4	3,1	2,2	2,3	2,2	2,0	2,1	2,4
95 a více let	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	182 099	26 382	20 223	10 758	9 524	4 239	11 186	7 239
z toho ženy (%)	71,1	69,0	70,6	70,1	68,9	71,6	73,8	72,7
Index stáří ¹⁾	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,3	48,7	50,4	49,7	49,7	47,8	48,7	49,9
Průměrný věk (roky)	41,7	42,0	40,7	41,9	42,1	41,8	41,2	41,4
Počet zemřelých v roce 2014	105 665	12 118	12 301	6 428	5 761	3 151	8 846	4 346
z toho ve věku 65 a více let (%)	80,0	83,1	80,6	80,3	81,4	76,1	76,7	78,5
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):								
novotvary	23,8	25,2	24,5	24,7	23,8	24,3	24,7	22,9
nemoci oběhové soustavy	51,1	49,1	50,7	46,4	47,5	48,6	51,6	53,1
nemoci dýchací soustavy	6,2	5,7	6,0	8,9	6,2	6,6	5,7	5,4
vnější příčiny	3,1	3,1	3,2	3,8	3,3	3,9	3,1	3,7
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2013–2014)								
muži	15,8	17,0	15,6	16,0	15,8	15,2	14,8	15,6
ženy	19,3	20,1	19,0	19,1	19,0	18,6	17,9	19,3
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	888	-5 777	4 289	872	487	-79	587	223
PROJEKCE OBYVATELSTVA³⁾								
Počet obyvatel k 1. lednu 2030	10 396 701	1 275 648	1 434 519	632 286	578 064	279 222	792 395	435 928
z toho ve věku (%):								
65 a více let	23,9	20,5	21,5	24,8	24,3	25,1	23,5	23,7
75 a více let	12,7	11,4	11,2	12,9	12,7	13,0	12,3	12,9
85 a více let	3,2	3,2	2,7	3,2	3,2	3,0	2,8	3,1
Index stáří ¹⁾	183,0	145,3	144,0	186,0	184,4	208,0	181,4	173,6
Průměrný věk (roky)	45,7	43,7	43,9	45,8	45,7	46,5	45,4	45,2
Počet obyvatel k 1. lednu 2050	9 812 872	1 377 944	1 492 127	601 825	566 951	251 437	722 329	420 098
z toho ve věku (%):								
65 a více let	32,2	23,8	28,9	32,1	31,1	32,6	31,5	30,6
75 a více let	17,5	12,3	15,2	17,7	16,8	18,0	17,0	16,8
85 a více let	6,2	4,5	5,1	6,4	5,9	6,0	5,7	6,0
Index stáří ¹⁾	249,8	164,5	196,8	245,2	235,8	276,3	252,0	225,2
Průměrný věk (roky)	48,8	44,7	46,6	48,7	48,2	49,5	48,7	47,8

1) poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

2) poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
							OBYVATELSTVO
551 590	516 372	509 895	1 172 853	635 711	585 261	1 217 676	Počet obyvatel k 31. 12. 2014
50,8	50,6	50,3	51,0	51,1	51,1	51,0	z toho ženy (%)
							v tom ve věku (%):
15,0	15,2	14,9	15,0	14,9	14,5	14,7	0–14 let
66,0	66,7	66,9	66,8	66,8	67,2	67,7	15–64 let
19,0	18,0	18,2	18,2	18,2	18,3	17,5	65 a více let
104 773	93 083	92 924	213 228	115 866	107 273	213 397	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
58,3	58,2	58,2	59,3	59,3	60,0	59,7	z toho ženy (%)
							v tom ve věku (%):
35,5	35,0	34,2	34,0	35,0	33,6	34,9	65–69 let
25,2	24,9	24,9	25,9	25,4	25,1	27,5	70–74 let
16,2	16,9	17,7	16,6	16,9	17,8	16,9	75–79 let
13,1	13,6	13,4	12,9	12,8	13,6	11,8	80–84 let
7,3	7,2	7,2	7,5	7,1	7,2	6,5	85–89 let
2,4	2,3	2,3	2,7	2,5	2,3	2,3	90–94 let
0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	95 a více let
10 509	9 095	9 111	22 712	11 461	10 538	19 122	Počet obyvatel ve věku 85 a více let
70,3	69,3	70,5	72,0	71,3	72,3	73,8	z toho ženy (%)
126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9	Index stáří ¹⁾
51,6	49,8	49,6	49,6	49,6	48,9	47,6	Index ekonomického zatížení ²⁾
42,3	41,7	41,9	41,9	42,0	42,2	41,8	Průměrný věk (roky)
5 614	5 123	4 880	11 399	6 461	6 120	13 117	Počet zemřelých v roce 2014
81,6	81,6	81,3	80,7	79,4	79,7	77,3	z toho ve věku 65 a více let (%)
							Zemřeli ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):
23,1	21,3	23,2	24,2	23,1	22,7	23,0	novotvary
53,8	50,3	53,0	51,2	52,2	55,1	52,7	nemoci oběhové soustavy
5,4	6,9	6,1	5,4	6,5	5,6	7,2	nemoci dýchací soustavy
2,9	3,3	2,6	3,4	3,4	3,2	2,4	vnější příčiny
							Naděje dožití osob ve věku 65 let (2013–2014)
16,1	16,2	16,0	16,4	15,7	15,7	15,2	muži
19,3	19,3	19,9	19,8	19,9	19,6	18,9	ženy
295	358	407	-256	36	238	-792	Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)
							PROJEKCE OBYVATELSTVA³⁾
536 601	509 292	491 942	1 164 493	611 735	555 945	1 130 292	Počet obyvatel k 1. lednu 2030
							z toho ve věku (%):
25,3	23,9	25,4	23,8	24,8	25,6	24,7	65 a více let
12,5	12,7	13,0	12,7	13,1	13,3	12,7	75 a více let
3,0	3,2	3,5	3,4	3,3	3,5	3,2	85 a více let
193,6	178,0	196,2	178,5	193,9	207,7	194,6	Index stáří ¹⁾
46,1	45,4	46,2	45,5	46,1	46,6	46,0	Průměrný věk (roky)
503 750	488 449	452 169	1 124 475	564 218	499 059	985 947	Počet obyvatel k 1. lednu 2050
							z toho ve věku (%):
32,3	31,1	33,9	31,0	32,7	34,2	32,8	65 a více let
18,2	16,9	19,1	16,8	17,9	19,1	18,4	75 a více let
6,7	6,0	7,0	6,1	6,4	7,0	6,6	85 a více let
248,3	235,8	275,3	235,0	261,9	287,8	270,3	Index stáří ¹⁾
48,8	48,2	49,8	48,2	49,2	50,2	49,5	Průměrný věk (roky)

³⁾ zdroj: publikace ČSÚ Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 a Projekce obyvatelstva v ČR do roku 2100 (střední varianta)

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeň-ský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011								
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	10 436 560	1 268 796	1 289 211	628 336	570 401	295 595	808 961	432 439
z toho ženy (%)	51,0	51,6	50,6	50,9	50,5	50,8	50,9	51,1
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	1 644 836	201 029	190 911	100 000	92 734	44 538	117 899	64 949
v tom způsob bydlení:								
v bytech	1 586 568	196 331	182 901	96 250	88 892	42 576	112 363	62 967
v zařízeních	49 773	3 996	6 199	3 206	3 104	1 432	4 813	1 469
mimo byty (bez zařízeních)	8 027	648	1 784	520	724	518	675	497
bezdomovci	468	54	27	24	14	12	48	16
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):								
svobodní, svobodné	2,8	3,4	2,4	3,1	2,7	2,5	2,5	2,5
ženatí, vdané	52,4	51,0	52,6	53,1	53,3	50,4	49,5	51,1
rozvedení, rozvedené	9,1	13,5	8,4	7,5	8,2	12,3	11,0	11,0
ovdovělí, ovdovělé	35,5	31,7	36,6	36,2	35,7	34,4	36,9	35,3
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):								
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	30,5	13,7	29,5	33,3	30,2	34,4	35,0	30,6
střední vč. vyučení (bez maturity)	34,5	29,3	37,8	34,2	35,8	32,8	35,9	36,5
úplně střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	23,5	33,2	23,0	23,1	24,0	22,5	20,3	23,1
vysokoškolské	8,7	20,5	6,8	6,8	7,2	6,1	5,3	6,9
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	37,0	32,7	28,9	38,5	30,5	28,1	22,9	27,3
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ¹⁾								
muži	30,8	44,8	29,7	28,5	30,6	3,6	11,1	15,1
ženy	28,7	43,2	27,5	24,1	28,0	4,4	11,4	13,7
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)								
muži ve věku 60–64 let	17,8	34,2	20,8	17,2	17,6	18,8	15,3	17,9
muži ve věku 65 a více let	8,2	16,7	8,9	7,0	8,1	8,1	6,8	8,7
ženy ve věku 60–64 let	14,6	29,5	16,8	12,6	14,0	16,2	12,0	14,1
ženy ve věku 65 a více let	3,6	7,9	3,7	2,8	3,5	4,1	2,9	3,6
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011								
Postavení mužů ve věku 65 a více let v domácnosti (%):								
osoba v sezdaném nebo nesezdaném páru	67,3	64,9	66,3	67,1	67,4	64,9	65,7	66,5
další osoba v domácnosti	2,8	2,4	3,4	2,7	2,7	2,5	2,4	2,9
osamělý rodič	2,5	3,0	2,6	2,5	2,4	2,5	2,1	2,3
domácnost jednotlivce	18,5	20,7	18,3	19,5	18,9	20,8	20,7	20,5
osoba v zařízení	2,0	1,4	2,1	2,0	2,5	2,3	2,9	1,5
ostatní	6,8	7,6	7,3	6,2	6,1	7,1	6,2	6,3
Postavení žen ve věku 65 a více let v domácnosti (%):								
osoba v sezdaném nebo nesezdaném páru	34,2	32,9	34,0	35,0	35,6	33,2	32,7	33,8
další osoba v domácnosti	7,2	5,4	8,8	6,8	6,4	5,9	5,4	6,6
osamělý rodič	8,1	8,6	8,1	7,6	7,5	7,8	6,8	7,2
domácnost jednotlivce	39,6	41,4	37,7	40,4	40,2	41,5	42,9	42,6
osoba v zařízení	3,7	2,4	4,1	4,0	4,0	3,9	4,9	2,8
ostatní	7,2	9,4	7,3	6,2	6,3	7,7	7,3	7,0

¹⁾ podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
							OBYVATELSTVO podle SLDB 2011
547 916	511 627	505 565	1 163 508	628 427	579 944	1 205 834	Počet obyvatel s obvyklým pobytem
50,9	50,7	50,5	51,2	51,4	51,3	51,4	z toho ženy (%)
92 020	82 330	82 741	188 684	101 647	96 398	188 956	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
							v tom způsob bydlení:
88 936	79 210	80 021	183 282	97 981	92 542	182 316	v bytech
2 701	2 904	2 502	4 758	3 248	3 508	5 933	v zařízeních
359	200	202	601	385	310	604	mimo byty (bez zařízení)
24	16	16	43	33	38	103	bezdomovci
							Rodinný stav osob ve věku
							65 a více let (%):
2,5	2,7	3,3	3,0	2,9	3,4	2,5	svobodní, svobodné
54,1	54,0	55,0	53,2	53,4	53,0	51,5	ženatí, vdané
8,3	7,3	5,4	8,5	7,9	7,0	9,1	rozvedení, rozvedené
35,1	35,9	36,2	35,2	35,8	36,6	36,8	ovdovělí, ovdovělé
							Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku
							65 a více let (%):
28,7	31,1	36,9	31,5	33,1	37,9	35,8	základní vč. neukončeného a bez vzdělání
37,3	37,4	35,7	32,7	35,4	33,8	33,9	střední vč. vyučení (bez maturity)
24,3	22,8	20,1	23,2	22,2	19,7	20,6	úplné střední s maturitou a vyšší odborné
6,7	6,1	5,4	10,1	7,0	6,4	7,1	vč. nástavbového
							vysokoškolské
33,3	37,5	46,8	45,7	43,1	53,0	43,5	Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel
							daného věku (%)
							Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob
							daného věku (%) ¹⁾
29,2	30,2	39,5	37,6	30,2	39,5	28,7	muži
24,9	26,0	30,5	37,1	26,6	37,5	29,1	ženy
							Pracující důchodci z počtu důchodců
							daného věku (%)
17,2	14,1	13,1	16,7	13,3	13,4	13,3	muži ve věku 60–64 let
7,7	6,3	5,4	7,8	5,8	6,0	5,5	muži ve věku 65 a více let
14,0	11,5	9,6	13,5	10,5	11,0	10,2	ženy ve věku 60–64 let
3,5	2,6	2,2	3,1	2,3	2,3	2,3	ženy ve věku 65 a více let
							DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011
							Postavení mužů ve věku 65 a více let
							v domácnosti (%):
69,4	69,2	68,8	67,7	69,6	68,4	68,3	osoba v sezdáném
2,6	2,7	3,1	3,2	2,6	3,2	2,7	nebo nesezdaném páru
2,5	2,3	2,5	2,7	2,4	2,8	2,3	další osoba v domácnosti
18,1	17,8	16,5	16,7	17,1	15,8	18,3	osamělý rodič
1,8	2,3	2,2	1,5	2,2	2,5	2,1	domácnost jednotlivce
5,6	5,6	7,0	8,2	6,2	7,3	6,3	osoba v zařízení
							ostatní
							Postavení žen ve věku 65 a více let
							v domácnosti (%):
36,4	36,1	36,2	34,0	35,2	33,7	33,5	osoba v sezdáném
6,3	7,0	8,1	9,1	6,9	9,1	7,1	nebo nesezdaném páru
7,3	7,5	8,2	9,2	8,1	9,2	8,0	další osoba v domácnosti
40,6	39,6	37,8	36,1	39,7	37,0	40,6	osamělý rodič
3,7	4,4	3,6	3,2	3,9	4,4	3,8	domácnost jednotlivce
5,7	5,5	6,1	8,4	6,2	6,6	7,0	osoba v zařízení
							ostatní

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Ptzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu úplných rodin (%):	21,4	23,5	19,8	21,2	22,2	21,4	19,9	20,4
v čele pracující důchodce	1,8	3,9	1,9	1,5	1,9	1,7	1,4	1,9
v čele nepracující důchodce	18,8	18,4	17,2	19,0	19,5	18,7	17,6	17,7
Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu neúplných rodin (%):	16,8	16,8	16,6	16,4	16,8	13,4	11,8	13,8
v čele pracující důchodce	0,7	1,6	0,8	0,6	0,7	0,6	0,4	0,6
v čele nepracující důchodce	15,6	14,5	15,4	15,4	15,6	12,3	11,0	12,8
Podíl domácností s osobou ve věku 65 a více let na počtu domácností jednotlivců (%):	36,0	29,4	35,8	37,8	36,6	32,5	32,6	35,9
domácnost pracujícího důchodce	1,6	2,7	1,6	1,3	1,5	1,6	1,2	1,5
domácnost nepracujícího důchodce	33,4	25,7	33,1	35,5	34,1	29,5	30,3	33,4
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011								
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let								
muži	122 922	16 755	14 340	8 014	7 323	3 774	9 798	5 401
v tom (%):								
samostatně v bytě	89,4	91,9	86,4	90,0	89,3	87,4	89,6	89,1
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	9,2	7,3	11,0	8,2	8,6	10,3	9,2	9,0
mimo byty (bez zařízení)	1,4	0,8	2,6	1,8	2,2	2,3	1,2	1,9
ženy	388 587	49 720	42 497	23 812	21 745	10 957	30 208	16 440
v tom (%):								
samostatně v bytě	92,7	94,0	90,6	93,4	93,0	93,3	93,9	93,2
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	6,9	5,6	8,6	6,0	6,4	6,1	5,8	6,2
mimo byty (bez zařízení)	0,5	0,4	0,8	0,6	0,6	0,6	0,4	0,6
Průměrná obytná plocha bytu obývaného domácností v čele s osobou ve věku 65 a více let v m ² :								
úplná rodina	58,1	53,5	62,5	59,9	59,1	55,9	56,1	57,2
neúplná rodina	63,8	59,5	68,1	65,3	64,3	61,6	62,5	64,2
domácnost jednotlivce	64,2	59,1	68,6	66,5	64,3	63,3	62,0	64,0
domácnost jednotlivce	51,6	47,5	55,7	53,8	53,1	49,6	49,9	50,0
Podíl hospodařících domácností seniorů ¹⁾ bydlící v bytech se sníženou kvalitou (ze zjištěných hodnot) (%):	4,1	3,0	5,0	3,8	4,1	4,0	4,4	5,4
úplné rodiny	2,1	1,5	2,4	1,8	2,1	2,3	2,6	2,9
neúplné rodiny	5,1	2,9	6,0	4,9	5,7	5,1	5,9	8,6
domácnosti jednotlivců	5,7	4,2	7,3	5,5	5,7	5,2	5,8	7,0
EKONOMICKÁ AKTIVITA SENIORŮ (Výběrové šetření pracovních sil)								
Podíl obyvatel ve věku 60 a více let (%) z celkového počtu ekonomicky aktivních (pracovní síly)	6,3	9,0	7,0	6,2	6,7	7,8	5,7	5,6
z ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let	61,7	61,9	60,5	62,5	64,0	61,1	59,2	61,6
Míra ekonomické aktivity								
muži ve věku 60–64 let	47,7	58,6	56,6	48,5	50,9	51,0	43,7	44,4
muži ve věku 65 a více let	7,1	13,2	8,3	5,1	7,6	10,6	6,1	6,7
ženy ve věku 60–64 let	20,4	42,3	21,0	16,3	22,2	26,8	16,9	8,9
ženy ve věku 65 a více let	3,5	4,6	4,2	4,2	3,0	4,4	2,1	3,9

¹⁾ domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
22,7	21,5	21,6	21,9	21,7	21,4	20,8	Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu úplných rodin (%):
1,8	1,4	1,3	1,8	1,3	1,4	1,2	v čele pracující důchodce
20,0	19,3	19,8	19,3	19,6	19,3	18,8	v čele nepracující důchodce
17,2	17,5	20,9	20,0	17,6	21,8	15,7	Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu neúplných rodin (%):
0,7	0,6	0,5	0,7	0,5	0,6	0,4	v čele pracující důchodce
15,9	16,5	20,0	18,9	16,7	20,7	14,9	v čele nepracující důchodce
40,1	40,3	42,5	36,9	39,6	41,7	36,8	Podíl domácností s osobou ve věku 65 a více let na počtu domácností jednotlivců (%):
1,6	1,3	1,2	1,5	1,1	1,2	1,0	domácnost pracujícího důchodce
37,3	38,2	40,5	34,5	37,6	39,7	34,8	domácnost nepracujícího důchodce
							BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011
							Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let
6 788	5 978	5 581	12 542	6 932	5 982	13 714	muži
							v tom (%):
89,9	90,5	91,0	88,5	89,5	89,3	89,6	samostatně v bytě
8,8	8,8	8,3	10,5	9,3	9,6	9,6	v bytě spolu s další domácností
1,3	0,7	0,7	1,0	1,2	1,1	0,8	mimo byty (bez zařízení)
22 135	19 322	18 498	40 985	24 240	21 708	46 320	ženy
							v tom (%):
93,4	93,2	93,4	91,3	92,7	91,3	92,2	samostatně v bytě
6,2	6,5	6,3	8,3	6,9	8,3	7,5	v bytě spolu s další domácností
0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	mimo byty (bez zařízení)
							Průměrná obytná plocha bytu obývaného domácností v čele s osobou ve věku 65 a více let v m ² :
58,4	58,5	60,2	58,9	58,4	58,5	55,9	úplná rodina
64,0	64,0	65,4	65,0	63,9	64,1	61,5	neúplná rodina
65,2	64,5	66,4	64,2	63,8	65,1	61,4	domácnost jednotlivce
51,8	52,1	53,6	51,7	52,1	51,3	49,7	
							Podíl hospodařících domácností seniorů ¹⁾ bydlící v bytech se sníženou kvalitou (ze zjištěných hodnot) (%):
4,5	4,3	3,9	4,0	3,7	4,5	3,7	úplné rodiny
2,3	2,2	1,9	2,1	2,0	2,2	1,9	neúplné rodiny
5,4	5,3	4,9	5,2	4,9	6,2	4,7	domácnosti jednotlivců
6,3	6,1	5,8	5,7	5,0	6,4	5,0	
							EKONOMICKÁ AKTIVITA SENIORŮ (Výběrové šetření pracovních sil)
							Podíl obyvatel ve věku 60 a více let (%)
							z celkového počtu ekonomicky aktivních (pracovní síly)
5,8	6,2	5,2	6,5	4,3	4,9	5,2	z ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let
64,8	63,8	61,9	62,1	61,7	63,3	60,0	Míra ekonomické aktivity
36,9	51,9	42,6	49,7	38,6	38,6	41,7	muži ve věku 60–64 let
6,5	6,1	5,0	7,6	3,3	3,8	4,5	muži ve věku 65 a více let
20,3	19,2	14,7	19,3	9,9	15,9	15,5	ženy ve věku 60–64 let
2,8	2,7	2,9	4,5	1,8	2,8	3,3	ženy ve věku 65 a více let

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeň-ský	Karlo-varský	Ústecký	Libe-vecký
ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ								
Hospitalizovaní v nemocnicích na 1 000 obyvatel v roce 2013	214	170	214	206	205	224	242	235
z toho ve věku:								
65–69 let	330	263	343	315	301	351	384	358
70–74 let	413	318	434	395	385	413	488	452
75–79 let	510	395	552	472	476	530	591	548
80–84 let	599	476	636	555	586	641	688	688
85–89 let	684	559	748	630	646	705	770	812
90–94 let	738	648	826	672	751	762	811	934
95 a více let	712	629	796	567	779	602	701	966
Hospitalizovaní na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v roce 2013								
v léčebnách dlouhodobě nemocných	24,4	26,1	14,3	27,5	17,8	36,8	20,6	4,8
v hospicích	2,1	0,6	1,3	2,1	2,1	-	2,8	-
STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)								
Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)	1 743 252	204 284	202 402	105 219	96 522	49 943	133 634	75 049
z toho předčasný důchod (%)	28,5	14,9	24,8	30,1	32,2	30,7	31,5	27,2
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem	606 661	62 824	71 932	37 970	33 610	16 273	46 372	24 389
z toho předčasný důchod (%)	11,5	6,5	10,3	11,3	13,3	13,5	13,8	10,7
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) (Kč)								
muži	12 259	12 905	12 388	12 028	12 153	11 948	12 223	12 088
ženy	10 050	10 992	10 112	10 048	10 018	9 833	9 884	10 066
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) (Kč)								
muži	13 637	14 573	13 682	13 367	13 522	13 464	13 742	13 406
ženy	11 985	13 000	11 951	11 912	11 926	11 919	12 001	11 955
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)								
Zařízení sociální péče								
domovy pro seniory	501	25	69	39	24	15	40	18
domovy se zvláštním režimem	263	10	37	15	9	8	34	11
Místa v zařízeních								
domovy pro seniory	37 338	2 191	5 028	3 039	1 815	889	3 678	988
domovy se zvláštním režimem	14 345	529	1 789	641	741	479	1 963	416
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let								
domovy pro seniory	19,9	9,5	22,9	26,5	17,2	17,0	26,2	12,8
domovy se zvláštním režimem	7,6	2,3	8,1	5,6	7,0	9,2	14,0	5,4
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (vč. městských obvodů; 2014)								
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	9,5	14,4	9,8	9,6	9,5	10,8	10,4	9,5
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	5,8	7,5	7,2	5,9	6,8	7,5	8,2	5,4
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	16,2	5,2	24,7	18,4	23,2	14,5	16,5	14,4

¹⁾ ke zveřejnění údajů nebyl dán souhlas

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
							ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ
192	212	230	217	215	226	218	Hospitalizovaní v nemocnicích na 1 000 obyvatel v roce 2013
							z toho ve věku:
286	333	350	341	337	352	342	65–69 let
352	401	456	422	398	425	448	70–74 let
431	502	548	535	490	537	545	75–79 let
519	602	645	625	572	625	633	80–84 let
582	702	722	715	673	702	709	85–89 let
673	768	723	739	687	724	749	90–94 let
583	719	817	817	684	613	682	95 a více let
							Hospitalizovaní na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v roce 2013
24,2	12,0	31,4	13,4	42,6	46,1	34,8	v léčebnách dlouhodobě nemocných
4,1	4,4	-	3,9	. ¹⁾	2,6	1,9	v hospicích
							STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)
98 165	87 564	87 419	193 459	107 731	98 429	203 432	Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)
29,6	34,2	36,5	27,0	32,3	30,6	33,0	z toho předčasné (%)
33 590	30 927	32 015	68 273	38 648	37 351	72 487	Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem
10,7	13,0	13,4	10,6	12,0	11,6	14,2	z toho předčasné (%)
							Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) (Kč)
12 012	11 930	11 875	12 073	11 831	11 990	12 790	muži
10 039	9 896	9 806	9 975	9 811	9 863	9 634	ženy
							Průměrná měsíční výše starobního důchodu (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) (Kč)
13 339	13 238	13 140	13 418	13 187	13 287	14 161	muži
11 921	11 797	11 727	11 852	11 749	11 721	11 839	ženy
							SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)
							Zařízení sociální péče
36	23	25	48	34	38	67	domovy pro seniory
11	10	15	35	13	19	36	domovy se zvláštním režimem
							Místa v zařízeních
2 363	2 122	2 199	3 028	2 544	2 681	4 773	domovy pro seniory
532	930	547	2 816	608	854	1 500	domovy se zvláštním režimem
							Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
22,6	22,8	23,7	14,2	22,0	25,0	22,4	domovy pro seniory
5,1	10,0	5,9	13,2	5,2	8,0	7,0	domovy se zvláštním režimem
							SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (vč. městských obvodů; 2014)
9,2	8,5	7,7	9,5	8,4	7,3	9,8	Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)
							Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)
5,5	5,3	4,3	4,8	4,6	3,7	5,9	Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)
18,8	19,0	21,2	12,4	13,5	12,3	10,9	

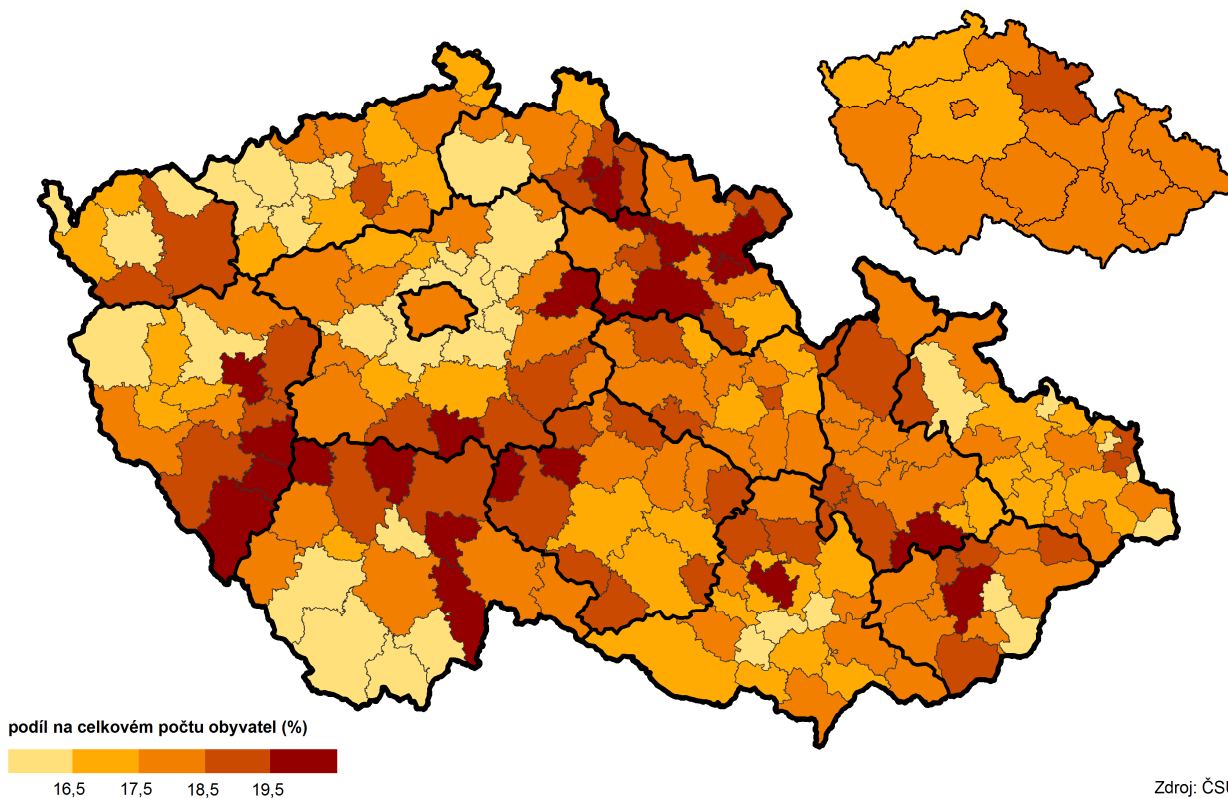
Zdroj dat:

Důchody - Česká správa sociálního zabezpečení

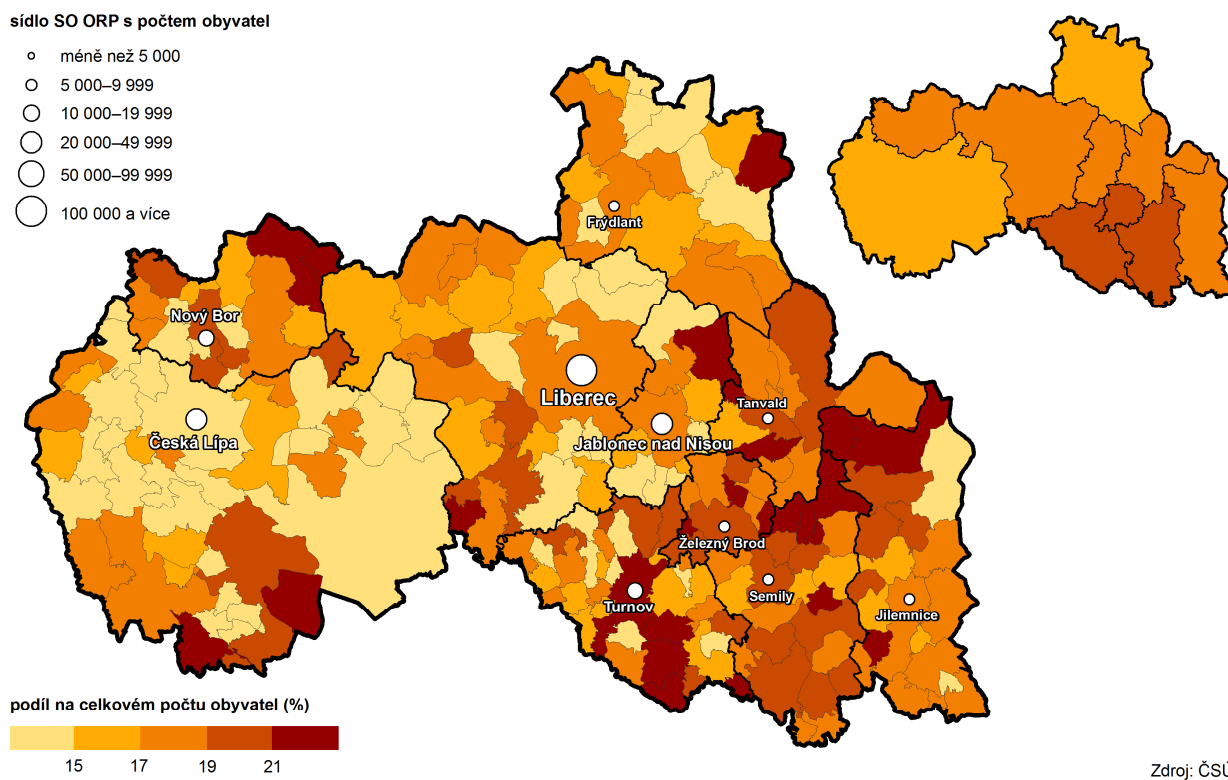
Zařízení sociální péče - Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zdravotnictví - Ústav zdravotnických informací a statistiky

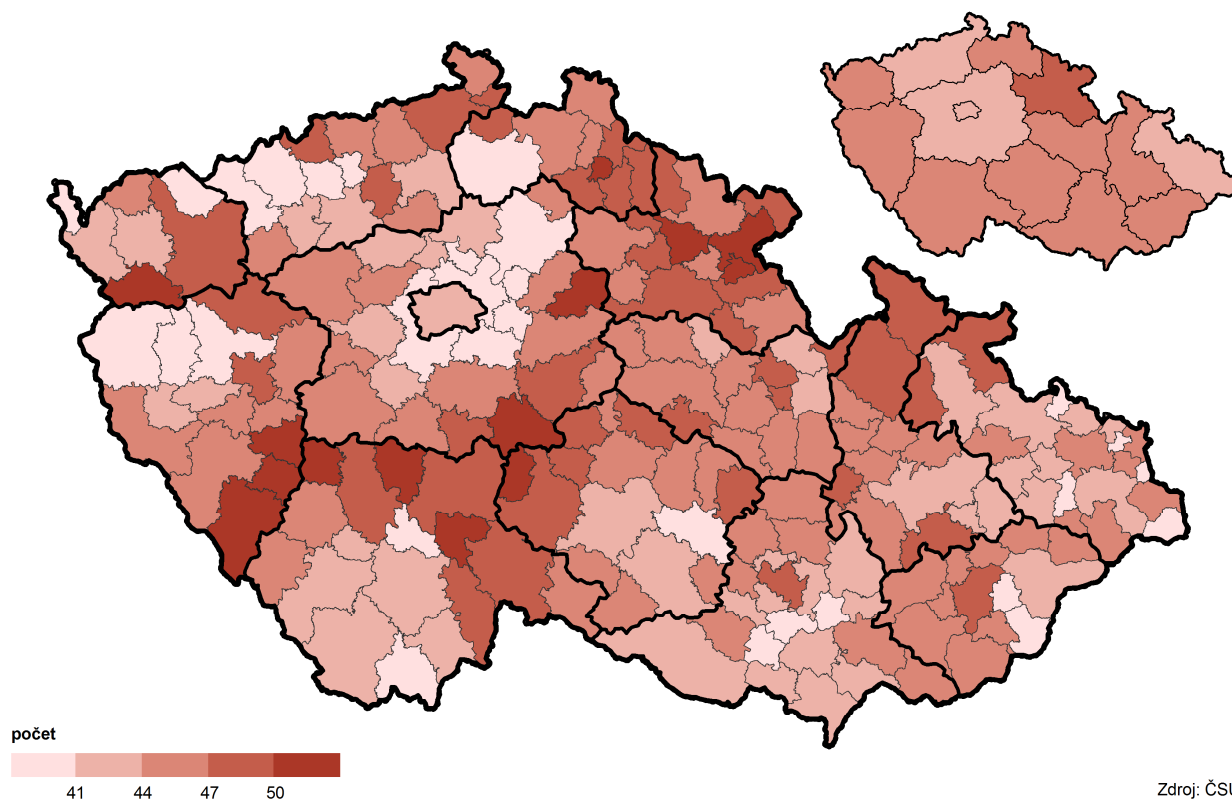
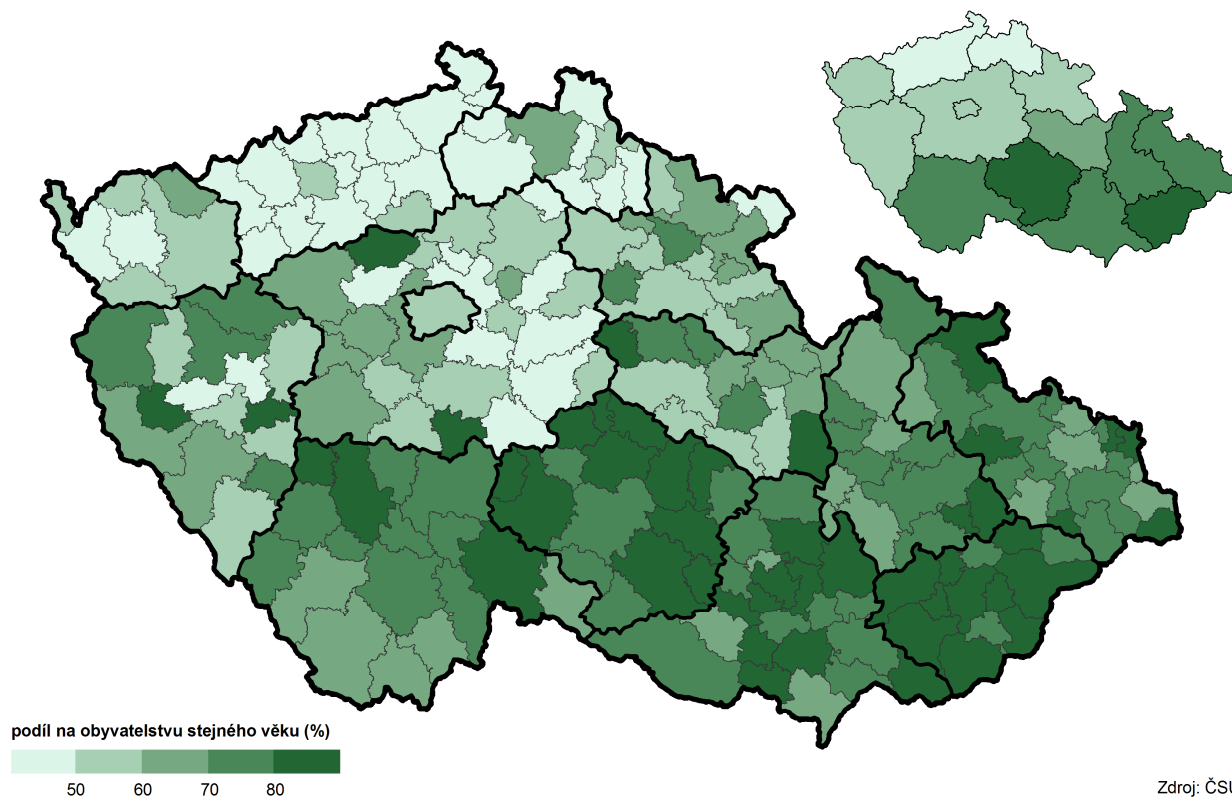
Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Libereckého kraje k 31. 12. 2014

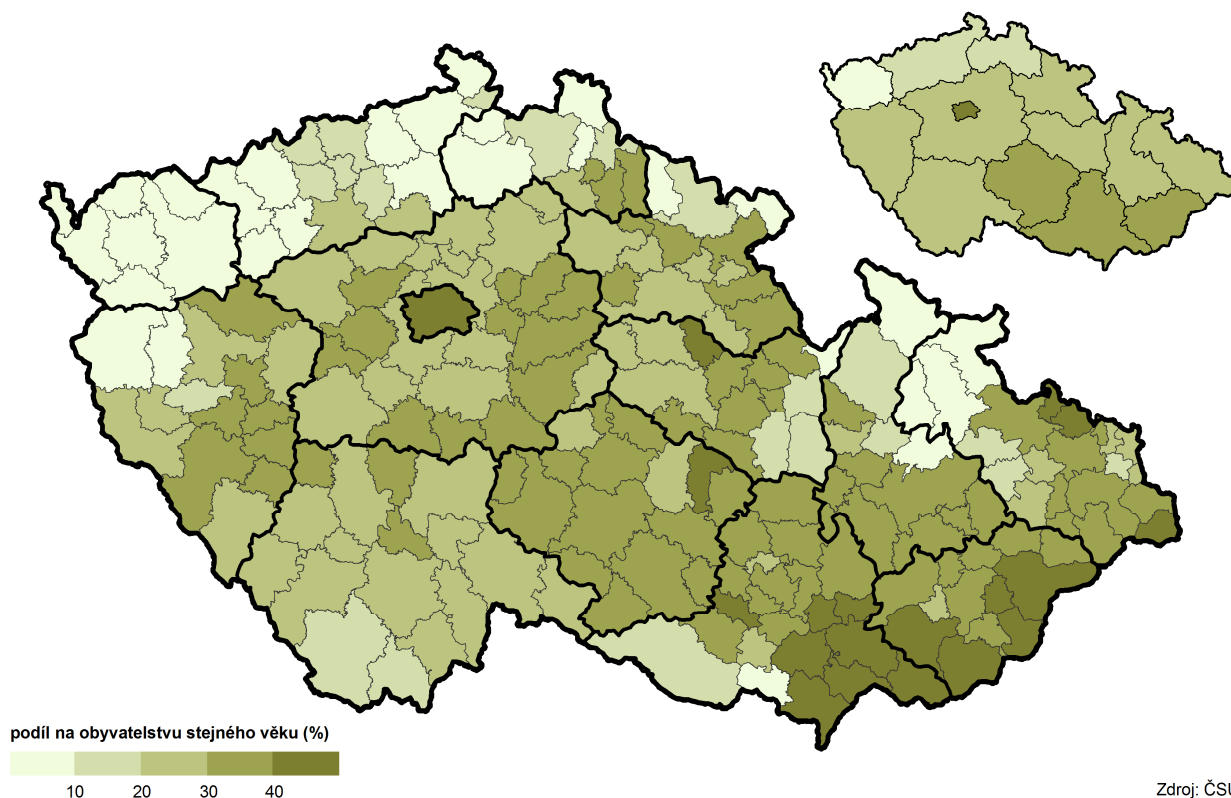

Osoby ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

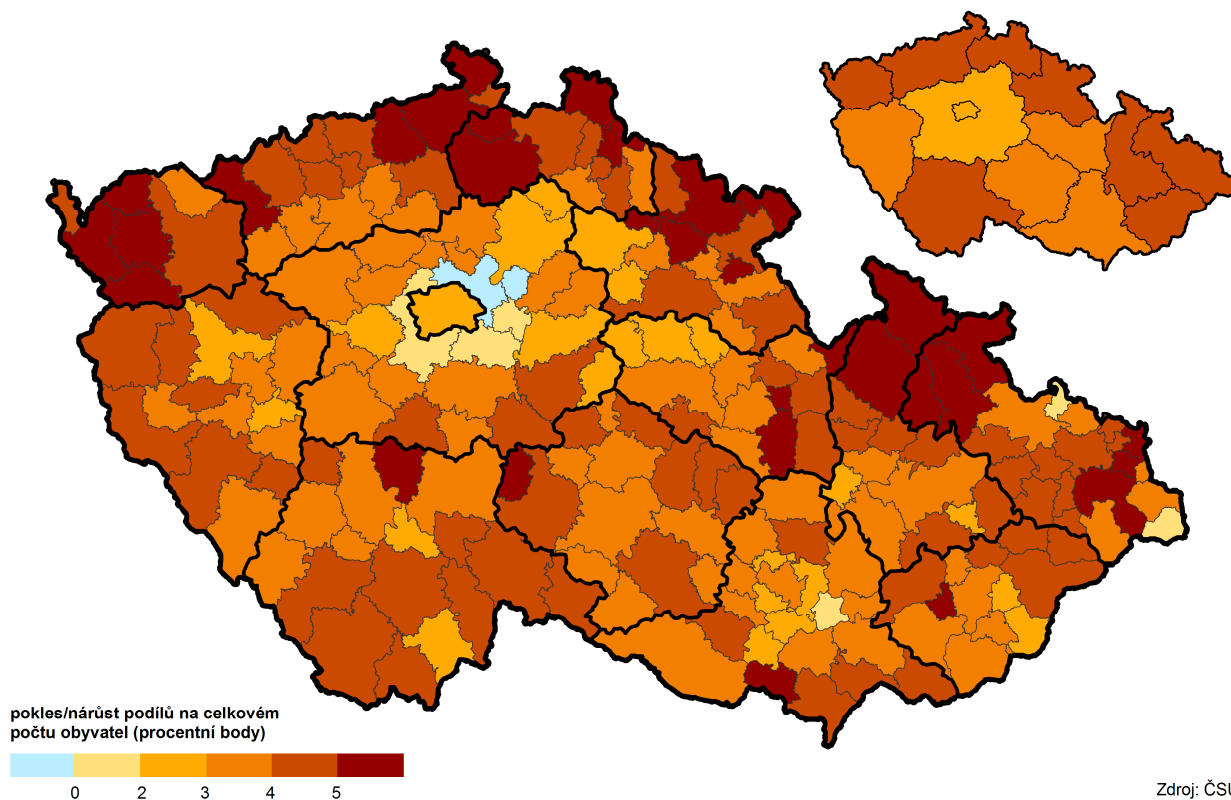
Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(z osob s uvedeným vztahem k víře)

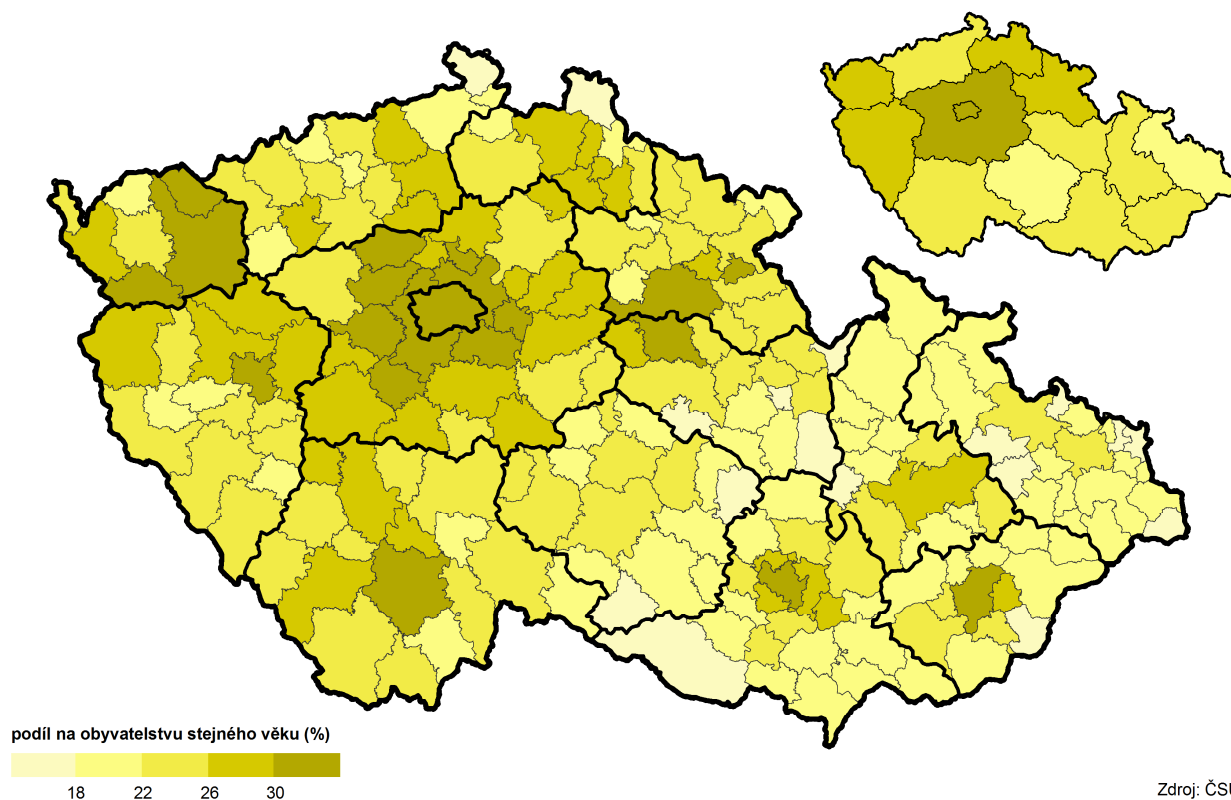
Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(ze zjištěných hodnot)

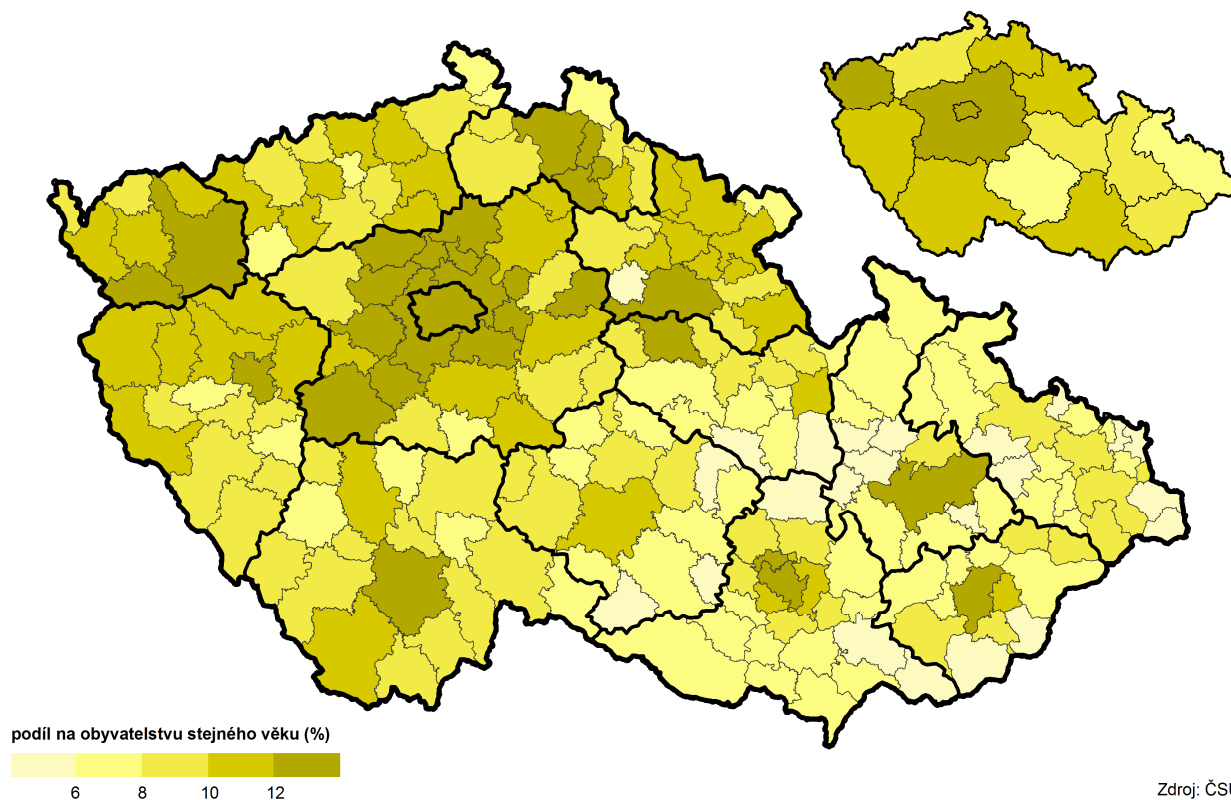
Změna podílu osob ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů mezi 31. 12. 2004 a 31. 12. 2014

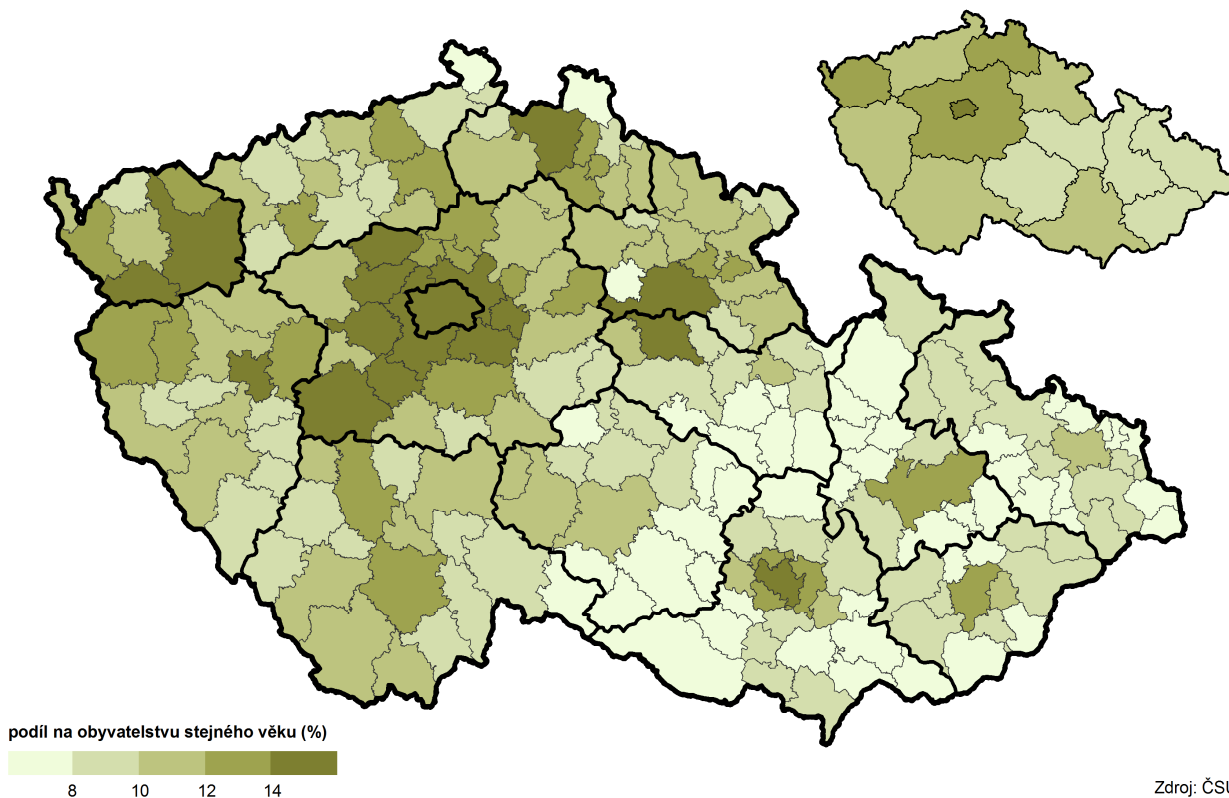
Zaměstnanost seniorů ve věku 60–64 let podle SO ORP a krajů
podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

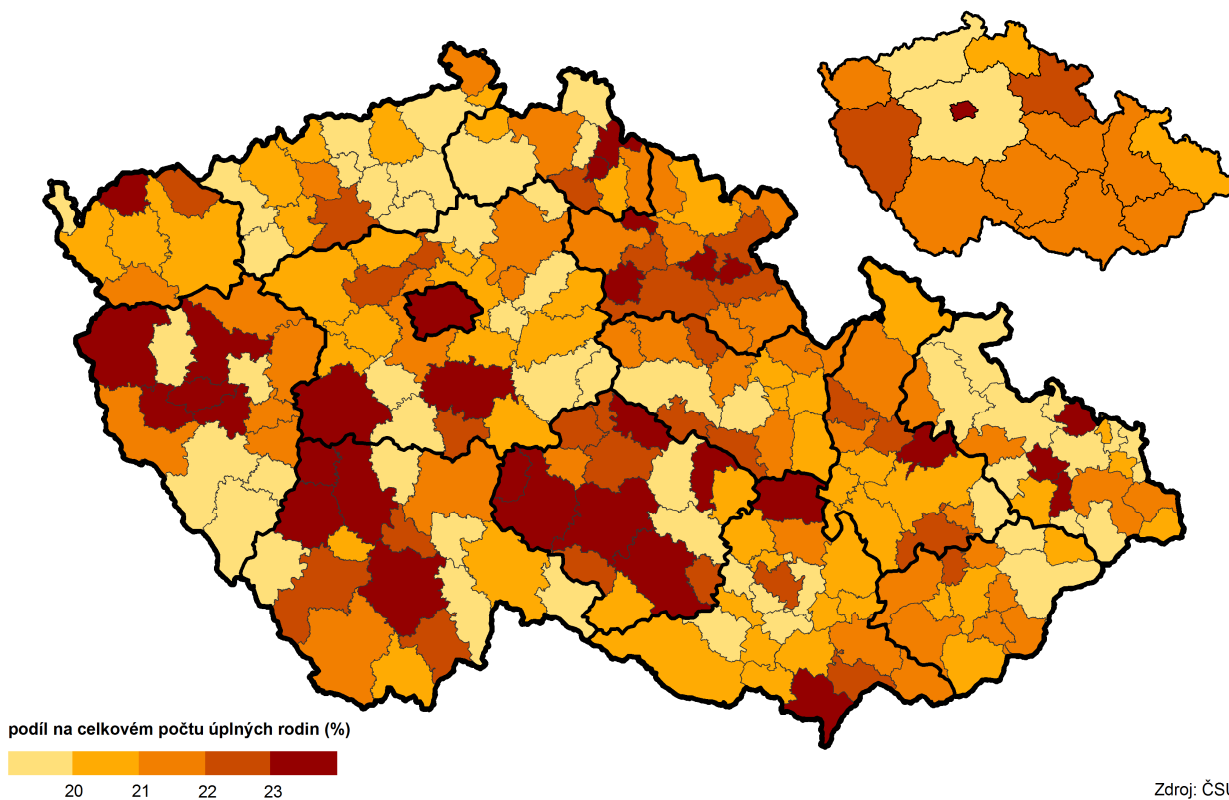
Zaměstnanost seniorů ve věku 65–69 let podle SO ORP a krajů
podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

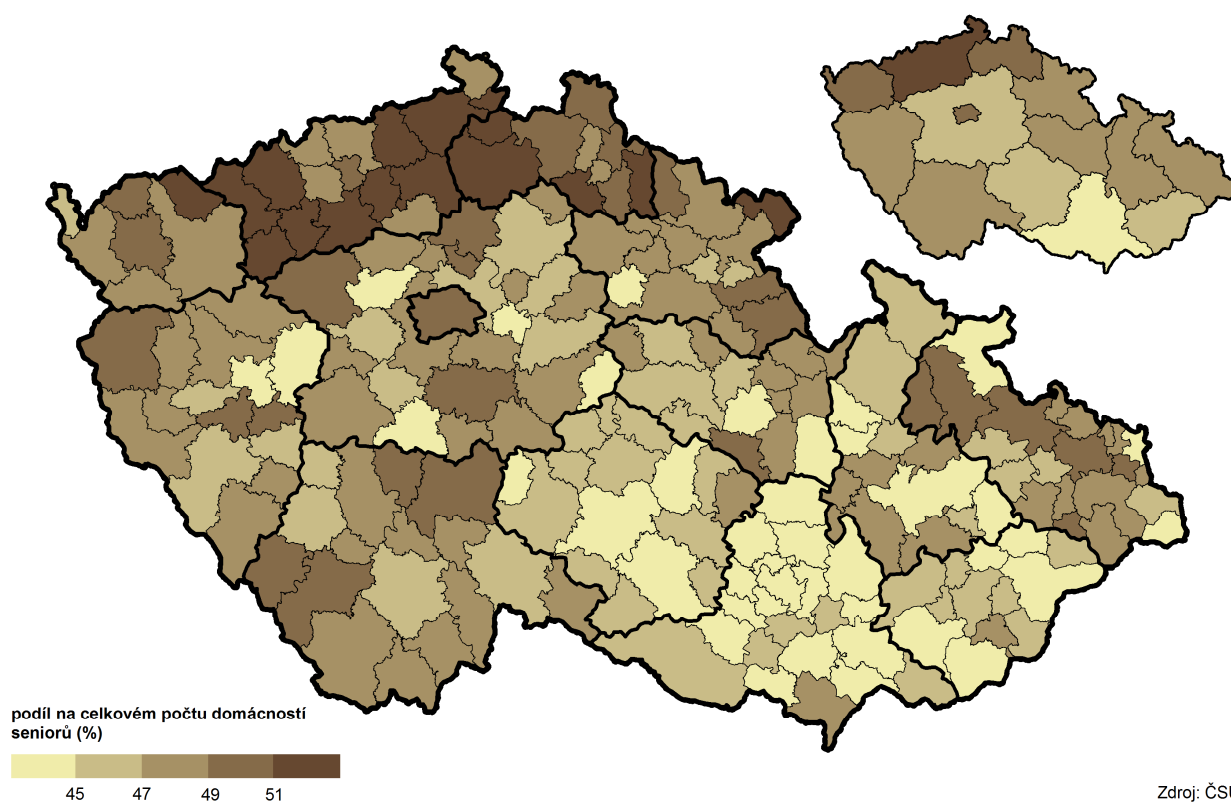
Pracující důchodci ve věku 60–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

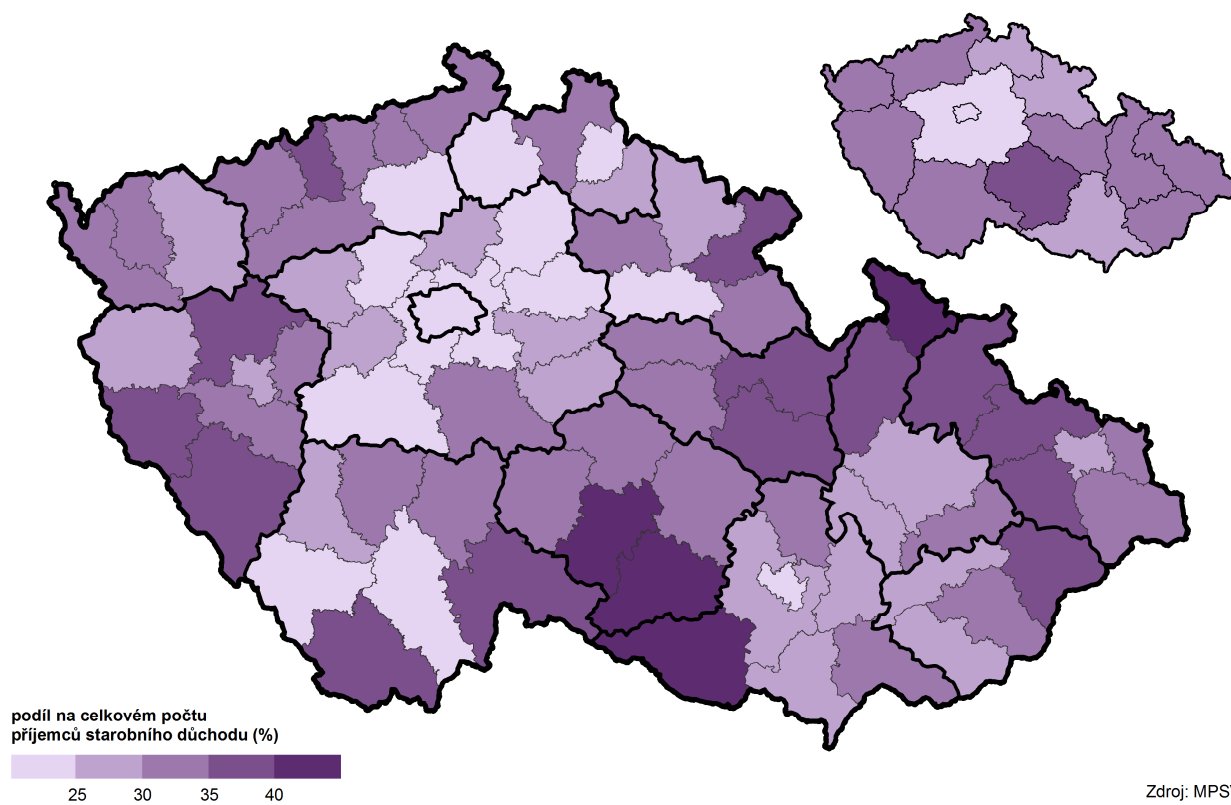
Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

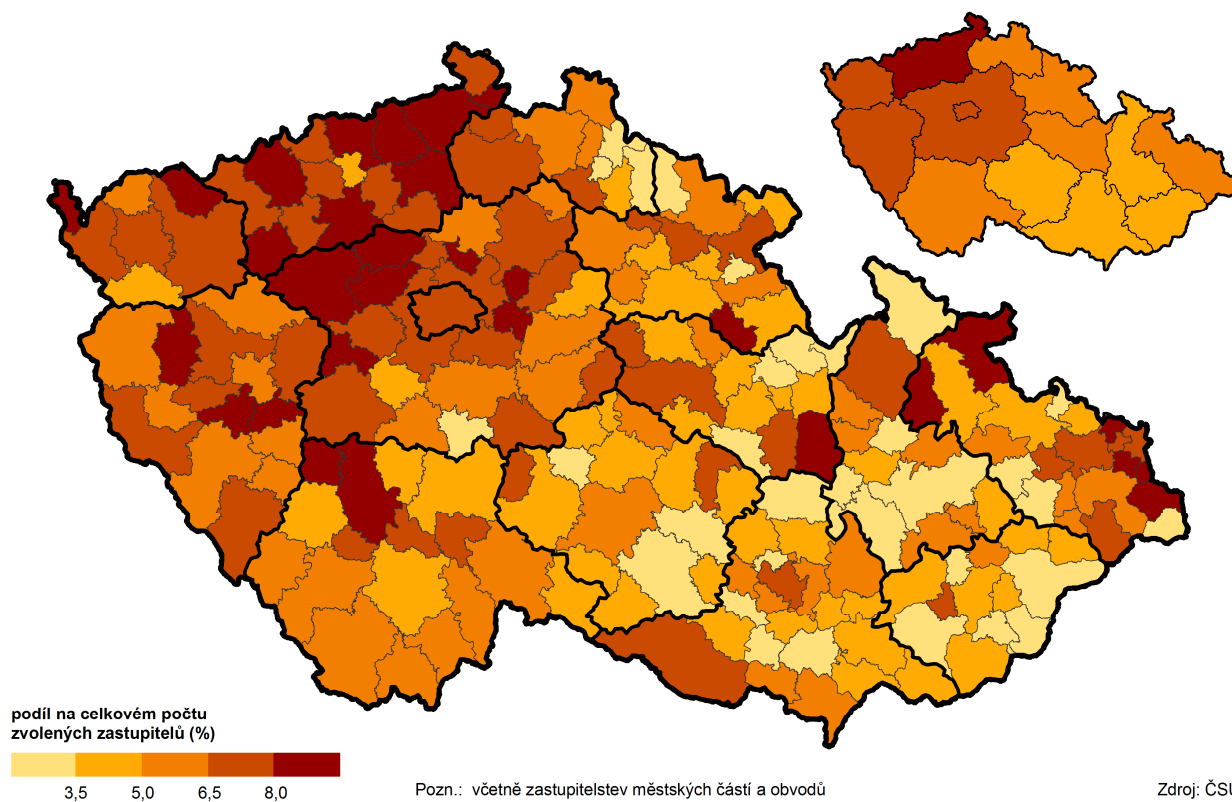
Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let
podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014

Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Kandidáti ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

